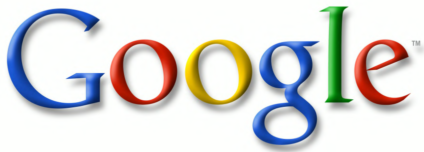

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

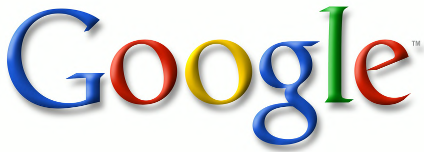
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

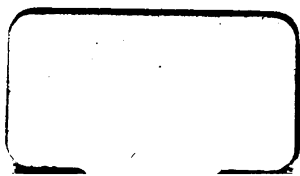
- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
  Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
  Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
  Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
  Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på `http://books.google.com`

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 07590671 3

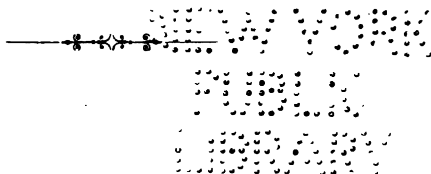
NIY
Gjeller

SAINT-JUST.

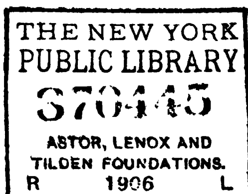
HISTORISK SØRGESPIL I FEM HANDLINGER

AF

KARL GJELLERUP.

KJØBENHAVN.
ANDR. SCHOUS FORLAG
1886.

Kjøbenhavn. — I. Cohens Bogtrykkeri.

Forord

Dem af mine Læsere, der læse Forordet sidst — en Skik, der er endnu mere priselig end den, slet ikke at læse det — behøver jeg næppe at sige, at jeg i dette Drama hverken har villet agitere for Republik eller Kongedømme, hverken for eller imod nogen politisk Doktrin.

Hvorfor da overhovedet et Revolutionsdrama, hvortil den 9de Thermidors Stormklokker? Af den simple Grund, at Billedet af den yngste Revolutionsmand en Formiddag for fire Aar siden, medens jeg syslede med ganske andre Ting, ukaldet bemestrede sig min Fantasi, skønt jeg intet andet vidste om ham, end hvad jeg havde

lært i Skolen, hvor Revolutionen — selvfølgelig — saa temmelig var et Væv af Misforstaaelser og positive Fejltagelser, — lige indtil den thermidorianske Legende om Robespierres Selvmordsforsøg.

Tilfældet, eller det kongelige Bibliotheks Bog-Forraad spillede mig som eneste Kilde til Saint-Justs Liv et Smædeskrift i Hænde, der halvvejs lod mig tabe Lysten. Først flere Aar senere fandt jeg paa Bibliotheket i Snct. Petersborg Ernest Hamels yderst sjældne Saint-Just-Biografi, der saa noget nær restituerede det Billede, som jeg selv havde dannet mig, og fra nu af kom Planen mig ikke ud af Hovedet.

Vel er det ofte, navnlig i Begyndelsen af de vidtløftige Forstudier, hændt mig, at jeg, skræmmet ved de bloddryppende Begivenheder, har følt mig fristet til at opgive Stoffet. Men den en Gang fangne Interesse lod sig ikke løsrive. Hvorfor, spurgte jeg mig selv, skulde disse Revolutionsmænd i deres frygtelige Kampe ikke være værdige til at betræde Scenen som tragiske Helte, og hvorfor skulde de forgæves paakalde vor Sympathi? Er det paa Forhaand en sandsynlig Antagelse, at de betydeligste Mænd i det daværende

Frankrig — og en stor Del af dem sad paa Bjærgets Bænke — at de skulde være slettere Mennesker end dem, der nu sidde rundt om i Europas Parlamentshuse? Sikkert ikke. Og naar man følger deres Færd overalt, naar man ser dem i deres Theorier besjælede af en naiv Idealisme og Humanitetstro, naar deres Privatliv, og netop de mest udskregnes Privatliv, viser os mange af de skønneste rent menneskelige Dyder, naar endelig deres offentlige Virksomhed, samtidig med at dets frygtelige Energi synes at kuldkaste alle Hensyn, tillige straaler af en saadan Uegennytte, at de næsten alle forlod Revolutionen ligesaa fattige, som de var traadt ind i den, og uden paa noget Tidspunkt at have været en Franc rigere, saa bliver hin første Antagelse umulig. At der foruden saadanne Mænd har vrimlet af Folk, der kun ansporedes af den smudsigste Egennytte og de laveste Lyster, og at der gives fremragende Skikkelser, i hvilke disse Elementer ere forunderlig blandede, vil man næppe kunne beskylde dette Dramas Forfatter for at have overset eller kastet et Slør over. Men naar Hr. Sørensen — han være iøvrig Haandværksmester eller Lehns-

greve — der aldrig har vidst, hvad det var at være opfyldt af en stor Idé, end sige at kæmpe for den paa Liv og Død, naar han ved Betragtningen af de store Revolutionsmænd kun har det Udbrud: »Hvilke Uhyrer i Menneskeskikkelse«, — saa kan det ikke imponere os synderlig. Og at en af Revolutionens senere Forskere, Taine, omskriver denne Dom i en Række halsbrækkende Halvaandrigheder, kan kun forklares af en Forblindelse, der bunder i en Erkepositivists næsten fanatiske Antipathi mod det attende Aarhundredes Aand, mod hele Revolutionens metafysiske Baggrund *).

Efterhaanden veg min Uvilje mod Begivenhedernes Voldsomhed for en Art Vederkvægelse ved at rette Blikket fra en Partikamp, hvor man beblækker og tilsladrer hinanden, til hin, hvor det galdt Hovedet. Forskellen er næppe saa stor, som det ved første Øjekast synes; men Stilen er større. Viljen kan være lige god, enten man slaas med knyttede Næver

*) Taine har, en Smule letfærdig, henkastet et Par Beskyldninger mod Saint-Justs Karakter, paa Grundlag af dels ubevislige, dels modbeviste Anekdoter.

eller med blanke Klinger, men i det første Tilfælde hændes det sjælden, at Folk slaa hinanden ihjel. Paa Scenen har man altid foretrukket Kaarderne.

I en af de Bøger, som efter den lange Reaktion har bidraget mest til at udbrede retfærdigere Forestillinger om Bjærgpartiet, navnlig i dets Kamp med den af Bourgeoisiet evindelig lovpriste Gironde, i Lamartines »Histoire des Girondins« fandt jeg et Sted i Marginen den Blyantsbemærkning: »Il semble, que M. de Lamartine idéalise trop Robespierre«, og nedenunder, af en anden Haand: »Pas du tout!!« Denne upersonlige Disput mellem to Lejebibliotheks-Læsere afspejler selve Historieforskningen; kun át Differensen ytrer sig endnu skarpere, indtil Begreber som »Krokodil« og »ædleste Borger«. Under en saadan Meningsstrid vilde det være anmassende at paastaa Ufejlbarhed for sin egen Opfattelse. Jeg kan kun sige, at jeg med en næsten lidenskabelig Omhu fra Dag til Dag har fulgt Begivenhedernes Udvikling og navnlig Robespierres Bevægelser, og at jeg i min digteriske Fremstilling saavel af de ledende Personer som af Partigruppernes indbyrdes Stilling nøje

har holdt mig til det Billede, der under Studiet havde dannet sig hos mig. At jeg har vakt Sympathi for Hovedfigurerne paa Bekostning af den historiske Sandhed, er let at sige og vil vistnok blive sagt; det er vanskeligere bevist og vil sikkert ikke blive det. De, som tro at maatte ryste paa Hovedet, i Tillid til hvad de have hørt eller læst i Haandbøger, bør erindre, at Sætningen »Væ victis« næppe nogensinde har stadfæstet sig frygteligere end overfor de Overvundne af 9de Thermidor. Det vil være vanskeligt at finde Sejrherrer, der have benyttet deres Sejr grusommere end den Bande, der endnu i Skolerne kaldes »de maadeholdne Thermidorianere«, og det er umuligt at finde Sejrherrer, der have løjet mere uforskammet. Det er kun Betegnelse af en særlig vellykket Type, naar Macaulay siger: »Den, der aldrig har været under Linjen, véd ikke hvad en tropisk Hvirvelstorm vil sige, og den, der aldrig har læst Barères Memoirer, aner ikke hvad en Barèresk Løgn er.«

Ligesaa stærk Bevidsthed, som jeg har om Digterens Troskabspligt overfor Historien, ligesaa stor en Forestilling har jeg paa den anden Side om hans Frihedsret

overfor den. Imidlertid finder jeg ingen Grund til at gøre Rede for, hvorledes jeg har benyttet denne Ret. Nogle kan se det med eget Blik, og hvad de andre — de fleste — angaar: — saa meget desto bedre; Underretningen vil kun give dem et generende Dobbeltbillede. Men ingen Historiker skal i Saint-Just kunne finde Unøjagtigheder overfor den ydre Historie, som jeg ikke selv bedst kender. —

Endnu kun nogle Bemærkninger, for at forebygge mulige falske Opfattelser af Saint-Justs Forhold til Scenen. Allerede ved sit Omfang forraader Stykket sig som Læsedrama, og Robespierres Brount ligger paa Tærsklen med et »Cave Canem« til Theaterdirektioner. Vore Theaterforhold i den senere Tid kan næppe heller siges at være saa tillidvækkende, at det er tillokkende for en Forfatter fra først af at give Afkald paa de Fordele, som Anlægget efter en større Plan frembyder, navnlig ved et saa mangfoldig sammensat Emne som en politisk Aktion. Da jeg sendte Manuskriptet til Theatret, havde jeg derfor vedlagt et til de mindste Enkeltheder udført Forkortelsesskema, hvorved en Femtedel blev bortskaaret. Og da Theatret

beklagede at maatte afvise Stykket udelukkende af den Grund, at det ikke kunde besætte saa stor en Personliste, underkastede jeg Stykket endnu en Omarbejdelse, der fjærnede ikke mindre end en halv Snes af de navngivne Roller og ligesaa mange af de med Titel eller Karakter betegnede. Det havde været min Hensigt, naar jeg udgav Saint-Just, at tilføje en Angivelse af de væsentlige Forandringer i Theater-Stykket. Men da dette ikke aktuelt kommer frem, er der ikke længer nogen Grund til en saadan Redegørelse. Jeg omtaler det nu kun for det Tilfældes Skyld, at man skulde drøfte, hvorfor Theatret ikke har antaget Saint-Just, — et Spørgsmaal, overfor hvilket jeg er saa uvidende som Nogen. Man kan da ikke uden videre gaa ud fra den foreliggende Læse-Form, thi de tekniske Vanskeligheder, som man kunde finde i den, vare ikke for Haanden i det Theaterstykke, som jeg forgæves har tilbudt Theatret.

Med disse Bemærkninger overgiver jeg »Saint-Just« til den danske Læseverden.

Dresden, Maj 1886.

Personerne.

Maximilian Robespierre	Det saakaldte Triumvirat	Velfærds-Udvalg.	Medlemmer af Bjærg-Partiet i National-Konventet.
Louis-Antoine de Saint-Just			
Couthon, Advokat			
Barère, fra Gascogne.			
Billaud-Varenne.			
Collot d'Herbois, forhenv. Skuespiller.			
Robert Lindet	Militære.		
Carnot			
Prieur			
Philip Lebas, Jurist	Robespierres nærmeste Venner.	Medl. af Sikkerheds-Udvalget.	
David, Maler			
Ruhl, fra Elsas, Olding.			
Vadier fra Gascogne.			
Lavicomterie, Forfatter.			
Danton.			
Camille Desmoulins	Dantonister.		
Bourdon d'Oise			
Tallien			
Fouché, Konventsudsending i Lyon.			

Fleuriot-Lescot, Paris' Maire.

Hanriot, General for Nationalgarden.

Merda, nittenaarig Gendarm.

Villate, Jurymedlem, afsvoren Præst.

Duplay, Jurymedlem, Snedkermester, Robespierres Vært.

Fru Duplay, hans Hustru.

Eleonore Duplay }
Elisabeth Lebas } deres Døtre.

Henriette Lebas, Philip Lebas' Søster.

Thérézia Cabarrus, gift Marquise Fontenay, Talliens Elskerinde.

Nanette Danton.

Lucille Desmoulins.

En hysterisk Dame, Marquise.

En Politiagent.

Snedkersvenden Marcel.

Kommunemedlemmet Lerebours.

En Opvarter.

Et Konventsbud.

Medlemmer af Jakobinerklubben, af Konventets forskellige Grupper, af Sikkerhedsudvalget og af Kommunens store Raad, Comité-Bud og Tjenere, Borgerofficerer, Nationalgardister, Borgere og Borgerinder.

Handlingen foregaar i Paris, Sommeren 1794 (Republikkens 2det Aar).

Første Handling.

Scene:

Dagligstuen i Lebas' Lejlighed. I Baggrundens Væg to Vinduer og en Altandør ud mod Gaden. Tilvenstre Dør til Entréen, tilhøjre Dør til de andre Værelser. Møblementet er tarveligt men nyt. Paa Væggen over Sofaen Portraitter i Kobberstik af Robespierre og Saint-Just, omgivne af Egekranse.

Vinduer og Altandøre ere aabne. Udenfor Altandøren flagrer sagte den underste Flig af et Trikolore-Banner, som hænger ned fra en Lejlighed ovenover, og man ser Stangen og det øverste af Lebas' Flag, der hænger ud fra Altanen. Altanens Rækværk er skjult af Blomster, og Genboens Hus er smykket med Egeguirlander og Kranse; — Festons spænder sig mellem Husene, over den smalle Gade, og Flagene fra begge Sider møde. næsten hinanden.

Eftermiddagssol, straalende Himmel.

Medens Scenen endnu er tom, hører man Summen og Fodtrin af en Menneskevrimmel paa Gaden udenfor og længere borte, — festlig Larm af en By i Bevægelse,

der vedvarer under de første Scener og efterhaanden taber sig midt i Handlingen, hvor Mørket falder paa. Sange høres nu og da, snart nærmere snart fjærnere, navnlig Marseillaisen og »La Parisienne«, — ogsaa Militærmusik lyder en enkelt Gang langt borte.

Første Optrin.

Strax efter at Tæppet er gaaet op, hører man en Dør blive aabnet og derefter meget livlige Stemmer i Entréen. Døren til denne gaar op, og ind træder: Barère og Henriette Lebas, Carnot og Elisabeth Lebas og Philip Lebas, i oprømt Samtale. Herrerne have trefarvede Skærf og lignende Slør om Hatten, Damerne ere hvidklædte med trefarvede Baand og Skærf. — Alle have Blomsterbuketter i Haanden.

Lebas.

— Og Robespierres Festtale! —

Barère.

Ah! Jeg hørte Laharpe, denne strænge Kritiker, Kransenes Uddeler, — jeg hørte ham begejstret udbryde, at Robespierre var Frankrigs Orpheus.

Elisabeth Lebas.

Ja — jeg maa bekende, jeg har altid været saare lidt religiøs, — mens vi boede sammen i mine Forældres Hus har Robespierre undertiden foreholdt mig det, paa sin milde,

betænksomme Maade. Men idag, da jeg saà ham foran hele Folket paa den blomstersmykkede Talerstol, hvor det blege, skarpe Ansigt tegnede sig klart mod den blaa Festhimmel, da han med et inspireret Udtryk hævede Haanden mod denne Himmel, — da bevægede der sig noget i mig, og Taarerne kom mig i Øjet.

Carnot.

Naa ja, — men Artillerisalverne var dog det bedste.

Henriette.

Jeg er endnu halvt døv af dem, de var frygtelige. Har de nogen Betydning paa Programmet?

Barère.

Vist saa, det er Folkets Hævn over dets Fjender, — de ydre og de indre.

Henriette.

Bestandig Hævn og Straf — ! — Der er mange, som har ventet at der idag skulde forkyndes almindelig Amnesti, — at Revolutionen skulde erklæres for endt og Constitu-

tionen træde i Kraft, og en straalende Fremtid aabne sig mod Fred og Lykke.

Elisabeth Lebas.

Ja, jeg lagde Mærke til en Del skuffede Miner, da man af Robespierres Tale hørte Udbruddet — »Imorgen kæmpe vi atter«. — Det meste af Talen forsvandt i Rummet, men det hørte Alle.

Barère.

Ak ja, der er endnu meget at gøre!

Lebas.

Men det vil blive gjort, — vi arbejder i Sikkerhedsudvalget ikke mindre end hos jer.

Carnot,

idet han lader sig synke ned i en Stol og tørrer sin Pande med Lommetørklædet.

Ja, det er vist, men idag var det dog næsten det strængeste. Saadan en Hede, det højeste Væsen sendte os, for ikke at tale om det Støv, som det souveraine Folk rejste paa Marsmarken! Saa har man det dog bedre til daglig i Tuillerierne.

Elisabeth Lebas.

Borger Carnot minder mig om, at mine Gæster trænge til en Forfriskning, — jeg hører ogsaa det yngste Frankrig skrige, — undskyld en Værtinde og en Moder. (ud.)

Henriette, samtidig.

Stakkels Carnot! er det hele Deres Festudbytte! —

Barère.

Du har nu en Gang ikke Sans for sligt, — med os er det anderledes, vi Mænd fra Syden, fra Pyrenæernes Sol, — mig sætter sligt i Fyr og Flamme. Hvilket ophøjet og rørende Skue! Naar jeg blot tænker paa det Øjeblik, da Robespierre kastede Faklen ind i Atheismens og Lasternes Gruppe, og Fornuften hævede sig af deres Flammer —

Carnot.

— Men meget sværtet.

Henriette.

Jeg henreves mest af Slutningen, paa Marsmarkens Bjærg, da Hymnen tonede, og Jomfruerne kastede Blomster —

Barère.

— Ah, og Mødrene der løftede de smaa Børn ivejret!

Lebas.

Og de begejstrede Ynglinge, hvis Kaarder velsignedes af de hvidhaarede Oldinge!

Carnot mumler.

Og Artillerisalverne faldt ind.

Fru Lebas kommer ind med Vin og Kager, som hun sætter paa Bordet.

Barère.

Ja, David har idag overgaaet sig selv! Ikke med Pensler — med levende Mennesker har han malet et udødeligt Billede i Republikkens Annaler. (Til Fru Lebas.) Og den yngste Republikaner, den lille, hvad er det —?

Elisabeth Lebas smilende.

Philip.

Barère.

Rigtig — han har Faderens Navn, — han vil ogsaa arve hans Patriotisme, hans Heltemod, hans republikanske Dyd! Var han i Feststemning?

Elisabeth Lebas.

Barnet sover. Sandt at sige var jeg lidt bange for at gaa fra det, jeg giver det naturligvis selv Bryst.

Barère.

Naturligvis! Skulde en republikansk Moder forsømme Naturens helligste og yndigste Pligt? O, men hvorfor har De ikke forskønnet Festen ved at tage det med, — forøget denne hundredfoldige Gentagelse og Foryngelse af den gamle Tros rørende Symbol — denne Flok af Madonnaer, der synlig for Alle lod de Smaa indsuge Frihedens Aand sammen med Modermælken under Festhymner og Kanontorden!

Henriette.

De udtaler dèr, hvad vi selv inderlig har ønsket, — men Barnet var for svagt.

(Barères Samtale med Damerne fortsættes med livlige Gestikulationer under det følgende.)

Carnot til Lebas.

Det er smukke Knægte, I har der i Marsskolen; jeg lagde Mærke til dem.

Lebas.

Ikke sandt! og alle glødende af Patriotisme.

Carnot.

Hm . . . Brillant marscheret, — stram Disciplin . . . Hvor mange er der?

Lebas.

Tretusind.

Carnot.

Det er godt, at de er under saa paalidelig Styrelse som din og Davids — det kunde ellers blive tretusind farlige Bajonetter i en urolig Time.

Lebas.

De vil ofre den sidste Bloddraabe for Konventet og dets Udvalg.

Carnot.

Meget godt. Men deres Begejstring for Robespierre og Saint-Just idag var mig noget for stormende.

Barère.

Idet jeg hører disse Navne, som idag

endnu mere end ellers er paa Alles Læber, kan jeg ikke modstaa min Trang til at tømme mit Glas paa deres Sundhed. Hvor mindes man bedre disse store Mænd end i dette Hus, hvor deres Billeder pryde Væggen og endnu mere Hjærterne! Er Robespierre ikke som en Søn i hint beskedne patriotiske Hjem, der har sendt en Datter til denne Arne, hvorhen hun har forplantet de borgerlige Dyders hellige Ild? Har ikke Saint-Just, denne unge Heros, Haand i Haand med Lebas, sat Sejren paa Dagsordenen ved Rhinen og paa Nordgrænsen? (Carnot gør en Grimace.)

Forsynet — det højeste Væsen — denne ophøjede og rørende Idé, — denne sande demokratiske Idé, — er det ikke dem, der har hævdet den mod Girondisternes verdslige Vantro og mod Hebertisternes fanatiske Atheisme? Derfor tør jeg ogsaa sige, at denne herlige Fest vil staa som en Mærkepæl for de sande Princippers Sejr over alle Misvisninger, til Hæder for de store Borgere, der har indstiftet den.

Maatte de længe, til Forrædernes Fortvivl-

else og Tyrannernes Skræk, kunne føre os frem mod Frihedens ophøjede Maal.

(Alle støde Glassene sammen; Damerne smile begejstrede til hinanden, Lebas trykker rørt Barères Haand, Carnot suger paa sin Knebelsbart.)

Barère smigrende til Henriette.

Hvor straalende var ikke Saint-Just at se, han gik som med en Glorie om Panden.

Henriette forlegen.

Virkelig — ja min Plads — jeg er noget nærsynet. —

(Barère, der har taget en Pris, byder Henriette, — hun afslaar.)

Barère.

Tager jeg fejl? — jeg synes at De før —

Henriette forvirret.

Ja, — men jeg har lagt det af.

Barère.

De har gjort Uret! Hvor sandt og fint siger ikke Molière:

»Tobak ikke blot forfrisker Hjærnen, men den leder Sindet til Dyd og befordrer Høfligheden.«

Det erindrer mig om, at Molière er Saint-Justs Yndlingsdigter. De har fortalt mig, hvorledes han har forkortet Dem Rejsen til Strassborg ved at læse højt af Molière. —

Elisabeth Lebas.

Han gør det ligesaa smukt, som Robespierre læser Corneille. — Har De talt med Robespierre idag?

Barère.

Vi har endogsaa spist Frokost sammen, hos Villate, Medlem af Juryen. Han traf Robespierre og mig i Lighedssalen og fik os til at gaa med op for at se Folket samles i Tuillerihaven. Villate bor nemlig i selve Florapavillonen. Robespierre nød meget lidt, hans Sjæl berusedes ved Synet af den uhyre Tilstrømning, ved Glæden der straalede fra disse Ansigter, ved Naturens Pragt og Glans. »Det er den bedste Del af Menneskeheden . . . O, Natur! hvor din Magt er ophøjet og yndefuld! . . . Hvor Tyrannerne maa skælve ved Tanken om denne Fest« — saadanne Udbrud var hele hans Samtale.

Carnot.

Hvorfor kom han saa sent? — der var megen Misfornøjelse over at han lod Konventet vente paa sig . . . Nogle saà en Beregning deri — en Ytring af Despoti. —

Barère.

Det trak nogle Minutter ud, fordi han vilde hilse paa Medlemmerne af Revolutions-Domstolen, der ogsaa havde tilsagt sig hos Villate.

Carnot.

Hm! Konventet venter paa Robespierre, og Robespierre venter paa Revolutions-Dommerne . . . Der er noget symbolsk i det Fest-arrangement . . . Men det er nok paa Tide, at jeg bryder op. —

Lebas.

Har jeg ikke den Ære at se dig i Aften? du vil træffe —

Carnot.

Umuligt! Mit Arbejde har hobet sig op, og jeg har sat Krigsministeren Stævne — den

Idiot, han er da heller ikke andet end en Klods om Benet paa os!

Barère til Lebas.

Altsaa vi følges til Jakobinerne, (til Henriette) hvor meget jeg end beklager ikke at kunne drage Fordel af Ensomheden hos Damerne.

Elisabeth Lebas til Carnot.

Hvad, paa en saadan Aften —?

Carnot.

Man sejrer ikke med Festprogrammer, Borgerinde Lebas, (med et Blik mod Barère) — og heller ikke med Klubtaler.

(Carnot, Barère og Lebas ud.)

Andet Optrin.

Elisabeth Lebas og Henriette.

Henriette

ivrig idet hun griber Elisabeths Haand.

Han kommer altsaa?

Elisabeth Lebas omfavner hende.

Han lovede mig det, (smilende) og jeg borger for at han ikke glemmer det.

Henriette.

En Glorie om Panden, sagde Barère, — men ogsaa en Sky, da han saà mig. O Gud, hvor jeg følte mig ulykkelig.

Elisabeth Lebas.

Det vil ordne sig, kære Henriette . . . Hvilket Øjeblik kan være mere egnet dertil? Og hvad er det Hele tilsidst andet end en bristet Traad, hvoraf eders Stolthed har gjort en Flænge?

Henriette.

Ak, men hans Stolthed, — vil den ikke være ubøjelig?

Elisabeth Lebas.

For din Stolthed, — ikke for din Kærlighed.

Henriette farer sammen.

Bankede det ikke paa Yderdøren?

Elisabeth Lebas.

Jo, Susanne gaar derud, — det er sikkert ham . . . Lad ikke dette Øjeblik gaa tabt, det vender maaske ikke tilbage. (ud tilhøjre.)

Henriette gaar i stærk Bevægelse hen til Vinduet, hvor hun giver sig til at ordne noget ved Blomsterne. Saint-Just træder ind; hans Dragt er i det Hele som de andre Deputeredes men udmærker sig i smaa Finheder og Extravagancer; Guldknapper glimre paa den himmelblaa Kjole, hvis uhyre Krave understøtter hans Hoved i en stiv Holdning; det blonde, let pudrede Haar dækker Panden og staar frit brusende om Hovedet; Ansigtet, med et melankolsk indesluttet Udtryk, er meget ungdommeligt og blødt.

Han træder tøvende ind, med stolt Forlegenhed. Henriette vender sig strax, gaar hen til ham og giver ham Haanden, som han modtager med en udsøgt, kold Høflighed.

Tredie Optrin.

Henriette og Saint-Just.

Saint-Just.

Er Borger Lebas tilstede?

Henriette.

Min Broder er lige gaaet i Klubben.

Saint-Just

med et Forsøg paa at være krænket.

Ja saa! . . . Jeg maa altsaa have misforstaaet Borgerinde Lebas.

Henriette.

Min Svigerinde er i Køkken og Barnekammer —

Saint-Just

trækkende sig tilbage.

Ah — undskyld altsaa —

Henriette afbrydende.

Men forresten har du slet ikke misforstaaet nogen, — det var Meningen, at du skulde komme her nu og træffe mig alene —

Saint-Just bitter.

Jeg er gaaet i en Fælde, ser jeg.

Henriette.

O Gud, det til mig! . . . Hvor langt vil du da, at jeg skal ydmyge mig? Aa, denne Stolthed og Egoisme! . . . Du vidste at det var ment saadan, — du glædede dig derover — tror du ikke, jeg kan se det inderst i dit Øje? — og saa denne kolde Forstillelse — denne Spot —

Saint-Just.

Henriette! ikke dette, — nej, nej! lad

være — ingen Taarer — det kan jeg ikke holde ud.

Henriette.

Saa græd selv — hulk — lad den tø op i Taarer, denne Iskulde, hvormed du har mødt mine Tilnærmelser. Min Broder var med dig ved Hæren, han turde ikke tale til dig om mig, — næppe om sin egen unge Lykke. Jeg sendte et Brev med Udskrift til jer begge, du rakte ham det uaabnet og sagde: »Det er til dig alene« — da jeg hørte det —

Saint-Just.

— Dersom du havde vidst, hvad det kostede mig, — ak, hvad alt kostede mig. Jeg tog til Nordgrænsen med den ene Tanke at falde. Min Smerte var uindskrænket, som min Magt. Men en Diktator over to Hære maa ikke tænke paa at falde, men paa at sejre. Vi sejrede; min Rejse til Paris var et Triumftog — men al Glæde — Glæde! —

Henriette.

Og hvad var der kommen imellem os, der skulde være uoverstigeligt? — Det stødte

dig, at jeg havde vænnet mig til at bruge Tobak —

Saint-Just.

Aa, den dumme Historie!

Henriette.

Det var Begyndelsen, — nu vel, jeg har vænnet mig af dermed —

Saint-Just.

Du har tilraabt mig, at jeg trods mine fine Fornemmelser var god nok til at gaa med »Uhyret Danton og de andre Bloddrikkere« — det var dine Ord.

Henriette.

Et Vredesudbrud, — kan du da ikke tilgive?

Saint-Just.

Ak, derom er Spørgsmaalet ikke — det har jeg forlængst . . . Men det var ikke blot et ondt Ord, der kan tilbagekaldes. Du havde Sky for mig, — du gyste tilbage for min Omfavnelse.

Henriette med Gru og sagte.

Jeg havde netop mødt Karren — det var

første Gang, — og jeg har heller ikke siden — Gud ske Lov —

Saint-Just
efter en kort Tavshed.

Er det da mig, der angiver, fængsler, og udfører Dommen? — Et System gør det; har jeg skabt det? Det er Faren, der har skabt det. Som Republikkens Farer hidtil har været uhyre, saaledes har den Energi, hvormed den har mødt dem, været frygtelig . . . Men hvorfor skal det altsammen kastes over paa mig? . . . Jeg vil ikke — og mindst overfor dig — skyde mig ind under Dantons Kæmpeskygge, jeg vil ikke anklage Gironden, fra hvem de første Blodlove kom, eller den frække Hébert og hans smudsige Bande, hvis Forbrydelser jeg afslørede nylig for Konventet.

Henriette.

— Det er din største Daad, Antoine! — da du lod Rædslen aabne sig og opsluge det modbydeligste Giftkryb, som den selv har skabt, — da bankede mit Hjærte af Stolthed over dig

som aldrig før, — da følte jeg at vi maatte finde hinanden igen.

Saint-Just.

Jeg vil ikke tale om alle hines Andel, — men Robespierre og din Broder, har de ikke ligesaa strænge Principper som jeg? Hvorfor skal alt da falde paa mig? — har du da afskyet din Broder? Hvorfor just paa mig alene?

Henriette.

Hvorfor? Fordi jeg elskede dig . . . Forstaar du da ikke? — Philip og Robespierre maa gaa deres egne Veje — hvad angaar de mig? deres Ansvar er ikke mit. Mellem Venner og Søskende maa enhver handle efter sin Overbevisning, og tilsmusker En sin Haand under Arbejdet, faar han vaske den selv. Men naar det er dig! Kan jeg tilbede, hvor noget i mig gyser bort? Jeg vil sige: »min søde Elskede« — og jeg hører hundrede i Fængsel raabe »Tyran« og »Profos«. — Selv om de er Forbrydere, selv om det er nødvendigt saaledes, — hvad Forskel gør det for mig, for mine Sanser? Selv om du handler ret, — jeg

tvivler ikke derom — hvad hjælper det mig? — Cæsar forskød sin Hustru, ikke fordi hun var skyldig, men fordi end ikke Rygtet maatte sætte en Skamplet paa hende —

Saint-Just heftig.

Cæsar var en Tyran!

Henriette.

Kærligheden er det altid.

Saint-Just.

Hvad vil du da? — sige mig, at min Vej er for barsk til at Kærligheden kan ledsage mig?

Henriette.

Nej, nej, jeg vil ikke anklage dig, men forsvare mig . . . Jeg vil at du skal forstaa, at naar dine Kys kunde skræmmes af lidt Tobakslugt, saa kunde mine vel en Tid skræmmes af Blodlugt.

Saint-Just.

Hvad siger du? . . . Hvor hæsligt! . . . Blod — nej, nej . . . Iskulde talte du før om, — ja, det er det . . . For jeg staar paa

Tinden af »Bjærget«, — dette Bjærg, som er selve Patriotismens Højdepunkt. Det ophøjede og det frygtelige grænser op til hinanden. Højfjældet har sin Gletscher, Konventets Bjærg har sin: Rædslen, der sender sine tordnende Laviner ned over Frihedens Fjender. Dens Kulde omgiver mig som en Atmosfære, derfor kan jeg opnaa Rædslens Formaal uden dens Midler. Du var i Strassborg under mit Herredømme, — du vèd at der flød intet Blod dèr, hvor Eulogius Schneider, Gendøbernes republikanske Efterkommer, Kapuzineren og Anakreontikeren, havde udgydt det i Strømme. Du saà ham om Aftenen, da du var kommen, holde Indtog med en ung Pige, som han havde føjet til sit Harem, — Paradekarosse med sex hvide Pragtheste, — Ryttere med dragne Sabler; — den næste Morgen saà du ham i Gabestokken med Indskriften »For at have vanæret Republikken«. — Det var Saint-Justs Rædselsherredømme i Strassborg.

Henriette.

Jeg saà mere end det, Antoine! Jeg har

i Strassborg set dig græde — du som græder saa sjælden — af Harme over en Krænkelse af Trosfriheden, jeg har set dig, som ellers er saa rolig, ude af dig selv af Forbitrelse over et Barns Fængsling.

Saint-Just.

Man kan ikke skille Æren at være retfærdig fra Lykken at være følsom.

Henriette.

O, hvor ofte har jeg ikke sagt mig selv, at du var det sidste og stræbte at være det første, — at hvis du har været uretfærdig mod de store, var det af Frygt for ikke at være retfærdig nok mod de smaa, — at Haardheden og det frygtelige kom fra Omstændighederne, fra dine Fjender, fra dine Overdrivere, men Heroismen fra dig selv; — hvor tidt har ikke ogsaa Elisabeth sagt mig det? Jeg har kæmpet med min egen altfor bløde kvindelige Natur —

Saint-Just

griber hendes Haand.

Ak, gør det ikke, Henriette! Hold ikke

dine Taarer tilbage, hvor Lidelsen paakalder dem. Vi Mænd er i en frygtelig Tid udsatte nok for at forhærdes; — lad ikke ogsaa vore Kvinder blive det.

Henriette.

Du har Ret, — og det behøves ikke, Antoine! — Min Natur kan heller ikke bøje sig, eller overvindes, men den kan glemme en øjeblikkelig Svaghed, der snarere kom fra Sanserne end fra Fornuften. Din rene Begejstring for en evig Retfærdighed, din glødende Kærlighed til Folket, til Menneskeheden, saaledes som du tror paa den, — er det ikke Adkomst nok til et Hjærte, der ogsaa selv banker for Frihedens hellige Sag?

Saint-Just omfavner hende.

Jeg føler det atter banke mod mit — aa, nu bliver det Fest!

Henriette.

Ja Fest, — Antoine! Derude paa Marsmarken under den straalende Himmel, midt i et jublende Folk, da alle Patrioternes Sjæle syntes at flyde sammen i selve Revolutionens

Aand, — da svor jeg at intet mer skulde skille os. Hvor ophøjet og frygteligt du end staar paa Bjærget, jeg vil ikke drage dig ned! Jeg vil ikke se Afgrunden, som er saa meget dybere under os, men Himlen, som vi er saa meget nærmere! Er Luften skarp deroppe, saa er den ogsaa ren! Omgives du af Rædslens Gletscherkulde, — jeg skal midt i den holde dit Hjærte varmt, varmt som det var, da du legede paa din Moders Skød!

Saint-Just.

Henriette, — Elskede, — min Brud, — min, min, —

Stum Omfavnelse — Kys og Kærtegn — korte, afbrudte Udbrud af gensidig Ømhed. Saint-Just knæler ned og bedækker hendes Hænder med Kys.

Henriette

truer ad ham, vægrer sig leende.

Saa ridderlig, Antoine de Saint-Just, — det passer sig vist ikke blandt os Demokrater!

Saint-Just.

Lad mig, — jeg trænger til at knæle for

det menneskelige, for et smilende Billed af alt hvad jeg kæmper saa blodigt for.

Henriette.

Antoine, — hvad siger du! — jeg, et Billede —

Saint-Just.

— af Fremtiden. De gode Kvinder ere midt iblandt os som selve Fremtiden, for de ere uskyldige i de nærværende Onder . . . Er det ikke ogsaa dem, der skal undfange den i Elskov, nære de spæde Læber af deres eget Bryst og lede dens første vaklende Fjed med ømme Hænder? Andre kan beruse sig i det nærværende, hvile i Nydelse og Vellyst; — vi Kampens og Stormens Mænd, vi nødes til at søge Ensomheden, bort fra den omgivende Verden og fra os selv, og vi kaster vort Anker i Fremtiden.

Henriette

synkende ned i en Stol, med Lommetørklædet for Øjnene.

— Ak Fremtiden, et stort og forjættende

Ord! — Men hvorledes vil den aabne sig for os?

Saint-Just

lægger Haanden paa hendes Skulder.

O, tvivl ikke om den. Midt i disse Ruiner, hvoraf den skal fremgaa, under dette Rydningsarbejde, som en Kæmpeanstrængelse snart vil have bragt til Ende, kan vi, som paa denne Festdag, faa en Anelse om det tilkommende, ligesom et forfriskende Pust af dens Luft. (Sætter sig paa Skamlen ved hendes Fod og lægger Hovedet i hendes Skød.) Jeg maa ofte tænke paa en Dag i Elsas. Du vèd, hvor din Broder og jeg var overlæssede med Arbejde i Strassborg. Jeg dikterede Breve og Dekreter, medens jeg spiste, og naar jeg klædte mig paa. En Dag skulde vi inspicere Artilleriet i Saverne —

Henriette.

Ak, Saverne, — det skønne Saverne!

Saint-Just.

Det udbrød vi ogsaa, og derfor indkvarterede vi siden dig og Elisabeth dèr. Du

kender en af de højeste Toppe i de mægtige, sammenkædede Bjærge, — en gammel Borgruin hænger paa en uhyre Klippeblok ud over Dalen. Vi steg derop, — det var den første Dag vi havde lidt Hvile. Ingen af os talte, men vi havde begge den samme Følelse af Lykke, medens vi saà ud over Landet. Naturen talte sit store stille Sprog til vort Sind, der var oprevet og fortumlet af Tidens Kæmpearbejde. Smaa Skyer trak deres Skygger hen over de violette Bjærgsider; — dybt nede bredte Landet sig som et Tæppe, mønstret af frugtbare Agre og Enge, — Strassborg laa midt deri med sine takkede Fæstningsværker som en stor Stjærnefigur, Rhinen bugtede sig blank mellem Højene, — lange, snorlige, hvide Veje krydsedes og løb bort i det uendelige, — og rundt om i den blikstille Solskinsluft steg hvide og rødlige Røgstøtter højt i Vejret fra Teglværker og Fabrikker, som der er mange af; — det var, som man kunde tænke sig, at man saà ud over et hedensk Land paa en stor Offerdag.

Ja, netop saaledes synes jeg idag at se ud over Fremtiden. Saaledes vil paa Fredens

Dag Udsigten mod den ny Tid aabne sig fra det gamle Herredømmes livløse Ruin!

Henriette.

Ja, — Landet, Naturen — dèr er Lykken ... Ikke sandt, Antoine, vi vil ikke bo i Paris?

Saint-Just.

I Paris — nej Gud fri mig ... Et Asyl langt borte fra alle Rødhuer — i en skøn Egn, — mellem fredelige Landboere, som vi ser meje Kornet og beskære Vinstokken. Det vil jeg ogsaa; nogle Morgener Land vil jeg have til mit Arbejde og nogle Bøger til min Fritid; — Tacitus og Plutarch, Rousseau og Molière — man behøver ikke meget —

Henriette.

Dyr maa vi endelig have mange af!

Saint-Just.

Ja, — en stor Hund.

Henriette.

Men du gaar da ikke paa Jagt!

Saint-Just.

Det er en adelig Raahed. Men en vagt-

som Hund, en stor, stærk Kammerat som Robespierres Brount.

Henriette.

Og en Hest, rigtig en køn Hest; det klæder dig saa godt at ride, — aa det vèd du saamænd godt!

Saint-Just.

Ja mon vi faar Raad til at holde Hest? Et Spand Stude maa vi have og nogle Køer —

Henriette.

Ja, som jeg malker.

Saint-Just.

Jo vist, du kan nok malke, du!

Henriette.

Det lærer jeg.

Saint-Just.

Med de Hænder!

Henriette.

Hvad fejler de? De er meget stærke, — nej lad dem blot være!

Saint-Just.

Saa hvide som Bourbonernes Liljer! hvor tør du gaa med saadanne Hænder? . . . De er ligefrem aristokratiske.

Henriette.

Derfor slaa de ogsaa Folketribunen.

Hun slaar legende efter ham, han bider hende i Haanden, hun skriger sagte, og slaar igen efter ham, — Latter og kælen Munterhed.

Døren bagved dem ud til Entréen gaar op. I Døren staar en Mand af Middelhøjde og spinkel, i de Deputeredes Dragt (trefarvet Skærf o. s. v.) men lidt gammeldags, med elegant Kalvekrøs og krusede Manchetter. I Haanden har han en Buket af uhyre Størrelse, sammensat af Kornax, Blomster og Frugter. Det kastanjebrune Haar, let pudret, er strøget højt op fra Tindingen og bundet parykagtig i Nakken. Ansigtet er gulig blegt og fortrukket i et halvt smerteligt, halvt triumferende Smil. En uhyggelig Nervøsitet viser sig strax i den rystende Haand, der holder Buketten, i den anden Haand, der farer op og retter paa Brillerne, i Trækninger over Ansigtet og i Benene. Ved Siden af ham en stor dansk Hund.

I de Par Sekunder, medens han ubemærket er Vidne til den barnlige Kærlighedsscene, kommer der noget blidere og naturligere over hans nervøse Smil. Han rømmer sig, beskedent, idet han holder Haanden for Munden, medens Hunden løber hen til Saint-Just og Henriette for at lege.

Saint-Just.

Hvad! Brount!

Henriette forlegen.

Ah, — Borger Robespierre!

Fjerde Optrin.

Saint-Just og Henriette. Robespierre.

Robespierre

endnu henne ved Døren.

Nej, nej, bliv siddende, kæreste Venner! — bliv! forund mig Nydelsen af dette rørende Syn, — det skønneste Festtableau, — hvor husvalende for mit mørke Sind! . . . Ære være denne ungdommelige Frejdighed, der bygger Rede i det lynslagne Træ og udsaar Fremtidssæden ved Vulkanens Fod. (Iler hen til dem med den nervøse Hast, der præger alle hans Bevægelser, og griber deres Hænder.) Ak, mine Venner! Maatte I have Lykke til denne Pagt, som jeg — skal jeg opleve at se den blomstre og sætte Frugt i et frit og fredeligt Land?

Henriette.

Men Borger Robespierre, — hvorfor taler du saa bekymret — saa bevæget —?

Saint-Just.

Paa en Triumfdag som denne — du der er Triumfatoren!

Robespierre forfærdet.

Hvad siger du? Triumfatoren! — under Nedstigningen ad Konventets Bjærg paa Marsmarken hørte jeg En kalde mig saaledes bag min Ryg, — men han tilføjede, at Vejen var kort fra Kapitolium til den tarpeiske Klippe.

Henriette.

Min Gud!

Saint-Just.

Hvem var den formastelige?

Robespierre.

Stemmen var pibende og spæd — det var Talliens.

Saint-Just.

Tallien, den fordærvede Dreng, der har hærjet og myrdet i Strassborg, hvor han fulgte

efter mig, værre end i en erobret By. Couthon kaldte ham for en Nero midt i Konventet.

Henriette.

Couthon, der skaanede det stormede Lyon, havde Ret dertil.

Robespierre.

Og hvis Blod har han udøst i Strassborg? De Fattiges! De store Skyldige købte sig fri. Og for disse Penge levede han som en østerlandsk Satrap med sin Elskerinde, en gift Kone, Marquise Cabarrus, som har haft Frækhed nok til at indsende et filantropisk hyklersk Forslag til Konventet, hvor hun selv er de Syges og Trængendes Skytsaand!

Henriette.

Hendes Skamløshed er ufattelig. At hun tør vise sig her ved Festen i græsk Hetæredragt med Jakobinerhue paa sit sorte Spanierindehaar . . . Hun pegede paa mig, og jeg hørte hende sige »Saint-Just« —

Saint-Just.

Hun havde i Strassborg de Garn ude efter mig, som Tallien villig gik i.

Robespierre.

O Republik! er det dine Sæder!

Saint-Just.

Den Skyldiges Trusel truer ham selv . . . Tallien er ikke farlig —

Robespierre.

Der var flere Stemmer end hans — det var som et skjult Kor. En mumlede »Catilina«, en anden hviskede: »Der søges en Brutus«, — Vadier talte højt om denne stakkels vanvittige Kvinde, »den store Guds-Moder«, der har fundet paa at erklære mig for en Messias — ifald hun ikke er underkøbt dertil, man lo, man jublede, og en hæs Røst, dristigere end de andre, brølede »ned med Tyrannen«. Denne Røst kendte jeg — jeg saå tilbage, mit Blik mødte dette rødskæggede Judasansigt der forener Troløshed med Raseri; det var denne Mand, der ser ud som om han altid pønsede

paa et Mord og forfulgtes af Furierne — med ét Ord: Bourdon d'Oise.

Saint-Just.

Han har været drukken, det er han altid.

Robespierre.

Og hvorfor er han det? — Ah, for at døve Samvittighedens Røst, for at udviske Billedet af de Forbrydelser, hvormed han har bedækket sig i Vendée, hvor han i sine Orgier med en forrædersk General har myrdet en Frivillig, en Patriot, med egen Haand —

Henriette.

Er det muligt!

Saint-Just.

Ak, naar man aabner Processen mod Konventsudsendingene, — hvor faar det Ende?

Robespierre.

I Strassborg havde du og Lebas gjort Republikken agtet og efterladt eder Patrioternes Kærlighed; andre Pligter kaldte eder bort, eders Efterfølger Tallien har styrtet alt i For-

tvivlelse og Uorden. I det erobrede Lyon havde vor Ven Couthon ved vist Maadehold ført de vildledte tilbage og beroliget Sindene. Collot d'Herbois og Fouché, der afløser ham, sprænger Byen med Miner og skyder Borgerne ned med Kardætscher, saa at de ivrigste og mest glødende Patrioter foretrække Catos Død fremfor at være Vidner til denne Vederstyggelighed.

Saint-Just.

De maa øjeblikkelig kaldes tilbage.

Henriette til Robespierre.

Og det gør Fouché, din Svoger?

Robespierre.

Aldrig, — min Søster vil ikke ægte denne Bøddel.

Saint-Just.

Hvorfor har hans afskyelige Ansigt ikke advaret hende før, saa havde denne Forbindelse ikke frelst ham, da Lovens Sværd ramte Hébertisterne, hans Venner.

Robespierre.

Ak — hvad siger du dèr? Derfor var det at han hyklede en Lidenskab, der var mig ufattelig, — for jeg tilstaar, at min Søster Charlotte ikke er af de Kvinder, som vækker Kærlighed.

Henriette

smilende til Saint-Just.

Jeg indrømmer at jeg aldrig har frygtet hende som Medbejlerske, saa var Marquise Cabarrus maaske dog farligere.

Robespierre.

Derfor — for at komme mig saa nær, at mit Blik ikke kunde undersøge ham! Eller — hvem véd — maaske i det Haab at tilliste sig Hemmeligheder, Familiesladder, hvoraf han kunde gøre sig et Vaaben mod mig? O, hvem lodder Fordærvelsens Dybder i en forbrydersk Sjæl!

Henriette.

Og Collot d'Herbois — hvad frelste da ham?

Saint-Just.

Danton sagde god for ham, og Danton

var vor store Forbundsfælle i Kampen mod Rædslens Overdrivere.

Robespierre

der har kastet sig i en Lænestol, taler halvt for sig selv — stødvis og uroligt.

Dantonisterne vare vore Forbundsfæller — ja, og de er blevne store ved deres Fjenders Fald. De har mistet deres Modvægt; de er farlige i en Republik, hvis Frelse bestaar i den nøjeste Ligevægt mellem Overdrivelsen, der gør den forhadt, og det falske Maadehold, der gør den magtesløs. Hébert vilde gøre Friheden til en Bakkantinde, og Danton vil gøre den til en Hetære.

Danton og hans ere trætte af Revolutionen, de vil indrette sig . . . De har taget den naturlige Stilling at prædike Maadehold . . . Sejrens Rus driver dem til Yderligheder; — ved at fordre det umulige, hindre de den alvorlige Stræben i at opnaa det mulige . . . Vi vil lade oprette en Comité, der skal undersøge Fængslerne for at befri dem, der holdes indespærrede uden Grund, — strax [styrter Desmoulins, Dantons andet Jeg, frem og vil slaa

Fængselsportene op paa vid Gab . . . Det er at afvæbne sig selv og væbne sine Fjender . . . Langt fra at skræmmes og belæres ved de Kontra-revolutionæres Bifald og Ros, opmuntres hans barnagtige Forfængelighed derved, — han opbyder alt sit Vid og sin klassiske Lærdom for at lægge Velfærds-Udvalget for Had, for at latterliggøre de reneste Patrioter . . . Hvor skal dette ende?

Henriette haanlig.

Danton som Mildhedens Apostel! — Og var det ikke denne cyniske Tribun, der i sit Pøbelsprog kaldte Septembermorderne op fra Forstædernes Vinstuer, var det ikke hans Brøl, der i Konventet fremmanede det Rædselssystem, som I nu arbejder paa at komme ud af? Eller hvem anden udslyngede hint: »Lad os være frygtelige, lad os drikke Menneskeblod!«

Robespierre.

Sandt, sandt!

Henriette.

Og nu vil han lade det hvile paa eders Skuldre, — stiller sig i Positur som den milde,

den medynksfulde, — nej, det er Toppunktet af Hykleri!

Saint-Just.

Du tager fejl, — det er Svingning efter Øjeblikkets Stemning, Mangel paa faste Principper.

Robespierre.

En Mangel, der kan blive en Forbrydelse. Danton holdt sin Haand over Hébertisten Collot d'Herbois — hvorfor? Fordi Collot er en Drikkebroder, der fra sin Skuespillerstand har taget al sin Løsagtighed med over i sit politiske Liv. Læg Mærke til, at Danton altid har omgivet sig med fordærvede Personer af alle Farver — fra Kongeligsindede til vanvittige Rædselsmænd. Og tro ikke at Dantons Cynisme kun er ydre, eller kun pletter hans private Liv, — sligt æder sig ind til Kærnen. Har han ikke vaklet mellem Partierne, blev han ikke Minister i Girondens Velmagtsdage? Ah, — naar saà man Dyden komme til Magten og Retfærdigheden sætte sig paa en Ministertabouret? . . . Og hvorfra denne Pragt, der omgiver ham? Han anklages for at have faaet

Penge af Hoffet, for at have gjort Underslæb i sin belgiske Mission . . Dèr har vi den sande Grund til hans Maadehold! Man raaber paa Mildhed, fordi man ikke selv taaler Strenghedens Øje, man beskytter Forræderne, fordi man selv har forraadt, og de Fordærvede, fordi man selv er fordærvet . . . Om ham flokkes disse Prokonsuler, som vender hjem fra Provinserne, bedækkede med Bytte og Blod og med Befolkningens Forbandelser, — en Tallien, en Bourdon, en Rovère, en Frèron — —. Fra saadanne Folk, fra Dantons Venner kom idag disse Udbrud af Had, — derfra disse Trusler, — denne Spot . . . Spotterens Latter, det er de indre Kvalers Skrig! . . . Visselig, det er ikke dem, der kan glæde sig, over at se Folket paakalde Forsynets evige Retfærdighed! . . . Det er ikke deres Hjærte, der aabner sig for det højeste Væsens altskuende Øje, som en Blomst mod Solen! . . .

Robespierre taler ikke længer til de andre, men mumler disse Sætninger som en lang Enetale, idet han bestandig synker mere sammen i sin Lænestol, — indtil han tier i barsk Grubleri. Mørket er faldet paa. Genbohusets Vinduer illumineres og kaster et svagt

Skær ind i Stuen. Saint-Just ser mørk og tavs ned for sig, Henriette klynger sig fast til ham i en ubestemt Angst. Hun farer pludselig bort fra ham ved Lyden af mange Stemmer i Entréen.

Femte Optrin.

De forrige. Duplay, Fru Duplay, Eleonore Duplay, Barère, Billaud-Varenne, Lebas kommer ind fra Entréen og efter dem Couthon, der bliver baaren ind af en Tjener og sat i en Lænestol ved Siden af Robespierre. Snart derefter kommer Elisabeth Lebas ind fra højre, fulgt af en Tjenestepige, der stiller en Lampe paa Bordet og tænder de Lys, som illuminere Vinduerne.

Duplay støder paa Saint-Just, som han i det første Øjeblik ikke kan kende i Mørket. Han klapper ham paa Skuldren med jævn Ligefremhed, vender sig pludselig om, da han hører Henriette hilse paa Eleonore, bukker og skraber; da hun rækker ham Haanden, griber han den mellem begge sine, slipper den derpaa forlegen og hoster.

Fru Duplay

opdager Robespierre, hvis blege Ansigt, belyst af en mat Straale, hæver sig træt og forvirret, — og styrer hen mod hans Lænestol med store Skridt.

Min Gud, — dèr er han jo allerede kommen, — dèr sidder han, den kære Mand . . . Nej bliv siddende, De er træt, kære Maximilian! hvis vi havde anet at De hvilede Dem —

Robespierre med mat Stemme.

O mine Venner! jeg har eder atter om mig! . . . Ogsaa Dem, Eleonore!

Eleonore.

Ak — De er da ikke syg, Borger Robespierre?

Robespierre.

Syg, — ja kære Frøken, jeg er syg af Patriotismens ustanselige, brændende Feber.

Fru Duplay.

Den gode Mand, han overanstrænger sig! hver Nat hører jeg ham gaa op og ned i sit lille Værelse som Uroen i et Uhr. (Duplay ryster bekymret paa Hovedet og trykker Robespierres Haand.)

Couthon,

der netop er bleven sat i sin Lænestol.

Syg, — du som er Statens Læge!

Barère

klapper begge kordialt paa Skuldren.

Og stakkels Couthon, der har haabet, at

naar han blev baaret til dig idag, skulde du sige: »Stat op, tag din Stol og gak«.

(Couthon ler, Robespierre ser misfornøjet ud, idet han hilser paa Barère.)

Billaud-Varenne

med hul Gravrøst, idet han pludselig bøjer sig frem over Stolen:

God Aften, Robespierre.

Robespierre

farer nervøst sammen.

Ah, — Billaud, god Aften kære Kollega. (Med anstrængt Oprømthed) Naa, det maa jeg sige, nu er vi jo snart her det halve Velfærds-Udvalg.

Lebas,

der under det foregaaende har omfavnet Saint-Just og Henriette med straalende Ansigt.

Ja, hvis Carnot ikke havde været optagen af Forretninger —

Robespierre salvelsesfuld.

Den brave Carnot, altid ved sit Arbejde! . . . Men bør man ikke ogsaa sørge for Hvilestunder, da man i en Kreds af Ligesindede lader Kræfterne afspænde sig og giver det menneskelige sit? . . . (Betydningsfuldt) Jeg vil

ikke rose den Arbejder, som midt under Værket trækker sig tilbage i Uvirksomhed og Nydelse, og beskylder de flittige for Havesyge. (Billaud-Varenne, der urokkelig iagttager Robespierre med sit stenalvorlige Ansigt, vexler et hurtigt Blik med Barère) . . . Men den Arbejder, som nyder sin berettigede Friaften i sin Familjes Skød og Vennernes Kreds i en beskeden og sømmelig Festlighed, — han synes mig i Sandhed at forvalte et Naturens Sakramente.

Fru Duplay sukker med himmelvendte Øjne og omfavner derpaa sin Datter, Fru Elisabeth Lebas, der under det foregaaende er kommen ind og har hilst paa flere af Gæsterne. Lampen er bleven sat paa Bordet af Pigen. Selskabet grupperer sig, saa at Robespierre bliver Midtpunktet, med Couthon til den ene Side og Fru Duplay til den anden. Borger Duplay, en høj Mand med graat Haar og friskt Ansigt, staar bag ved Robespierres Stol og bøjer sig frem over dens Ryg, deres yngste Datter Eleonore Duplay sidder ved Siden af Moderen og har taget sit Haandarbejde frem; naar Robespierre taler, ser hun hurtig hen paa ham, men slaar atter Øjet bly ned. Barère underholder Damerne, livlig og elegant. Billaud-Varenne, høj, stiv og tilknappet, staar ved Kaminen og vexler et Par Ord med Lebas uden at vende Blikket fra Robespierre. Længere tilbage, hen imod Vinduesvæggen, staar Fru Elisabeth Lebas i en intim Samtale med Saint-Just og Henriette, lykkelig over deres Forening.

Robespierre.

— Ak, hvor min Sjæl har tørstet efter en saadan Time med eder, saa meget mere som netop idag dunkle Anelser, visse Tidernes Tegn, — Uvejrsskyer paa denne Festhimmels Horisont — men lad det være glemt —

Duplay

bøjende sig frem over ham.

Nej, Maximilian, — nedlæg dine Bekymringer hos os —

(Madam Duplay griber ængstelig spørgende Robespierres Haand.)

Còuthon

med sin blide Stemme.

Hvisk det til mig, der ligger op til Mesterens Bryst.

Robespierre.

O, mine Venner, I skulle ikke længe se mig iblandt eder!

(Almindelig Bestyrtelse, Spørgsmaal o. s. v.)

Fru Duplay

med foldede Hænder.

Ak, er det ikke som vi lærte i vor Ungdom om Jesus fra Nazareth —

Duplay.

— Da han holdt Nadver med sine Disciple!

Barère.

Og hin »første Sansculot« var ogsaa Adoptivsøn af en Snedker, en Tømmermand i al Fald —

Duplay.

Ja, det er i Sandhed en højst mærkelig Omstændighed.

Billaud-Varenne.

Men han skal ikke kunne sige: »En af eder vil forraade mig.«

Couthon

smilende, idet han peger paa sine lamme Ben.

Jeg vil ikke løbe fra dig i Farens Stund, Maximilian!

Elisabeth Lebas,

som har nærmet sig til Eleonore.

Men hvad er der? hvad fejler du, kære Søster?

(Eleonore rejser sig med Lommetørklædet for Øjnene og gaar sammen med Fru Lebas ind i den anden Stue, til hvilken Døren er bleven staaende aaben.)

Fru Duplay.

Det kære Barn, det har rystet hende for stærkt.

Robespierre.

Min Gud, er jeg Skyld — (rejser sig hurtig og iler ind i den anden Stue.)

Duplay.

Kone, vi maa vogte nidkært over denne Mand. alle Forrædernes Dolke er hvæssede imod ham.

Fru Duplay.

I vort Hus skal de ikke ramme ham.

Couthon.

Brave Mennesker! Eders Tag er en Forsynets Gave til Robespierre.

(Duplays sætter sig hos Couthon og overvælder ham med Samtale.)

Billaud-Varenne gaar frem og tilbage i Forgrunden med Hænderne paa Ryggen. Barère nærmer sig ham, idet han lorgnetterer et Skilderi.

Barère.

Medens vi er ved Messiasdømmet, Billaud, — hvad er det for en Sag med Catherine Theot — den store Gudsmoder, som hun kaldes.

Billaud-Varenne
trækker Øjenbrynene i Vejret.

Ah, det er en højst alvorlig Sag, en vidtforgrenet Sammensværgelse. Vor Spion Senar har allerede været ved en af disse mystiske Forsamlinger.

Barère.

Hun erklærer jo Robespierre for Tusindaarsrigets Stifter?

Billaud-Varenne.

Det vèd jeg ikke. I saa Fald er det aabenbart for at skjule kontra-revolutionære Hensigter. —

Barère.

Hvad gaar da egentlig Mysteriet ud paa?

Billaud-Varenne.

Aa, der er noget med Aabenbaringens syv Segl, — og Senar talte ogsaa om tre Lænestole, en hvid, en rød og en —

Barère.

Blaa, formodentlig.

Billaud-Varenne.

Ganske rigtigt — blaa . . . Sig mig Barère, hvad mener du om Robespierre i Aften? — der er mig noget forunderligt, noget gaadefuldt —

Barère.

Naar Krokodillen ynksomst græder —

Billaud-Varenne.

Hm . . . Robespierre har haft en farlig Tilbøjelighed til Mildhed, — hverken han eller Saint-Just har aabenhjærtig sluttet sig til Rædselspolitikken. Deres Ven Couthon (ser tilbage), — du vèd hvorledes han i det erobrede Lyon spottende omgik Konventets Ødelæggelsesdekret, og at det var nødvendigt at erstatte ham med Patrioter af en ubønhørligere Energi som Fouché og vor kære Kollega Collot d'Herbois —

Barère.

Meget rigtigt, — og de skal have udført deres Opgave grundigt.

Billaud-Varenne.

Jeg har frygtet at Robespierre skulde forbinde sig med Dantonisterne, med de maadeholdne . . . Men hans Udfald før mod Danton — den Arbejder der trak sig tilbage fra Værket — ikke sandt, Adressen var ikke til at misforstaa?

Barère.

Ikke for den bedste Vilje.

Billaud-Varenne.

Aa, der arbejder store Tanker i Robespierres Sind! . . . Man maa iagttage ham.

Barère byder sin Tobaksdaase.

En Pris til at skærpe Opfattelsesevnen? . . . Nys for at iagttage, og iagttag for ikke at komme til at »nyse i Sækken.« (Klapper muntert leende Billaud paa Skuldren; dennes Ansigt smiler ikke, men trækker sig sammen til en Nysning.)

Duplay til Couthon.

— Ja ikke sandt, man kan drive det for vidt. Fuldkommen Lighed bliver der alligevel ikke. Jeg vil nu for Exempel sige, at jeg er i Lovkyndighed ikke Borger Couthons Lige-

mand, og naar det kommer an paa — vil jeg sige — at lave saadan et Bord, saa er Borger Couthon ikke min Ligemand. Naa, det synes at være grumme énfoldigt og ligefrem, ikke sandt? . . . Ja, skulde De nu tro, at dèr skriver en Mand fra Provinsen til Jakobinerklubben og anklager mig for at have krænket Lighedsprincippet, fordi jeg — han tilføjer for at vise, hvor skændigt det netop er af mig at krænke Lighedsprincippet, at Frihedens mest glødende Forkæmper logerer hos mig — jeg har malet paa mit Skilt med store Bogstaver — he! han bemærker udtrykkelig, at det er store Bogstaver — har jeg malet: »Duplay, Snedkermester« — ja, at sige »mester« er slet ikke udhævet paa Skiltet, men det er jo det, der havde stukket ham i Øjnene. Nu be'r jeg — »Mester«, er jeg ikke ligesaa meget Mester nu, som før vi fik Menneskerettighederne? Har jeg ikke ligesaa godt nu Svende i mit Brød, og de faar deres gode Kost, Mutter lader det saamænd ikke mangle paa noget.

Couthon.

De kan tro, gode Duplay, det har været en Kontra-revolutionær, som under Skin af overdreven republikansk Iver vil bagvaske de bedste Patrioter.

Fru Duplay.

Det er, ved Gud, de selv samme Ord, som Robespierre sagde til dig, Mand.

Duplay.

Ja, det kan være troligt nok, for — de har mange Veje, har de Folk . . . Men, De kan tro, Borger Couthon, — ja jeg er ellers ikke den, der krammer ud med hvad jeg vil kalde mine Embedshemmeligheder, det véd Robespierre ogsaa, jeg taler aldrig med ham om hvad der gaar for sig ved Domstolen, og en Gang, da han saadan løselig spurgte derom ved Bordet, saa sagde jeg: Maximilian, jeg spørger Dem aldrig om, hvad der foregaar i Udvalget —

Fru Duplay.

Ja, det ved Gud, det sagde min Mand rent ud.

Duplay.

Naa, det forstod han jo ogsaa godt, — han trykkede tavs min Haand, ja . . Naa altsaa, det gør jeg ikke, — men De kan ellers tro, at vi lader dem ikke let slippe, Juryen lader sig ikke narre, den ser, om jeg saa maa sige, lige lukt gennem alle Forklædninger . . . Og, hvad det angaar, Fouquier-Tinville er ogsaa et Jærn til at gaa dem paa Klingen, det kan man ikke sige andet, — de skal være lige drevne nok for at slippe fra ham.

Couthon.

Naa, — der er dog endnu for mange Rester tilbage fra den gamle Rettergang, Prokuratorernes gyldne Dage, altfor mange Krinkelkroge, hvor de Skyldige kan skjule sig, — især de store Skyldige — man maa simplificere — simplificere —!

Duplay.

Aa jo, det vil jeg heller ikke sige andet... efter min Erfaring — simplificeres — aa ja . . .

Robespierre kommer ind fra den anden Stue med Eleonore, hvem han underholder med en vis-

ærbødig Fortrolighed, Fru Lebas er kort i Forvejen kommen ind igen og taler med Billaud, overfor hvis mørke, grundende Væsen hun synlig nok føler Værtindepligt, — Barère har sluttet sig til Saint-Just og Henriette, saa at hele Selskabet er samlet i en ny Gruppering.

Sjette Optrin.

De Forrige, David, kunstnergenial, med udskaaren Skjorte, saa det halve Bryst er blottet, vældigt Hoved med strittende Haar, rullende Øjne og uformeligt oppustede Kinder.

Robespierre iler ham imøde.

David! — hvilken Glæde — idag — lad mig omfavne dig — herlige Kunstneraand, — du hvis kyndige Pensler har forherliget Revolutionens store Øjeblikke — fra Boldthus-Eden indtil denne Fest —

David.

Ti, ti — Robespierre! Hvor beskæmmet staar ikke Kunstneren overfor Handlingens store Mand . . . O Venner, hvilken Dag for Patrioterne — og hvilken Aften! . . . Hvorfor blev I ikke længere hos Jakobinerne, der er sket noget overordentligt . . . (med vild Hoveren)

Camille Desmoulins er strøget af Jakobinernes Liste.

(Almindelig Overraskelse, Bevægelse, Glæde og Bekymring. Robespierre ser uigennemtrængelig ned for sig.)

Saint-Just.

Saa har de gode Klubfolk da endelig gjort noget nyttigere end at snakke om den engelske Regerings Laster.

Robespierre fornærmet.

Saalænge de disputerede derom, gjorde de ingen Skade, og naar man vil have dem til at virke, kan man give dem et andet Emne . . . Jeg beklager hvad der er sket, skønt jeg ikke helt kan dadle det . . . Det er menneskeligt at du glæder dig David, — han har angrebet dig stygt — selv din Person, — dit Ydre, dit Væsen har han besudlet med sin Spot, (David brummer som et vildt Dyr) — ogsaa dig, kære Ven, (til Saint-Just) har hans Pen karrikeret, ja der er næppe nogen fremragende Patriot, som han ikke i sin Forvildelse har angrebet —

Eleonore.

Men De forlader ham ikke, Maximilian, — I er jo dog gamle Venner, — gamle Kampfæller . . . I vil jo begge det bedste! . . . Det er ikke en Maaned siden, at hans yndige Lucille med den lille Horats var oppe hos os, — og da De ikke var hjemme, gik vi ind i Deres Værelse, og den lille Dreng klatrede op paa Stolen ved Skrivebordet og klappede i Haanden og raabte: Her sidder Gudfader, Onkel Maximilian! Ak, og nu er de alle imod ham!

Fru Duplay,

Men Barn dog, hvor falder det dig ind at blande dig i sligt? Lad Jakobinerne vise ham Vintervejen, ligesom vi har gjort, de har vel lige saa god Grund. Og at du vil tale hans Sag, der har krænket dig —

Eleonore forlegen, bønlig.

Moder!

Fru Duplay.

Aa, du har intet at rødme og skamme dig over, Eleonore, — hvad kan en ung Pige

for at hun kommer til at blade i en Bog? Men at han spiller dig en Bog i Haanden, der bringer dig de afskyligste Billeder for Øje! Og det er en gift Mand! Hans »yndige Lucille« og »Lolotte« og »Rouleau« og alle hendes Kælenavne og alle hendes Kurmagere, Fréron og Tallien og General Dillon og hvad de hedder — jo det er vist en rar Redelighed, naar man kunde komme til Bunds i den!

Robespierre.

Ak ja, — der er intet Hold i ham, hverken i det ene eller i det andet, det er Ulykken. Stakkels Camille, han ødelægger sig selv!

Lebas.

Eller en anden ødelægger ham.

David.

Ja, det var et sandt Ord, der lød hos Jakobinerne: . . . Haanden er Desmoulins, men Røsten er Dantons.

Barère.

Og hvad Tak har han derfor! Jeg har

hørt Danton omtale ham paa den foragteligste Maade og beskylde ham for skændige Laster.

David.

Den der forraader en Ven, skulde han ikke kunne forraade Fædrelandet!

Billaud-Varenne.

Saa længe denne Mand er i Konventet, har alle Forræderne et Samlingspunkt dèr . . . (Ligesom forfærdet over sine egne Ord og drevet videre, stift stirrende, inspireret og clair-voyant af Rædsel.) Jeg vil vove et stort Ord: Republikken faar ikke Fred, før Danton falder.

(Stum Forfærdelse med en Følelse af Befrielse behersker Ansigterne.)

Robespierre

springer op af sin Stol og skriger forfærdet og næsten rasende.

Hvad! fælde Danton! Du vil dræbe de mest ansete Patrioter! — Frihedens ældste Heroer!

Billaud-Varenne, ser ud som han intet havde sagt, men selv havde hørt noget frygteligt. Pause. Hvisken i en Kreds hvor Barère staar.

Fru Duplay.

Det Uhyre!

Duplay

der staar hos Robespierre.

Hvad er der, Kone?

Barère til Couthon halvhøjt.

Jeg har det fra Villate, Jurymedlemmet, der selv var med.

Lebas.

Og det var hos Desmoulins?

Barère.

Ja, i et Selskab for faa Dage siden. (Da Alles Opmærksomhed har vendt sig derhen, højrøstet.) Altsaa, da En advarede Danton, om at Robespierre vilde styrte ham —

Robespierre.

Hvad! — hvem har vovet — en saadan Bagvaskelse —!

Barère.

Men Danton fæstede ikke sin Lid dertil, som du kan høre af hans drøje Svar —

Robespierre.

Aa, forskaan os for Dantons Cynismer!

Barère.

Denne Gang er det ikke værre, end at Damerne kan høre det. Danton svarede: dersom jeg troede, at Robespierre tænkte paa noget saadant, vilde jeg æde hans Indvolde.

(Indignation og Forfærdelse; Robespierres Ansigt fortrækker sig.)

Robespierre

pludselig til Barère.

Villate, sagde du. Jeg tog imod hans Indbydelse imorges af Høflighed, skønt han altid har været mig imod.... Man har senere advaret mig imod hans Selskab, anklaget ham haardt —

Barère.

Han viser dog megen Iver i sin —

Robespierre.

I den Stilling, som du har skaffet ham.

Couthon.

Han skal have rost sig af aldrig at have frifundet nogen.

Robespierre.

Hvad ikke en eneste Uskyldig —!

Fru Duplay.

Og Marat har været for Domstolen!

Barère.

Det var før hans Tid, Borgerinde.

Lebas til Duplay.

Er det sandt, at han forleden, da det trak længe ud, saà paa sit Uhr og sagde til Præsidenten: De Anklagede er dobbelt anklagede, siden de sammensværger sig mod min Mave?

(Indignationsudbrud, især fra Damerne.)

Duplay.

Ja, hvis jeg ikke havde gjort mig det til Princip, aldrig at tale om, hvad der foregaar ved Domstolen —

Saint-Just som for at afslutte.

Jeg har Ex-Præsten Villate opskrevet.

Robespierre

i Begyndelsen rolig, efterhaanden ildfuldere.

Det gør mig ondt for dig Barère, at du har kastet din Gunst paa en Uværdig. Det

kan hændes os alle. Men vi maa give Agt, sligt bør ikke kunne finde Sted. Skal Lasten sidde til Doms, hvor Dyden kan slæbes for Retten? . . . Jeg mener ikke, at Friheden strax kan gøre det hele Folk dydigt. Dyden har altid været i Mindretal paa Jorden. Men vi maa med Diogenes-Lygter opsøge de gode Borgere, at de kan forvalte Frihedens Herredømme, vi maa bekæmpe de Lastefulde, og mest den Last der har hævet sig til selve Statens Raad, — bekæmpe den ubønhørlig med den Strænghed, som ved Dyd har erhvervet Ret til at straffe Forbrydelsen . . . Lovens Sværd har hidtil alt for meget ramt de smaa Forbrydere og gyst tilbage for de store, der ere saa meget farligere, som de give Fordærvelsen en vis Glans, og saa meget fordømmeligere, som Nationen har vist dem Tillid. Maatte med denne Dag, da det republikanske Folk har hævet sig mod det guddommelige i en rørende og ophøjet Andagt, en vis Hellighed indtræde i Retfærdighedens Raad. (Han siger disse Ord med frygtelig Begejstring, idet han rejser sig.)

Det er umuligt, at vi ikke skulde falde, naar vi erklære Lasten Krig! . . . Lad da vore Fjender ile til Skafottet ad Forbrydelsernes Vej, og vi ad Dydens! Vi vil efterlade Republikken ren og pur, til Patrioterne, til de dydige Borgere, til de Ubestikkelige!

Mændene følge denne Tale med en alvorlig Begejstring, der dog hos Barère antager en affekteret Karakter, medens den ho Billaud viser sig som en iagttagende Samstemmen. Damerne ere mer eller mindre betagne, Fru Duplay indtil det daane-færdige, Eleonore overvældet af øm Bekymring.

Under denne Tale har man hørt Sang langt borte fra af mange Mennesker, den har nærmet sig mer og mer, indtil man kan skelne Marseillaisen; nu lyder den pludselig stærkt og nær, som om en hindrende Mur var revet ned. I Genbohusets Vinduer viser sig Ansigter, som kigger ned ad Gaden. — I Sangen blander sig Lyden af mange Menneskers Fodtrin. —

David.

Frihedshymnen! hør! — Det er Folket der tager mod vort Løfte!

Henriette ved Vinduet.

Hvad er det? — Fakler, se!

Barère ude paa Altanen.

Et stort Fakkeltog — prægtigt! Det er allerede drejet her ind i Gaden. (Man hører Raabet: Leve Jakobinerne.)

David.

Det er Jakobinerne, — Maximilian! — De har sikkert hørt, at du var her hos Lebas —

Barère, der kommer ind.

Og da Profeten idag ikke vilde komme til Bjærget, er Bjærget kommet til Profeten.

Robespierre.

Et Fakkeltog til mig — men jeg forstaar ikke —!

Sangen hører op, Fodtrinene vedblive; Fakkelrøg, rødlig belyst af Flammerne, stiger op forbi Vinduerne og skjuler til Dels Genbohuset. Stærke Raab »leve Robespierre«, — der ikke vil faa Ende. Saint-Just og Lebas tilskynder Robespierre til at gaa ud. Duplay ruller Couthons Lænestol hen til Altandøren (der høres ogsaa Raabene »leve Saint-Just« og »leve Couthon« og »leve Dydens Triumvirat«) Henriette og Eleonore omfavne hinanden i stærk Bevægelse. Barère og Billaud ere i Forgrunden.

Barère til Billaud.

Hm — mon ikke Dydens Herredømme

kan blive endnu haardere for os stakkels Skrøbelige af Kød og Blod, end Kongernes — der forresten ogsaa altid har været i Mindretal.

Billaud-Varenne.

Pas paa! han gaar dog mod Danton.

Barère.

Saa meget desto bedre . . . Men hys! Oraklet taler.

Robespierre er gaaet ud paa Altanen. Raabene ere hørt op. De første Sætninger af Robespierres Tale ere allerede udtalte og gaaet tabt, fordi der endnu ikke er kommen fuldstændig Stilhed i Stuen. —

Robespierre til Jakobinerne.

— — maa det ikke fylde min Sjæl med Stolthed og Glæde? — Men det er min Pligt Medborgere at advare eder for den Fare at gøre Nogen til Genstand for Kultus, at knytte sin Begejstring til Frihedsmændene og ikke til Friheden alene.

Borgere! da jeg idag i Spidsen for Konventet, der havde valgt mig til Præsident, forlod hint Blomsterbjærg paa Marsmarken, da hørte jeg Udbrud af Mistro, ja af Trusler

imod mig. (Han gør en Pause, — mumlende og raabende Forbitrelse fra Tilhørerne; derpaa med blid Stemme:) Ak, ikke saaledes Venner, — vredes ikke! Jeg maatte være mer end et Menneske, hvis ikke Smerte, ja Harme var bleven vakt hos mig i Øjeblikket, og mest maatte det krænke mig, at hine Røster kom fra en Forsamling, til hvis Røgt Frihedens Alter er betroet. (Raab: Hvem er Forræderne — nævn dem.) Men hvis der iblandt dem ogsaa var vildledte Patrioter, som i min Person har set en Fare for Friheden (Raab: nej, nej! . . . Du er dens Bolværk! . . . Dine Fjender ere Frihedens!) — hvis det er saa, da skal det være mig et glædeligt Vidnesbyrd om, at Folkets Kritik vaager over dets Repræsentanter og ikke blændes ved Glansen af et Navn eller ved nogen Glorie af Folkegunst.

Denne Mistillid, som for Friheden er hvad Skinsyge er for Elskoven, — jeg vil holde den vaagen, saalænge jeg har en Stemme at vække den med, skulde den end kaste sig over mig selv, ligesom en vagtsom Hund, der i Mørket tager fejl af Tyven og af den trofaste Tjener

. . . Derfor siger jeg eder: Lad Ingen blive en Afgud, — taaler ikke at Nogen skaber sig et Privilegium, som om han skulde være urørlig, som om Friheden skulde falde med ham. Dog hvorfor siger jeg dette til eder? Har I ikke selv i Aftes givet et stort Exempel paa, hvorledes et Navn, der var Patrioterne kært, kan blive Friheden forhadt (stormende Bifald) — ja, har I ikke længst erkendt Vildfarelsen af eders Menneskedyrkelse i Mirabeau, — i Pétion, — i Hébert — — —

(Han siger »Hébert« med en Betoning, som om han vilde fortsætte Rækken, og holder pludselig inde; en Stemme nedenunder, der ikke synes at kunne standse Farten, raaber »Danton«, flere bifalde, enkelte hysse; — indenfor i Stuen vexles betydningsfulde Blikke, Billaud gnider sig i Hænderne.)

Lad da Ingen danne en Undtagelse! Heller end at jeg skulde være hævet over Anklage, vil jeg lade en uretfærdig Dom iskænke mig Skarntydesaften. Se, Sokrates kan dø, men Filosofien lever!

Derfor, o Medborgere, — rækker mig Giftbægeret, — og med en Skaal for den Fri-

hed, i Kraft af hvilken I række mig det, vil jeg tømme det!

D a v i d,

vild, idet han styrter ud paa Altanen og kaster sig om Halsen paa Robespierre.

Jeg vil tømme det med dig, Robespierre!

S t o r m e n d e R a a b:

Vi — vi alle — Jakobinerne vil tømme det med dig!

B a r è r e i Forgrunden.

Velbekomme!

(Tæppet falder under tumultuarisk Begejstring.)

Anden Handling.

Et Kabinet i Velfærds-Udvalgets Lokale i Tuillerierne.

Første Optrin.

Carnot og (strax efter) Barère.

Carnot

med en Portefeuille under Armen river en Dør op og ser ind; stamper forbitret i Gulvet, farer tværs gennem Værelset, river Døren op ud til Korridoren og raaber af alle Kræfter.

Dubois! . . . Naville! har da Fanden taget dem med Hud og Haar?

Barère

kommer ind ad den første Dør.

Hvad er der, kære Kollega, — jeg synes du raabte paa dine Sekretærer?

Carnot.

Ja, jeg begriber ikke, de plejer at være Punktligheden selv.

Barère.

Men de er jo arresterede.

Carnot.

Hvad! arres—

Barère.

Men tænk dig dog om. Jeg saà Ordren imorges, — den var undertegnet af dig selv og — jeg husker ikke — Robespierre.

Carnot.

For Fanden! jeg underskrev en hel Bunke, da jeg var her igaar Aftes alene med Robespierre og Saint-Just, — jeg har minsæl ikke Tid til at se alting igennem . . . Men jeg vil ikke taale dette Tyranni — de maa øjeblikkelig løslades —!

Barère.

Hm, — ja, det er en vanskelig Historie; de skal i høj Grad have misbrugt deres Karakter som Velfærdsudvalgets Agenter, — have

truet fredelige Borgere med Guillotinen, — Robespierre var meget indigneret —

Carnot.

Han kan gaa Pokker i Vold med sin Indignation! Hvad kan det nytte, at jeg faar et Par brave Dumrianer. De var inde i alt, de kunde finde alle Lister og Registre ligesaa let, som du finder din Tobaksdaase. Og netop nu! der mangler — hvad mangler der ikke? Bajonetter ved Rhinarméen og Strømper i Belgien —

Barère smilende.

Det sidste er vist en overdreven Sansculotisme!

Carnot.

Jeg kan dog, Gud hjælpe mig! ikke sende dem Principper til Geværerne og Dyder til Fødderne!

Barère.

Unægtelig . . . Men der er et Universalmiddel, som du kan sende Nordarméen.

Carnot.

Saa?

Barère.

Du har sagt mig, at de forlangte Saint-Just?

Carnot.

Naa det manglede blot! Som om vi ikke havde det broget nok med de sædvanlige Konventsudsendinge, der skændes om Sejren og krydser vore Operationsplaner! . . . Men en Udsending af Velfærds-Comitéen, og ovenikøbet en Herskernatur som Saint-Just, — skal saadan et Enevolds-Uhyre slippes ud paa Valpladsen, saa opgiver jeg at organisere Sejren.

Barère.

Og er han dig aldrig i Vejen her? . . . Bøjer han sig altid saadan som jeg — og Billaud-Varenne — for din Sagkundskab, for dit militære Geni? . . . Kritiserer han ikke dine Planer, dine Ordrer —?

Carnot brummende.

Den Civilist! . . .

Barère.

Du vil indrømme mig, at han og Robes-

pierre ved Vægten af deres uhyre Anseelse udøve et Tryk paa Comitéen, at de sammen med deres svorne Mand Couthon danner et Slags Triumvirat, et aandeligt Diktatur —

Carnot.

Ja, det er saamænd et sandt Ord, — de vil spille Herrer her, jo! De forstaar alt, overser alt fra Filosofiens og Moralens Højder, og vi, der har vort bestemte Omraade, hvor vi virkelig véd noget, — Robert Lindet og Prieur og — naturligvis ogsaa du, — aa, vi er simple Arbejdere, Lastdyr, som de benytter —

Barère.

Netop — og naar nu Danton falder, vil de være uden Medbejlere i den store Folkegunst —

Carnot.

Altsaa, Danton falder?

Barère.

Naar blot Saint-Just beslutter sig til at rejse Anklagen; Robespierre selv vil ikke, og der er vel næppe nogen anden, som tør paa-

tage sig det. Du kan ikke nægte, at Dantons Fald er nødvendigt for Republikkens Styrke.

Carnot.

Naa, — Danton har alle sine Dage været en snavs Karl, — og nu er han ovenikøbet bleven doven. Her slider vi i det, saa vi kun faar et Par Timers Søvn i Døgnet, og han tror, det er Tid til at lægge sig paa Landet og holde Hvedebrødsdage . . . Forresten blander jeg mig aldrig i det Partivrøvl, — jeg har Gud døde mig ikke Tid. Naar man har fjorten Arméer at dirigere, saa kan du da for Pokker begribe, at man ikke kan følge, hvad der diskes op med i Klubber og Aviser — og heller ikke til at snakke sin Tid bort, — jeg maa til mit Bureau —

Barère

holdende ham i Knaphullet.

Men, ikke sandt? under disse Omstændigheder vilde en Fjærnelse af Saint-Just — —

Carnot rivende sig løs.

Ja, ja, — jeg skal tænke over det — men jeg har minsæl —

Barère følgende efter.

Man viser ham endogsaa en Ære — og hvem véd, hvad der hændes i Løbegravene — den unge Mand er dumdristig — — (begge ud.)

Andet Optrin.

Saint-Just og Henriette.

Saint-Just

kigger ind fra Korridoren og lukker derpaa Døren helt op for Henriette, der træder ind, lidt forvirret og undselig.

Et Lam midt i Løvehulen! — er der hændet noget, kæreste?

Henriette.

Jeg — tilgiv — maaske er det ikke passende — jeg var paa Konventets Tribune med Elisabeth, og saa kom Philip til os og sagde, at du vistnok vilde foreslaa Dantons Fængsling for de forenede Udvalg og rejse Anklagen mod Partiet i Konventet . . . Saa kunde jeg ikke — der var jo kun et Galleri imellem os — —. Er det sandt?

Saint-Just.

Hvis jeg beslutter mig, kan jeg . . . Forfærder denne Tanke dig?

Henriette.

Nej, nej — tvertimod, paa en vis Maade begejstrer den mig — det vil sige — Philip paastaar, at der ingen Tvivl mere kan være.

Saint-Just.

Danton har ladet sig bestikke af Hoffet og begaaet Underslæb ved sin Mission i Belgien. (Han lægger en Mappe, som han har haft under Armen, fra sig paa Bordet.)

Henriette.

Det Uhyre! — har jeg ikke altid sagt, at han var bundfordærvet . . . Hvor har det ikke skaaret mig i Hjærtet, naar jeg hørte eder kaldes Venner.

Saint-Just.

Venner, nu — det vel ikke, — skønt der har været Øjeblikke, da jeg har beundret ham, og Timer, da vi har været lystige sammen.

Henriette.

Aa, ja! da han har forsøgt at forføre dig til sit afskyelige Levned.

Saint-Just.

Naa, han gjorde sig gærne lidt lystig over min Afholdenhed. Vi er forskellige Naturer. Venner — nej! men Fjender? Jeg kan ikke blive enig med mig selv.

Henriette.

Jeg ventede at finde dig besluttet, opfyldt af det store, det heroiske ved en saa farefuld Handling.

Saint-Just.

Det er vel heroisk at fælde en Heros, — men det er ofte til Glæde for Pygmæerne.

Henriette.

Hvorfor ser du paa andet end paa Retfærdigheden, Antoine? Hvilken Ret har eders ubøjelige Strænghed, naar den gyser tilbage her? . . . Tænk paa alle Revolutionens ulykkelige Ofre, — Folk som ved Fødsel og Fordomme var bundne til det Gamle, — hvor

megen Undskyldning har de ikke fremfor ham! Hvorledes vil du en Gang møde deres Klager for den Højestes Trone, naar du træder frem for den, Haand i Haand med denne Forbryder, som I har skaanet?

Saint-Just.

Jeg har selv tænkt dette. Men det gælder først og fremmest om Republikkens Velfærd . . . Det er farligt for den at Danton lever, det er maaske endnu farligere at han falder.

Henriette.

Var det ikke fuldt saa farligt, da I første Gang lagde Haand paa Bjærget, — raabte ikke mange, at det var Selvmord? . . . Og dog betænkte du dig ikke paa at fælde Hébertisterne.

Saint-Just.

Den der ikke træder sin Karrikatur ned, bliver traadt ned af sin Karrikatur.

Henriette.

Og du frygter ikke for at trædes ned af Danton?

Saint-Just.

Danton er ikke mit Vrængbillede, — han er mit Modbillede . . . Han er en anden Side af Revolutionen, — som jeg ikke ynder, men som har været nødvendig til dens Livskraft og maaske er det endnu . . . Legemet behøver andre Organer end Hjærne og Hjærte . . . Jeg siger det uvillig, — helst saà jeg ham og hans Væsen bortskaaret . . . Men der er værre Kræfter i Røre; det kan komme til en Kamp, hvor han vilde have staaet paa vor Side, og hvor vi bukker under, fordi hans Lunger, der var Frihedsflammens Blæsebælg, er stumme i den Grav, hvor vi har lagt dem

Henriette.

Nej, nej —! I trænger ikke til at støttes af Danton, aldrig vil jeg tro det . . . Saint-Just og Robespierre! Om nogle Fortvivlede vovede at angribe disse store Navne i Konventet, — vilde Folket taale, at der krummedes et Haar paa eders Hoved?

Saint-Just.

Du kender ikke Folket, — det er nu

som for nittenhundred Aar siden: — Idag er Jesus Profet og Frelser, — imorgen værre end Barrabas.

Henriette.

Men lempede han derfor sin Forkyndelse, sluttede han sig derfor til Folkepartiet, der raabte paa en jordisk Messias, en timelig Konge? Vidste han ikke, at om han selv blev korsfæstet mellem Røvere, vilde Forsynet bevare hans Værk for Menneskeheden, som det befriede? . . . Ak du har mistet den faste Tro og Tillid til Frihedens Sag, uden hvilken man ikke sejrer i en saadan Kamp — du gaar paa Akkord, — du slaar af paa hvad du vil —

Saint-Just.

Jeg har været mellem Partierne.

Henriette.

Den som er uden Parti, har Menneskehedens Parti.

Saint-Just

griber hendes Haand.

Henriette! du begejstrer mig!

Henriette.

Se da ikke ud i Partierne, — se ind i dig selv, — find din Vilje i dine Drømme . . . Hvorledes ser den ud, den Frihed, du har drømt dig, — som du tilbeder i dit Lønkammer, — dette, som vi hin Festdag følte os saa nær? Betragt dens Billede i din Sjæl — er det Dantons hæslige Træk? Lyt til dens Stemme i dit Bryst, — er det hans hæse Brøl?

Saint-Just.

Du véd bedst, hvis Træk, hvis Røst det er.

Henriette.

Antoine, — vær dig selv tro! —

Saint-Just.

Dig, — dig vil jeg være tro . . . Jeg vakler ikke længer . . . Lad os da heller udsætte os for at dø af en Aareladning, end for at sygne med fordærvet Blod . . . Stenen og Slyngen er i min Haand: Iaften fælder David Goliath.

Henriette omfavner ham heftig. De gaar ud sammen efter nogle hviskende Udbrud og en sidste Om-

favnelse ved Døren. Døren bliver staaende aaben til Korridoren. Man hører Robespierres Stemme, der hilser paa Henriette. —

Tredie Optrin.

Robespierre og (strax efter) Saint-Just.

Robespierre

kommer ilfærdig ind, lukker Døren op i Baggrundsvæggen og siger ud i Forværelset.

Har Borger Fouquier-Tinville ikke været her?

En Tjener

i Forværelset nærmer sig bukkende.

Nej, Borger Robespierre . . . Men saa snart han kommer —

Robespierre.

Godt . . . Ingen anden behøver at meldes.

Lukker Døren i med en febrilsk Hurtighed og vender sig; i det samme kommer Saint-Just ind igen.

Saint-Just, jeg maa dadle en saadan Uforsigtighed. I Udvalgets Værelser bør vi ikke modtage Damebesøg.

Saint-Just.

Jeg haaber ikke, at du tvivler om, at dette Besøgs Karakter —

Robespierre.

Jeg tvivler ikke. Men det er ikke nok at vi er ulastelige, vi maa ogsaa synes at være det . . . Men nok herom! — (Pegende paa Bordet, hvor Mappen ligger:) Du har undersøgt Papirerne og læst mine henkastede Erindringer om Dantons Færd, som du jo selv ikke altid har kunnet være Vidne til —?

Saint-Just.

Jeg er rede.

Robespierre.

Rede? — altsaa du vil —

Saint-Just.

Jeg vil rejse Anklagen — iaften, naar Udvalgene træder sammen, — (med en let Ironi) — og jeg antager ikke, at du vil fare op som en Rasende og raabe, at man mistænkeliggør de bedste Patrioter.

Robespierre.

Billaud var overilet — hvem kunde den Gang — —. Men det er blevet nødvendigt, — du har Ret, — Danton kan ikke skaanes. Du er mit Vidne, hvor modstræbende jeg overlod ham til hans Skæbne. Men hvorledes skulde jeg gøre andet, naar jeg indsaà at Retfærdigheden krævede dette Offer? . . . Sig mig, — dette Brev fra Øvrigheden i Bethune, om de belgiske Fragtvogne adresserede til Danton —?

Saint-Just.

Jeg var i det paagældende Kontor, men fandt kun Brevets Nummer og Dato i Protokollen. Sekretæren siger, at Danton har været der forleden og faaet Brevet udleveret under Foregivende af at ville vise det til Forsvarsudvalgets Præsident. Denne havde imidlertid ikke set Brevet, men han har været godtroende nok til at give Danton et Pas for Vognene.

Robespierre.

Han har vel ladet sig bestikke, — eller er en Medskyldig . . . Danton har altid for-

staaet at have sine Venner ved Magten! . . . Brevet er aabenbart vigtigt, — maaske vil det findes i hans Papirer . . . Hm! Hvad angaar Desmoulins —

Saint-Just.

Den medskyldige Tjener maa dele Skæbne med Herren —

Robespierre.

Camille er mere vildledt end skyldig. Tallien og Bourdon d'Oise er Forbrydere. Hvis de ikke havde saamange Venner i Udvalget, skulde det lykkes mig at sætte et af deres Navne i Stedet for Camilles.

Saint-Just.

Jeg havde intet imod at de andre gjorde Følge, men hvorledes skulde man lade være at anklage den, der har gjort sig til Ordfører? Forresten, — det er umuligt at knuse en Drage saa fuldstændig, at ikke Halen i det mindste bliver tilbage, — og der er snart saa mange »Haler« i Konventet, at de kan slynge sig sammen og kvæle os —; men Skorpionsbrodden lader man ikke blive siddende.

Robespierre.

Du har vel Ret, det er vistnok nødvendigt at anklage ham, — og Domstolen kan jo frifinde ham.

Saint-Just.

Du venter dens Anklager, Fouquier-Tinville?

Robespierre.

Ja, — Processen vil tage flere Dage, — de maa forberedes paa at andre Sager kommer til at hvile.

Saint-Just tager Mappen.

Altsaa, — jeg gaar for at gøre mig færdig.

Tjeneren
kommer fra Forværelset.

Et Brev til Borger Robespierre — og et til Borger Saint-Just. (ud.)

Saint-Just.

Carnots Segl! (aabner Brevet) »Borger, Collega! Hæren i Belgien trænger til den Energi, som Erfaringen har vist, at din Nærværelse indgyder Republikkens Generaler og Soldater. Overfor et saadant Krav opgiver dine Colleger

deres eget; ombyt Tuillerierne, hvor du er gavnlig, med Lejren, hvor du er uundværlig. Der maa sejres. — Carnot, Robert Lindet, Prieur.« —

Robespierre.

Hvad? de sender dig bort!

Saint-Just.

Det overrasker mig, — endnu igaar havde jeg et Sammenstød med Carnot —

Robespierre.

De vil isolere mig, og dig ryddede de helst af Vejen. Disse smigrende Ord i en lakonisk Stil — som de har lært af dine Bulletiner — er det ikke et Uriasbrev til dit Mod? de véd, at du vil ikke skaane dig. O, al denne Falskhed, der omgiver os!

Saint-Just.

»Der skal sejres« — ja, — og vi vil blive dobbelt stærke ved Sejren.

Robespierre

idet han aabner sit Brev.

Tag i al Fald ikke Lebas med dig denne

Gang — jeg maa have ham og David i Sikkerheds Udvalget, hvor de næsten alle hader mig, — især Vadier, den Straamand, fordi jeg har frelst hans Liv, — og Lavicomterie med sin tilkøbte Adel og onde Samvittighed, der siger ham at han kun lever af Naade, — og det gamle Vrøvlehoved fra Elsas, Ruhl, — som desuden er en Ven af Danton — — (medens han skødesløst giver disse Karakteristikker har han gennemløbet Brevet; han lader det nu synke, krammende det Haanden, og støtter sig til Bordet med et lidende Udtryk.)

Saint-Just.

Hvad er der — hvad fejler du — Brevet —

Robespierre.

Fra Lucille Desmoulins! — Hun har hørt, at jeg har lukket min Dør for ham. Hun besværger mig ved vort gamle Venskab, fremmaner Erindringen om deres Bryllupsdag — Billedet af den lille Horace, — ak, er det ikke ogsaa min Eleonores Stemme! — »At fælde ham, er at dræbe mig«, skriver hun! . . . Det sønderslider min Sjæl —!

Saint-Just.

Maximilian, — vær fast.

Robespierre nervøs.

Hvem gaar dèr ude i Forstuen? Er det Fouquier-Tinville?

Saint-Just
lukker Døren op og ser ud.

Fouché.

Fjerde Optrin.

De Forrige, — Fouché, bukkende i Døren.

Fouché.

Er det tilladt? — Gud forbyde, at jeg skulde forstyrre Republikkens største Mænd, naar de raadslaar om dens Velfærd! Men hvis det er belejligt —

Saint-Just.

Saa mange Komplimenter og Omsvøb? De skal have gjort færre i Lyon.

Robespierre.

Velkommen tilbage fra Lyon.

Fouché.

Jeg takker, — jeg er virkelig ilet herhen fra Rejsevognen, — har endnu ikke faaet hilset paa din Søster. Fædrelandets Tjeneste gaar fremfor alt . . . Hm. . . . Jeg haaber at vor kære Charlottes Befindende er godt.

Robespierre.

Det er betydelig bedre, siden hun har besluttet sig til at lade Dem vide gennem mig, at hun gør Afkald paa den Ære at blive Deres Hustru.

Fouché.

Hvor smertelig end et saadant Budskab rammer mig, mildner det dog Bedskheden, at du selv —

Robespierre.

Jeg beder bemærket, at jeg har brugt Tiltaleformen »De».

Fouché.

Det er sandt — undskyld — jeg forstaar det fintfølende — i et saadant Øjeblik, da et kært Haab om et gensidigt Familiebaand er

bristet — Hm. . . . Jeg forstaar ogsaa nu Deres Tavshed, som unægtelig har vakt Bekymring hos mig, — jeg frygtede, at jeg muligvis — mig selv ubevidst — skulde have vakt Deres Mishag . . . Men, som sagt, jeg forstaar nu, og har tilfulde Respekt for —

Robespierre

som hidtil med synlig stigende Anstrængelse har holdt sig i en stiv og kold Ro.

Hvad forstaar De? Hvad har De Respekt for? Intet! . . . Deres Frækhed og Hykleri overrasker mig . . . De indser meget vel, at naar jeg ikke har værdiget at besvare Deres hæslige Udgydelser i Brevene fra Lyon, disse Carmagnoler, som havde gjort Deres Ven Hébert Ære —

Fouché.

Jeg Héberts Ven! — jeg som har glædet mig over at se eder rive Maskerne af disse afskylige Forrædere!

Robespierre.

Det drejer sig ikke her om at kaste Smuds paa de Uhyrers Grave, hvis Forbry-

delser man har delt! Det drejer sig om de Grave i Lyon, de Ligkuler, som raabe til Himlen!

Fouché.

Man har bagvasket mig, Borger Robespierre. De burde erindre, at de ivrigste Patrioter er udsatte for —

Robespierre.

Ah, jeg erindrer, at hvor De havde Magten, var Patrioterne udsat for at blive skudt ned med Kardætscher. De har blandet Skyldige, Vildledte og Uskyldige i ét Maal for Deres morderiske Salver, — De har kastet Fortvivlelse i Republikanernes Hjærter, og gjort Revolutionen forhadt, De har trampet ned, hvad vi har opbygget, —

Saint-Just.

Berolig dig, Maximilian, — Sejren tilfalder den rolige.

Fouché.

Jeg skal — en anden Gang, — naar der foreligger en Anklage, — Konventet er mit Forum — jeg vil vide at retfærdig—, — at

undskylde en Iver, som hvis den en enkelt Gang har forvildet sig — i al Fald, — og naar man tager Hensyn —

Robespierre.

Der gives ingen Undskyldning for sligt.

Fouché.

Iøvrig kan eders Collega, Collot d'Herbois, som var med mig —

Robespierre

der næppe kan faa Ordene frem.

Gaa, gaa! — Og husk det: Vi vil sætte en stræng og hurtig Retfærdighed paa Dagsordenen og den skal ramme jer med en uundgaaelig Kraft, I Proconsuler, der har blodsuget og plyndret de Provinser, som var eder betroet! Vi kræver af eder det Blod, der er udgydt af Forbrydelsen! (skrigende:) Vi drager eder til Ansvar, og ved Ansvar forstaar vi — Døden! —

Fouché, der skulende og forbløffet, som en vaad Hund, har trukket sig tilbage mod Døren, aabner denne, og gaar baglængs bukkende ud i Forværelset. Idet Døren lukker sig efter ham, hører man en raa, forsviret Stemme raabe: »Hvad Fanden Fouché, er du her« og Fouchés Stemme svare »Collot, kære Collot.«

Femte Optrin.

Saint-Just og Robespierre.

Saint-Just

med en foragtelig Skulderbevægelse og et Blik mod Forværelset.

Han behøvede da ikke at gaa langt for at finde en Trøster.

Robespierre

staaende ufravendt i samme Stilling, støttet til Bordet, mat og udtømt.

De Fordærvede finder Venner overalt. Fouché omfavnes i Velfærds-Udvalget, og han vil ogsaa i Konventet finde aabne Arme og beskyttende Hænder. Gaar han fri, hvem skal saa dømmes? . . . »En stræng og hurtig, en uundgaaelig Retfærdighed« — er det ikke en ny Tanke? . . . Revolutionsdomstolen er ikke disse nye Opgaver voxen! Dens Arm rækker ikke op til Toppen af Bjærget, — Forræderne maa stige ned til den, — og Konventet har ikke indset, at det ærer sig selv ved at udlevere dem . . . Den revolutionære Retfærdighed — skal den være et tomt Ord — eller maa nye Veje, nye — —

Saint-Just

lægger Haanden paa hans Skulder

Robespierre — lad os tænke paa det foreliggende.

Robespierre.

O Fordærvelse! hvor haard er du at bekæmpe! Du er som et Hav — man kommer ikke over en Bølge, uden at en ny allerede har hævet sig, rede til at kaste sig over den trætte —

Saint-Just.

Lad dem komme alle, jeg føler en Kraft i mig til at svømme ovenpaa Aarhundredet.

Robespierre

betragter ham alvorlig.

Ære være det sexogtyveaarige Mod! Men føler du ogsaa Kraft i dig til at gaa tilbunds? . . . Tag dig i Agt! . . . Man kaster Redningsbøjen ud til dig, naar din Kraft overvældes af Bølgerne; — man kaster den ud fra et Røverskib, hvor man vil gøre dig til Høvding, fordi du forstaar at sejre og at befale, — du kan reddes, for at herske

over Trælle og være Trællenes Træl; — naar det sker, føler du da Kraft i dig til at støde Redningsbøjen bort og gaa tilbunds, ren og fri?

Saint-Just.

Ja, Maximilian.

Robespierre omfavnende ham.

O Forsyn, du som har opholdt mig i fem Aars Revolution, under usigelige Farer! Martyriets bitreste Kalk har du rakt min brændende Retfærdigheds-Tørst, — du har hængt om mine Skuldre denne Dommerkaabe, der brænder som en Nessuskjortel, — du har berørt mine Læber med den skrækkelige Glød fra dit Alter, at jeg kunde skrige ud i Verden for første Gang: der blive Retfærdighed! Men da du saà, at jeg maatte segne under denne Byrde, har du givet mig en saadan Stalbroder, et andet Jeg med yngre og utrættet Mod! . . . Skulde jeg da ikke trygt lægge den store Sag i dine Hænder, og skønt jeg véd, at du ikke taler ved ydre Tegn eller Vink —

Tjeneren
slaar Døren op til Forværelset.

Borger Fouquier-Tinville.

Robespierre farer sammen.

Ah!

Saint-Just.

Blodenglen.

Robespierre tungt.

Skæbnen.

Begge ud, — Robespierre ad Døren til Forværelset.

Anden Scene.

Et Separat-Kabinet hos Restauratøren Mêot.

Sjette Optrin.

Tallien og Therezia Cabarrus.

Marquise Cabarrus, en yppig sydlandsk Skønhed, i græciserende Kostume, uanstændig gennemsigtigt og aabent, henslængt i Kleopatra-Stilling paa en Chaiselong; hendes nøgne Fod, i Sandal med røde Baand, og med Diamantringe paa Tæerne, strækker sig beregnet skødesløst ud fra Puden. Hun befæster sit Guld-

bælte og ordner Brystfolderne. Foran hende et dækket Bord med Rester af et luxuriøst Maaltid, halvfyldte Flasker og Glas o. s. v. Tallien staar med Ryggen mod Værelset i Døren ud til Korridoren. Han er kvindagtig pyntet, med lange Kniplings-Manschetter og en stor gul Rose i Knaphullet.

Therezia Cabarrus
raaber til Tallien.

Og Krebs — smaa Seinekrebs!

Tallien ud.

Og Seinekrebs.

Opvarteren udenfor.

Ja vel, Borger Tallien.

En Stemme
udenfor og længere nede i Korridoren.

Champagne, François! meget mer Champagne, din Klodrian, og i én Fart, eller jeg knækker Halsen paa dig som en Flaskehals!

Therezia Cabarrus.

Hvad var det dog for en Stemme? Glassene klirrede formelig paa Bordet.

Tallien

der ved Lyden af hin Stemme er faret tilbage i Værelset.

Tys — det var Danton!

Therezia Cabarrus.

Herligt! hvor jeg har glædet mig til at træffe ham, lige siden vi kom til Paris! Og han lader til at være i godt Lune . . . Gaa dog ud og hils —

Tallien.

Nej, nej, Dantons Selskab er ikke det sikreste for Øjeblikket.

Therezia Cabarrus.

Aa, du med din Frygtsomhed, — og du er Konventets Præsident!

Syvende Optrin.

De Forrige, Danton i Døren.

Danton.

Hvad! syntes jeg ikke nok det var din Stemme, gamle Dreng! Fru Marquise, jeg er lykkelig! naturligvis har Rygtet allerede besunget

Byttet fra Strassborg, Briseis, der bedaarede den vrede Achilles —

Therezia Cabarrus.

Virkelig! Derfor ser De mig ogsaa i græsk Kostume.

Danton

kysser hende paa Skuldren.

Græsk — og næsten paradisisk.

Tallien.

Du vil dog ikke spille Agamemnon?

Danton.

Jeg, — jeg er nygift, ja det har du vel hørt. — Nej, det kommer først, naar Klytemnestra bliver gammel . . . Naa nu skal vi da have os en lystig Aften. Hvad om vi flyttede sammen her, — dette Kabinet er større. I vil faa godt Selskab: min unge Hustru, skøn som Arvesynden, Bourdon, der er paa den Højde, véd du, hvor han plejer at holde Talen mod Jakobinerne, — Camille og Lucile, — de har desværre lidt Guillotinefeber —

Therezia Cabarrus.

Hvad, ogsaa Desmoulins, — men det træffer sig jo prægtig!

Tallien.

Jeg gaar strax og henter dem — Nummer 7? — strax.

Ottende Optrin.

Danton og Therezia Cabarrus.

Therezia Cabarrus.

vrænger efter ham.

»Strax — Nummer 7 — strax« — der er noget af Kokkedrengen endnu ved den store Statsmand.

Danton.

Hvad skal man sige, hver beholder et Stænk af sit, og De, Frue, har beholdt noget af den aristokratiske Duft fra Regentskabets Dage, der i Privatlivet har et særligt Pikanteri for os vilde Demagoger — (Han kysser hende paa Brystet.)

Therezia Cabarrus.

Borger Danton — De er virkelig —

Danton.

Bah! Forestil Dem blot, at jeg er Konge, og Tallien en af mine Hofmænd, — og der er ikke det mindste anstødeligt —

(Stumt Spil ad libitum: Danton faar Therezia paa Skødet og fører et Glas Champagne til hendes Læber.)

Niende Optrin.

De Forrige. Tallien med Nanette, Camille Desmoulins og Lucille Desmoulins, der hviske bekymret sammen.

Nanette

river sin Arm ud af Talliens og farer hen mod Danton.

O du Uhyre, du skammer dig ikke!

Danton

leende, idet han holder hende borte med den ene Arm.

Bliv nu ikke strax en Xantippe, jeg er ingen Sokrates.

Tallien
med slet skjult Ærgrelse, til Nanette.

Vi leger her »bytte Gaarde«.

Danton.

Nej, skil du heller de to melankolske Turtelduer . . . Camille, kys Nanette og vær glad.

Lucille til Camille.

— Hvis han ikke helt er forstenet, maa mit Brev —

Danton.

Op med Næbet, Camille! — for Fanden, er det værdt at hænge med det, fordi Profeten har lukket sin Dør for dig? Ha, ha! Han er jo ogsaa gal, Camille, — vil du tænke dig, Tallien! han gaar hen i sit Hjærtes Uskyldighed og giver Bjærgprædikerens Udkaarede, den over alle menneskelige Skrøbeligheder hævede Eleonore Duplay, en Bog — en Bog siger jeg dig, som Boccace vilde rødme over — ha, ha, ha!

Camille Desmoulins.

Hvem Pokker kan ogsaa vide, at hun

skal gaa hen og sladre! Hvad plejer et Pigebarn heller at ville have —

Lucille

truer ad ham med letfærdigt Skælmeri.

Camille!

Danton.

Men hvor bliver Bourdon — — Ah, — dèr —

Tiende Optrin.

De Forrige. Bourdon d'Oise med Villate og Fouché under Armen.

Bourdon.

Her bringer jeg to Fjender, der tørster efter Forsoningsbægret.

Danton.

De er velkomne! Fouché, havde du ikke været i Lyon for en Maaned siden, saa havde jeg maaske ladet dit Hoved kysse Héberts i Samsons Kurv, — men derfor kan vi jo gærne i Aften kigge Stjærner gennem Flaskebunden sammen —

Camille Desmoulins.

— og opdage Cometen »Robespierre« med det store blodige Skolemester-Ris, som staar paa Dydens rene Himmel og varsler Lastens Undergang —

Danton.

Bravo, du faar Mod!

Fouché.

Jeg forsikrer, der er ikke Nag i mit Hjærte.

Danton mod Villate.

Lige saa lidt, haaber jeg, som hos mig mod denne værdige Dommer, der inden otte Dage vilde have mit Hoved, — men da der nu er gaaet fjorten —

Villate.

Jeg forsikrer dig, Danton, aldrig er noget sligt —

Camille Desmoulins.

Jo, Forræder, — du har sagt det i mit Hus som Gæst. —

Villate.

Onde Tunger! Jeg har maaske sagt, at der var dem i Juryen, for Exempel Robespierres Vært Duplay, eller hans Drabant Nicolas, som du saa kostelig i dit sidste Nummer —

Danton til Therezia.

Var han virkelig saa frygtelig i Strassborg?

Therezia Cabarrus.

Aa, det var en Guillotineren hver eneste Dag —

Danton.

Ja, ja — det er stærkere Skuespil end Tyrefægtningerne i Deres Fædreland?

Therezia Cabarrus.

Dem har I vel ogsaa her?

Danton.

Nej, Frue, — Revolutionen har afskaffet dem, — man skal dog være human, hvor man kan . . . Var han virkelig saa vild, lille Tallien? Naa, saadanne Paroxysmer vil have deres Gang — vi har selv kendt det, hvad Camille? Vi

har gaaet alle Revolutionens Febergrader igennem, — den var høj i Septemberdagene —

Camille Desmoulins.

Lad os ikke tale om Septemberdagene!

Danton.

Hvorfor ikke? vi vil tale om alt, hvad der falder os ind. Vi vil lade Tungen løbe over og Glassene med.

Camille Desmoulins mumler.

Æde og drikke, for imorgen — —

Danton til Fru Cabarrus.

. . . Saint-Just var jo først i Strassborg, Frue, hvorfor tæmmede De ikke ham?

Therezia Cabarrus.

Han straffede mest de Ultra-revolutionære, og lod Støvlerne trække af Aristokraterne, fordi Hæren var barfodet . . . Forresten, — den unge Mand er skøn som Antinous, men kold som Marmor.

Danton.

Aa, hvad? Marmor? — Pygmalion var

ogsaa Marmor — eller hvordan var det? (Desmoulins ler) — hvem Pokker kan huske alt dette mythologiske? . . . Nej, Saint-Just er ikke kold, han har blot ikke været nok i Armene paa Kvinderne, han gaar om og er Helgen, det er ikke godt for et Menneske, — dèr var en Opgave, Fru Cabarrus, — De kunde have gjort Republikken en stor Tjeneste . . . Robespierre har jeg opgivet, men jeg holder paa Saint-Just. Han kan blive en stor Karl endnu, naar han faar løbet Linerne ud. Saint-Just leve! (hæver sit Glas.)

Bourdon

der har forsøgt at omfavne Nanette, farer op.

Leve? Saint-Just! Ja for at fedes til Bødlen! (Til Opvarteren, der har bragt Champagne.) Kognak, Kognak, — jeg gider ikke lade mig give Næsestyvere af dette tynde mousserende Stads.

Danton til Nanette.

Naar Skønheden sidder mellem en Silén og en Expræst, véd den ikke, hvorhen den skal vende sig.

Villate.

Aa, jeg er tværtimod som Edsvoren bange for de skønne Blikke, der let bestikker selv den upartiske —

Danton.

Snak! desto behageligere maatte det være at sende Ægtemanden til Fru Guillotine, den evige Enke.

Fouché til Danton.

Jeg troede, du levede Hvedebrødsdagene hen paa dit Landsted og havde forsvoret Paris?

Danton.

Ganske rigtig, og naar jeg er herinde et Par Dage, saa skal man ikke spinde Politik deraf. Jeg er simpelthen herinde, for at Nanette kan køre i Droske med mig i Paris. Det er saamænd første Gang hun er hos Mêot, det Skind. Imorgen skal vi i Konventet.

Nanette straalende.

Ja, Danton har lovet mig at holde en Tale, — aa Gud, hvor jeg glæder mig. (Til Desmoulins.) Naar han gaar op paa Talerstolen, saa vil de allesammen klappe, ikke sandt?

Camille Desmoulins
tøvende og mørk.

Jo—o, — jo, naturligvis.

Therezia Cabarrus.

Jeg maa absolut have en udsøgt Plads, Tallien!

Fouché.

Ja, det vil fylde Tribunerne!

Bourdon slaar i Bordet.

Guds Død, de skal høre den gamle Bjærgtorden rulle, disse nye spædlemmede Giganter, saa de slaar Kulbøtter helt ned i Helvede.

Camille Desmoulins ivrig.

Benyt nu Lejligheden, Danton! Den Tale kan være Liv eller Død! Hvad vil du tale om?

Danton.

Hvad véd jeg? det giver sig vel nok!

Lucille.

Hvad, om du improviserede en Prøvetale for os her?

(Bifaldsudbrud fra Alle.)

Danton.

Nu, hvorfor ikke, — hvis det kan fornøje.

Tallien slaar paa sit Glas.

Det er afgjort . . . I Egenskab af Konventets Præsident — stille Medlem Bourdon! — giver jeg Ordet til Borger Danton. — (Bifaldsudbrud.)

Danton rejser sig.

Borgere! naar jeg idag —

Tallien

rejser sig med en Efterligning af Robespierre.

Præsident, — jeg forlanger Ordet først for at paatale Talerens Optræden. (Med sin egen Stemme, sættende sig:) Borger Robespierre har først Ordet. (Med Robespierres Stemme og Gebærder, staaende:) Jeg paataler den Uskik, at Taleren paa Konventets Tribune beholder Hatten paa Hovedet. Ganske vist er Borgerne indbyrdes ligestillede, men det er en Fejlslutning at derfor hver enkelt Borger er ligestillet med hvilken som helst Del af Borgere. Overhovedet er Plumphed i Sæder forskellig fra den sande Lighedsstræben. O Folk, hvor lidet forstaas

du af dem, der ikke mene at blive forstaaede, naar de tiltale dig i Sandhedens, i Dydens, i Filosofiens Navn! Jeg ser i en saadan Formløshed et Forsøg paa at nedbryde Agtelsen for denne ophøjede Forsamling, et Forsøg der kun kan glæde Pitt og Koburg, og som — skal jeg vove at udtale det? — næppe er uden Sammenhæng med denne Glæde. Jeg opfordrer Forsamlingen til under Dødsstraf at forbyde sine Medlemmer at tiltale den med Hatten paa Hovedet.

(Bifald, Latter, Raab: »Hat af, eller Hoved af«. Tallien, siddende og med sin naturlige Stemme:)

Enstemmig vedtaget.

Camille Desmoulins

der har lét meget ad Tallien.

Præsident, jeg begærer Ordet for et Tillægsforslag.

Tallien.

Medlemmets Navn?

Camille Desmoulins.

Borger Ultra, Deputeret fra »Jo galere des bedre«.

Tallien.

Borger Ultra har Ordet for et Tillægsforslag med kort Motivering.

Camille Desmoulins
med latterlig fordrejet Stemme.

Jeg forlanger, at Konventets Bestemmelse skal udstrækkes til alle Medlemmer, hvis Halstørklæde sidder skævt, som har en Knap hængende løst, eller som tager Guds Navn forfængeligt ved at bande. (Bifald.)

Tallien
rejsende sig, med Robespierres ivrigste Stemme.

Tag eder i Agt, Borgere! Jeg advarede eder mod Skylla — jeg styrter mig til Talerstolen for at advare eder mod Karybdis! Vogt eder ogsaa for Kontrarevolutionen under Masken af en overdreven Strænghed, der vil rejse Patrioternes Forseelser til Forbrydelser. Jeg skimter under hint Medlems pralende Renlighed de udenlandske Hoffers smudsige Guld. (Stormende Bifald.) Jeg opfordrer Conventet til at gaa over til Dagsordenen. (Raab: »Dagsordenen«, Latter.)

Danton.

Præsident! har mit ubedækkede Hoved Ordet?

Tallien der atter har sat sig.

Borger Danton har Ordet, uden Afbrydelse.

Danton.

Borgere, Kolleger! Jeg er kommen i eders Midte idag for at aabne mit Hjærte og nedlægge hos eder en længe skjult Sandhed. Jeg vil paapege en ny Fare, der truer Republikken, og strax vise Midlerne til at undgaa den.

Jeg har en Gang udraabt i denne Forsamling, lad os være frygtelige! nu udbryder jeg, lad os være glade! Jeg har raabt, lad os drikke Menneskeblod! — nu siger jeg, lad os drikke Drueblod, stærk god Vin! Jeg har sagt, lad os sejre eller dø! nu siger jeg, lad os leve eller dø!

Leve? men man lever ikke under Abstraktionens Luftpumpe. Vi dør af Retfærdighedens altfor udrensede Luft, af Bjærgets livløse Kulde, — vi forsmægte under Dydens

skyfri, regnløse Himmel, vi kvæles af saftløse Principper.

Vi? Nej ikke jeg og mine, fra os skal Frelsen komme. Vi var og er det levende, det sande demokratiske Element. Eller er en ubestikkelig og unaturlig Dyd ikke aristokratisk og en Fjende af Ligheden?

Se her min unge Ven Tallien, om hvem man siger, at han i Strassborg var meget grum, indtil han bedaaredes af et Par spanske Øjne, og at han fra det Øjeblik af ikke huggede de Hoveder af, hvis Hænder betalte en passende Tribut —

Tallien.

Bagvadskelse — hvad kan jeg gøre for —

Danton.

Ja, ja — lad det være godt, min Gut! . . . Her sidder min ældre Drikkebroder, Bourdon, der i Vendée skal —

Bourdon brøler.

Det er Løgn i deres Hals! —

Danton.

Jeg vil rose mig af mine egne Laster, det kan ingen forbyde mig. Der er visse Retfærdighedsdrabanter, som i disse Dage har støvet om efter et Brev fra Øvrigheden i Bethune, angaaende et Par standsede Fragtvogne, der skal indeholde mit Bytte fra Belgien, Proconsulens Rov fra den udplyndrede Provins. Nuvel, dette Brev — (tager et Brev frem af Brystlommen.)

Camille Desmoulins forfærdet.

Danton, for Guds Skyld —!

Danton

lægger Brevet paa Talliens Tallerken.

Dette Brev lægger jeg paa Præsidentens Bord . . . For Pokker, lad dem forstaa at Conventets Udsending ikke rejser med en Haandkuffert som en Handelsrejsende, og hvis Saint-Just gør det — har vi ikke Lov til at spise Trøffelsauce, fordi han foretrækker spartansk Blodsuppe?

Therezia Cabarrus.

Naa, hvad Bagagen angaar, saa siger man

forresten at Saint-Just bruger en Kuffert blot til sine uhyre Halstørklæder.

Danton.

Han har Kjertler skal jeg sige Dem, men forraad det ikke, det er en Statshemmelighed —

Camille Desmoulins.

Som Midas' Æselsøren! — Nej, han blotter ikke sin Hals for menneskelige Blikke, før — gid snart — Krak — (hugger med Kniven Hovedet af en Asparges. Bourdon ler ubændig.)

Lucille Desmoulins.

Camille, — jeg maa finde mig i at du er uanstændig, men Raaheder i »Fader Duchesnes« Stil —

Camille Desmoulins.

Men Lolotte, i et lystigt Lag —

Bourdon

kælende for Lucille.

Rouleau, Hjærtens-Rouleau, vi forstaar jo allesammen hinanden —

Tallien slaar paa sit Glas.

Stille paa Tribunen! Danton taler! —

Danton.

De sladrer om Erkehertuginden af Belgiens Servietter, og de fortjener at man snakker om dem . . . Hvordan jeg er kommen til dem! — Aa, gaa Fanden i Vold, I moralske Spørgsmaalstegn! Lad dem slikke sig om Læberne, der gaar tørmundede fra Gildet, og lad dem tørre sig med Bagen af Haanden, som er for fattige til at have en Serviet eller for dydige til at smudske Naboens til. Jeg har aldrig gjort Fordring paa at kaldes pletfri, saa lidt som Verdenshavet praler af, at der aldrig er kommet Snavs i det; der rører sig altfor meget dyrisk i dets Dyb og ved dets Bredder. Ren? lad en Pyt i en livløs Ørk være ren, til den raadner. Havet er rent trods Smudset, dets Skum er ikke gulere for det — og det raadner ikke.

Imod Moralkompendiernes Sammensværgelse vil vi stille Levemenneskernes Sammensværgelse. Lad os sværge, at vi vil se Robes-

pierre rave som en fuld Matros, trallende en uterlig Vise, og Saint-Just gaa under Armen med en sminket Kokotte — i Stedet for den dydsirede Henriette, der forlanger mit Hjerteblod, fordi jeg en Gang har trykket hendes Taille en Maaneskinsnat ved Rousseaus Eremitage —

Nanette.

Aa, du har altid været et Uhyre!

Camille Desmoulins leende.

Og du bebrejder mig min Uforsigtighed med Robespierres Udkaarne —!

Danton.

— Ja, for ramme Alvor, — ned i Dyndet med dem, — og lad dem saa hæve sig igen, saa højt de kan, saa vil de være Mennesker og forstaa Mennesker.

Bourdon

hældende sig over mod Nanette, der stadig vil undfly ham.

Ja, der er s'gu noget i'et.

Danton

hælder i Kaadhed Resten af Kognaksflasken i Bourdons store Blandingsglas.

Nu er der mere i'et! Skaal gamle Silen! Ingen af os er stive i Rousseau, men der er dog mer »Natur-Tilstand« i os, end nogen af disse Skolemestre har drømt om.

Bourdon.

Ja, det tror Fanden, — Skaal Danton! Naar du er fuld, taler du som en Engel! Det er dog en Kognak, til at drikke Dus med Fanden i! Vandet brænder op i den, som Taarer i Skærsilden.

Danton.

I en stor fælles Rus vil vi mødes! Jeg vil tilgive mine Fjender, som en Gang mig selv skal vorde tilgivet. Jeg vil omfavne Rædslen in persona, Billaud-Varennes Medusahoved, og lyske dets Slangelokker, til de bliver saa slappe som Macaroni, — jeg vil trykke til mit Bryst den evig glade Gascogner Barère, som vil forraade os alle og paa Dommedag slippe fra Vorherre med en Spas — —

Ellevte Optrin.

De Forrige, Barère.

Barère

idet han stikker Hovedet ind ad Døren.

For Exempel:

»Jeg tror — men mellem os! — De er slet ikke til.«

Du har vel gjort mig for megen Ære, Danton, men da jeg er en Elsker af Smiger —

Danton.

Dèr har du mange Medbejlere.

Barère.

Nej, for de erklærede Elskere er saa faa . . . Da jeg hørte at her var saa sjældent og udmærket Selskab, — hvor man ikke, som i vort republikanske Kortspil, har erstattet Damerne med Dyder —

Danton.

Du skal være velkommen . . . Som jeg netop udviklede, intet er os kærere, end naar I vil drikke med os . . . Hvorfor skulde den Tid være saa fjærn, da alle Franskmænd kan

bænke sig om et stort Bord, og bryde Brødet med hinanden!

(Barère hilser smigrende paa Damerne, klapper nedladende Villate paa Skuldren, trykker fortrolig Fouchés Haand.)

Bourdon

der har siddet i drukken Indesluttethed.

Hvorfor? Fordi vi lader os kujonere af nogle Tyranner, — Diktatorer — fordømte Jakobinere —

Camille Desmoulins.

Bravo — tal fra Leveren — Bourdon skal holde Talen mod Jakobinerne!

Danton.

Naturligvis skal han det! vi er vel alle mer eller mindre udjagne af dem.

Barère.

Jeg har et Par Gange været lige ved det, saa for min Skyld —

Bourdon

staar op, stiv, med den ene Arm paa Ryggen, som for at støtte sig, med den anden trækkende i sit røde Skæg.

Ja, jeg vil tale mod Jakobinerne, fordi

jeg taler mod alle Tyranner, — og jeg siger rent ud, som jeg altid har sagt, vi maa knuse det Rak. (Latter og spøgende Bifald.) Jeg har været i første Række og fyret mine Pistoler af mod Bastillen og Tuillerierne, og jeg siger, vi har ikke gjort Revolution i vort Ansigts Sved og Blod for at komme under Pisken af Robespierre, eller Billaud-Varenne, eller noget fordømt Udvalg af Tyranner og Nikkedukker —

Barère.

The present company allways excepted.

Bourdon.

Det kan ikke nytte, at I afbryder mig, for jeg véd godt hvad jeg —

Barère.

Det er kun et engelsk Ordsprog, som betyder —

Bourdon.

Jeg bryder mig ikke om engelske Ordsprog, jeg foragter Englænderne, alle Englændere! det er en Nation af Tyve og Banditter, skønt Camille forsvarer den i sit Blad . . .

Og dit Blad er brillant, — jeg læste det sidste Nummer igaar, og jeg vil sige dig noget — du bliver en Satans nederdrægtig udspekuleret fin Stilist!

Camille Desmoulins smigret.

Naa, det kommer jo forresten ikke Sagen ved —

Bourdon.

Hvad for noget? Jeg skulde mene, det kom Sagen ved. Jeg siger, som jeg altid har sagt, ned med Tyrannerne, og Pitt er Menneskeslægtens Fjende . . . Naar jeg ser tilbage paa det gamle Regimente, som vi har styrtet, saa siger jeg, som jeg altid har sagt, (med drukken Rørthed) det var haarde og onde Tider for enhver, der ikke vilde bøje Nakken under Magthavernes Aag. Men om dette nye Regimente siger jeg, at det er fordømt nederdrægtige Tider —

Lucille farer sammen.

Hys — hvad er det? — der ude —

Bourdon.

Tider, da en Rotte maa være glad, naar man sætter Gift for den —

Camille Desmoulins bleg.

Stille — det var Kolber, der faldt paa Korridortæppet.

Bourdon.

Tider. —

Danton

der har rejst sig, brøler ham ind i Øret.

Hold Kæft, Bourdon. (Bourdon tier forbløffet, sætter sig ned og ser idiotisk ud.)

Fouché, med Ansigtet fortrukket af Forfærdelse, river Døren op og vil styrte ud, men tumler tilbage da

en Stemme

raaber ude i Korridoren.

Læg an!

Danton

griber Barère i Struben.

Fordømte Forræder! jeg skal dreje Halsen om paa dig.

Tallien kaster sig imellem, Damerne skriger.

Barère.

Jeg forsikrer — ingen kan arrestere dig — jeg véd jo —

Camille og Lucille holde hinanden fast omslyngede; Danton baner sig Vej hen imod Døren, skønt Nanette klynger sig fast til ham. De eneste rolige er Therezia Cabarrus, der sidder smilende og vifter sig, og Villate, der sluger den ene Østers efter den anden. Bourdon begriber pludselig Faren og kryber under Bordet, da de tunge Trin nærme sig.

Tolvte Optrin.

De Forrige. En Politiagent med to Gendarmer. Udenfor paa Korridoren, til hvilken Døren et Øjeblik bliver staaende aaben, Nationalgardister med Gevær ved Fod.

Danton

idet han træder Agenten imøde.

Tør du lægge Haand paa Cajus Marius?

Politiagenten.

Undskyld, at jeg et Øjeblik maa forstyrre Selskabet. (Bukkende let for Therezia Cabarrus.) Formodentlig Borgerinde Therezia Cabarrus, gift Marquise Fontenay?

Therezia Cabarrus urolig.

Ja, — ganske rigtig —

Politiagenten.

Jeg har Ordre til at bringe Dem til Abbediet.

(Vægring, Vantro, Agenten rækker Ordren til Undersøgelse.)

Tallien.

Fra det nye Politibureau, som er under Saint-Just.

Barère.

Ah, det er Joseph, der kaster Marquise Potiphar i Fængsel.

Villate

ser op og tørrer sig om Munden.

Til Abbediet, det maa være en Fejltagelse, — Marquisen har aabenbart ingen Tilbøjelighed til at blive Abbedisse.

Politiagenten.

Jurymedlemmet Villate — forhenværende Præst? —

Villate

nikker, idet han skænker Vin op.

Det glæder mig at være saa vel kendt af Patrioterne.

Politiagenten.

Borger Villate, Velfærdsudvalget ønsker, at De skal ombytte Deres Bolig i Florapavillonen med en midlertidig i »La Force«.

Villate

ryster paa Haanden, saa han vælter Glasset, falder tilbage i Stolen og stirrer paa ham med aaben Mund, Politiagenten rækker ham Arrestordren.

Ja, — jeg — mine Briller har jeg forlagt — Barère, se — hvad staar der, hvad skal det sige? —

Barère ser paa Ordren.

Ja, det er i bedste Orden, — det er Robespierre og —

Villate.

Robespierre! og endnu ved Festen spiste han hos mig, — du véd det jo, — han gjorde sig tilgode med sicilianske Appelsiner — som jeg vidste var hans Livret —

Barère.

Hvad skal man sige, saadan er Verdens Taknemlighed! Du ser dette er et Slag mod mig, han under mig ikke at have en Ven i Juryen.

Politiagenten.

Altsaa, — hvis det er belejligt — jeg har endnu i Aften Ordrer andet Steds. —

Udtryk af Befrielse paa Ansigterne, Bourdon kigger et Øjeblik frem under Dugen. Barère holder Tallien tilbage og hvisker med Therezia Cabarrus, som tager Afsked med Tallien og opfordrer ham til ikke at følge.

Therezia Cabarrus til Tallien.

Jo mindre du udsætter dig, desto lettere kan du hjælpe mig.

Danton byder hende Armen.

Jeg følger Dem ud (til Desmoulins, der vil holde ham tilbage) — Guds Død, de skal se at jeg ikke er bange for at følge en Dame til Vogns, — om det saa var til Karren.

Nanette grædende.

Aa, jeg ser godt, du har forelsket dig i

hende! Gud ske Lov hun bliver sat fast, den Slags skulde aldrig have Lov til at gaa løse om.

(Danton trøster hende med godmodige Kærtegn.)

Villate

til Barère i Forgrunden.

Barère, naar min Sag kommer for, — hvis de fører Vidner frem — Historien med den Godsejer fra Gascogne, — og de andre Domme, hvor jeg gik dit Ærinde og overbeviste flere Medlemmer af Juryen — —

Barère.

Hys! — Ja, hvad skal jeg gøre!

Villate.

Træk det ud — hvem kan vide — Robespierre har mange Fjender. Du kender Fouquier-Tinville; faa min Anklage stukket bagest i Mappen, bestik Sekretairen — —

Opvarteren

præsenterer Regningen paa en Bakke.

Hvis det er Borger Villate belejligt —

Villate.

En anden Gang — jeg — for Øjeblikket —

Opvarteren.

Det gør mig ondt, men Borger Mêot vilde sætte Pris paa, at det blev afgjort i Aften.

Danton.

Hvad er det? — halvfemte Hundrede Francs. (Kaster en Seddel paa Tallerkenen) Dèr, Resten kan I skrive af paa min Regning, hvis I ikke glemmer det. Og lad os saa komme afsted.

Camille Desmoulins
til Lucille, der vil holde ham tilbage.

Hvor Danton gaar, tør Camille Desmoulins vel ogsaa gaa.

Barère til Villate.

Jeg skal gøre alt, du véd jo, jeg er selv truet.

Danton med Therezia Cabarrus og Nanette, Camille og Lucille Desmoulins, Villate, Politiagenten og Gendarmerne gaa ud.

Trettende Optrin.

Barère, Tallien, Fouché og Bourdon, som først nu kommer frem under Bordet, og strax tager nogle Slurke af sit Kognaksglas.

Barère.

Ja, det er nok ogsaa paa Tiden at jeg bryder op —

Tallien.

Allerede? — jeg havde haabet —

Barère.

Jeg maa dog være tilstede, naar Saint-Just læser Anklagen mod Dantonisterne og for de forenede Udvalg.

Tallien ivrig og spejdende.

Altsaa virkelig — I vil fælde Danton?

Bourdon

skælvende, saa han spilder af Glasset.

Dantonisterne, siger du? . . . Hvad? hvem?

Barère.

Ja, du var ikke langt fra at komme med, og du kan nok tænke, at det var ikke Robes-

pierres Skyld, — og dig gik Slaget heller ikke langt forbi, Tallien. Hele min og Collots Indflydelse maatte til for at frelse jer. Lær heraf ikke at skære alle over én Kam. Jeg véd meget godt, at I har pønset paa at angribe Velfærdsudvalget — det er ikke blot, naar du har drukket over Tørsten, min gode Bourdon —

Bourdon.

Ved Gud, kære Ven, jeg forsikrer, jeg har altid gjort en Forskel, det har aldrig været min Mening paa nogen Maade —

Barère.

Godt, godt! Husk paa at I vil gøre lige saa klogt som rigtigt i at rette eders Angreb mod de Ærgerrige, der fortjener det, — og tage de Mænd til Side, der selv søge en Særstilling over alle andre —

Tallien

tager Barère tilside og peger paa Dantons Brev, der ligger paa hans Tallerken; Barère tager Brevet og stikker det til sig.

Du véd jo, Barère, at jeg aldrig har

egentlig sluttet mig til Danton, — det var ved et rent Tilfælde at vi var sammen i Aften, — han trængte sig formelig ind paa os — med sin sædvanlige Mangel paa Takt. Hm . . . Altsaa imorgen — Du véd jeg præsiderer i Konventet, — og hvis Fængslingen skulde give Anledning til voldsomme Scener i Forsamlingen — hvis endogsaa de Anklagede skulde blive kaldte for Skranken — saa — du véd jo, hvor meget der afhænger af Præsidenten —

Barère.

Udvalget forlader sig paa din Patriotisme, der staar over Partierne.

Fouché

trækker Barère til Side.

Jeg kan altsaa stole paa hvad du før sagde, at det kun var Triumvirerne, som er utilfredse med min Færd i Lyon.

Barère.

Collot d'Herbois var selv med dig, og jeg behøver vel ikke at forsikre, at hverken Billaud-

Varenne eller jeg vil dadle en nok saa stor Strenghed. — Altsaa, God Nat, Borgere! —

Fjortende Optrin.

Fouché, Tallien og Bourdon.

Fouché.

Jeg har rigtignok hidtil ikke hørt til det samme Parti, som I, Borgere —

Bourdon.

Jeg har aldrig tilhørt noget Parti, — jeg tilhører Frankrig og Menneskeheden, — og Pitt er Menneskehedens Fjende — og jeg siger, som jeg altid —

Fouché.

Hvis I kan have nogen Mistillid til mig, saa — naar jeg siger eder, at jeg har ophævet min Forbindelse med Robespierres Søster —

Tallien.

Undertrykkelsen lader de sande Patrioter kende hinanden. Der maa handles hurtig —

Fouché.

Saa hurtig som Forsigtigheden tillader. Der kræves et uhyre underjordisk Arbejde for at undergrave Robespierres enestaaende Anseelse; — der er denne Historie om den store Guds-Moder, den maa vi have frem, — den kan gøre ham latterlig —

Bourdon.

For Fanden, — det simpleste er at leje en god Pistol —

Tallien.

Og naar den klikkede! — Fremfor alt gælder det om at sammensmelte alle Resterne i Conventet, faa »Halerne« til at gro sammen.

Fouché.

Det vigtigste er Sumpen og Sletten . . . Der er over to hundrede i Konventet, som har stemt mod Kongens Død — (skriver paa Dugen.)

Tallien.

Ak ja, naar de blot vil slutte sig sammen med os mod ham.

Bourdon.

De brave Højremænd, — jeg vil række dem en Broderhaand!

Fouché.

For Hébertisterne indestaar jeg, — med et rundt Tal halvhundrede.

Tallien.

Og vi for Dantonisterne.

Bourdon.

Ha, — jeg vil hævne Danton! Jeg sværger ved dette Bæger, (dybt rørt) som han med egen Haand har gydt Kognak i — for jeg mærkede det nok — ren Kognak, — det er ogsaa derfor jeg er noget ør, men det skal I ikke kære jer om, for jeg véd meget godt hvad jeg siger, hvad jeg altid — hvad — hvad jeg vilde sige her ved dette Bæger — ja, rigtig — hævne Danton —

Fouché

bestandig noterende paa Dugen.

Det vil være mere praktisk end at forsvare ham . . . Ikke at forglemme den Snes

Tilbedere, som Marat har efterladt sig . . . De er forbitrede over, at han ikke er kommet i Pantheon endnu, — de kan ophidses mod Robespierre.

Tallien.

Men nogle af dem har jeg regnet med til Dantonisterne — og i dine halvhundrede Hébertister —

Fouché.

Godt — lad det være med ti Maratister . . . Girondens Hale —

Tallien.

Ak, — men dé er jo de ulyksalige Treoghalvfjerds, som Robespierre et Par Gange har frelst fra Skafottet — og det er os, der har anklaget dem . . . Du har selv forlangt deres Hoveder, — og Bourdon —

Bourdon

der har siddet sløv efter sit sidste Udbrud, springer op, ligesom vækket ved et Stikord, og slaar i Bordet.

Fanden hente mig! De Treoghalvfjerds skal nyse i Sækken. Til Guillotinen, — krak, krak, (hugger med en Frugtkniv i Bordet) De skal

gøre Karpespringet gennem Slusen, med Hænderne paa Ryggen — Død og Helvede!

Tallien.

Hys, brøl dog ikke saadan!

Fouché.

Hæld ham Vandkaraffen over Hovedet . . .

(Tallien hælder Bourdon Vand over Hovedet: Bourdon synker tilbage i Mathed.)

Det med de Treoghalvfjerds er en Vanskelighed, men Taknemlighed er sjælden nogen uoverstigelig Hindring . . . Mest regner jeg paa Konventsudsendingenes Frygt. Folk af alle Partier har været i Mission, — tohundrede Konventsmedlemmer er vendt tilbage eller kommer nu Dag for Dag fra deres frygtelige Rejse, — fortumlede, næsten uden at vide, hvordan de er komne igennem Farerne og Rædslerne. — Det er umuligt, at en eneste af dem skulde have undgaaet at skabe sig Fjender og Anklagere. Det er paa dette Punkt at vi maa virke; den fælles Frygt er Limen, og Konvents-Udsendingene er Partiernes Yderrande, hvor de kan berøre hinanden.

Vi maa hænge et Damoklės-Sværd over alle disse Hoveder . . . Jeg mener, at vi strax saa smaat skulde begynde at lade Proskriptionslister cirkulere.

Tallien.

Ja, det er godt, meget godt. Hvor store kunde man gøre disse Lister?

Fouché.

De første ikke over en Snes Hoveder.

Tallien.

Det er ikke mange vundne.

Fouché.

Du har ikke forstaaet mig. Alle Lister er indbyrdes forskellige . . . Naturligvis finder enhver sig og sine paa den Liste han faar . . . Enkelte Navne maa være konstante: vore egne — et Par af Sikkerhedsudvalget — Vadier og Ruhl f. Ex. — Collot d'Herbois —

Tallien.

Ja, ja — det er fortræffeligt . . . Er du med, Bourdon?

Bourdon.

Ja, jeg hører nok, det er nogen Satans nederdrægtig fine Utyskestreger, I spekulerer ud. Men jeg siger alligevel: En Pistol i Baghaanden.

Tallien.

Altsaa, vi sætter saadan nogle Lister op til imorgen . . . Men foreløbig er det bedst ikke at blive hos Mêot i Dantons Selskab . . . Jeg hører dem derude i Korridoren.

Fouché.

Kære Bourdon, her er ikke sundt længer . . . din Hat, — den faldt under Bordet — her — denne Vej —

Bourdon

ganske stiv og ubehjælpsom.

Tak, tak, — du er, guillotinere mig, en brav Karl — naar jeg før har miskendt dig, du — saa var det, Fanden ta'e mig, Dantons Skyld —

Fouché.

Aa, tal ikke derom, — i Trængslens Tid finder de brave Folk hinanden. (Fouché med Bourdon under Armen og Tallien ud.)

Femtende Optrin.

Scenen tom. Stemmer i Korridoren.

Dantons Stemme

som først, et Stykke nede i Korridoren.

Hallo! — vi sætter os herind igen —

Fouchés Stemme.

Vi gaar hjem.

Dantons Stemme.

Hjem, nu skal vi jo først til at begynde.

Talliens Stemme.

Nej, nej, ikke iaften.

Dantons Stemme.

Naa, hæng nu ikke strax med Hovedet, min Gut . . . Bourdon, du gaar, da ikke? —

Bourdons Stemme.

Aa haa! du tror maaske jeg maa have en Vogn . . . Jeg skal vise dig, — jeg gaar ligefrem strunk, lige ud ad Gangen.

(Man hører ham gaa meget ængstelig stift ned ad Korridoren, Danton, Camille og Damerne bryder ud i en overgiven Latter.) Bourdons Stemme nederst i Korridoren:

Hævne Dant—

Fouché's og Talliens Stemmer.

Hys!

Dantons Stemme

i den anden Ende af Korridoren.

Champagne!

Tredje Scene.

Velfærdsudvalgets Forsamlingssal, — en lille Sal med grønt Tapetpapir og med et grønt Bord i Midten.

Sextende Optrin.

Robespierre og Couthon, der sidder i en Lænestol, med en Bunke Akter foran sig paa Bordet, og paa Skødet en lille Silkepuddel, hvis lange Haar

hans magre, sygelige Haand kærtegner. Strax efter Billaud-Varenne og Collot d'Herbois, en undersætsig og mørk Mand af raat Ydre, Robert Lindet og Prieur.

Robespierre.

Det er umuligt at true og ramme disse mægtige Forbrydere uden at give den revolutionære Retfærdighed en ny og ukendt Energi . . . Hvis en Patriot kommer for Domstolen, har han da ikke Sikkerhed nok i de Edsvornes Samvittighed? — ve ham, hvis han skulde haabe Redning af ydre Retsformer!

Couthon.

Netop min Tanke, Maximilian, — simplificere, sim—pli - fi—cere. Det skal ikke vare mange Dage, inden jeg har dette gavnlige Lovforslag færdigt.

Billaud-Varenne med et Papir i Haanden, kommer ind i Samtale med Collot d'Herbois.

Billaud-Varenne

rækker Robespierre Papiret.

Dette Brev er til Konventsudsendingen i dit eget Departement — din Underskrift er derfor af særlig Vigtighed.

Robespierre

som har løbet Brevet igennem.

Jeg kan ikke underskrive dette Brev . . . Der er netop indløbet Klager til mig fra Arras over Lebons overdrevne Strænghed, ja Uretfærdighed . . . Jeg har villet foreslaa, at han blev kaldt tilbage.

Collot d'Herbois

slaar sig for Brystet.

Lebon er en god Patriot, — en ulastelig Sansculot!

Prieur

der er traadt ind sammen med Robert Lindet.

Han har haft store Vanskeligheder at kæmpe med, — man maa holde ham noget tilgode —

Robespierre.

Jeg holder Ingen noget tilgode . . . Desuden vil jeg ikke have mit Navn under en Skrivelse i denne Stil. »Ryst Faklen og Sværdet over Forræderne« — det er overdrevent, tumultuarisk, — og et slet Billede: »Faklen« — hvad skal det sige? Faklen er

meningsløs! desuden »ryster« man ikke et Sværd — »ryste« passer kun paa »Fakkel« —

Billaud-Varenne meget stødt.

Jeg giver mig ikke ud for at være Stilist —

Collot d'Herbois.

Brevet er Fanden tage mig godt, der er Saft og Kraft i det! . . . Men jeg ser nok, hvordan alt dette rimer sig. Fouché er bleven overfuset af Robespierre, undsagt som en Forbryder —

Robespierre.

Det undrer mig ikke, at han forsvares af sin Medskyldige —

Collot d'Herbois
med en theatralsk Armbevægelse.

Kolleger! hører I? — jeg tager jer til Vidner —

Couthon.

O Lyon! hvad har min Mildhed gavnet dig! Mod mine Efterfølgere kunde jeg ikke beskytte dig!

Robert Lindet
med militær Barskhed.

Lyon havde ført Krig mod Friheden . . . Den der anklager dets Ødelæggere, anklager Friheden —

Billaud-Varenne
afbrydende ham.

Jeg ser det falske Maadehold, som vi bekæmpe hos Dantonisterne, hæve sit Hoved i selve Udvalget.

Robespierre.

Og jeg ser den vanvittige Hébertisme, som vi har fældet, vise sit blege Ansigt —

Billaud-Varenne rasende.

Mit blege Ansigt er af dem, som Cæsar ikke vilde have om sig.

Prieur.

Men kære Venner! betænker — bedste Kolleger! i et saadant Øjeblik —

Syttende Optrin.

De Forrige, Carnot kommer hurtig og ophidset ind.

Carnot.

Det gaar for vidt, jeg taaler ikke denne Behandling, jeg træder ud af Velfærdskomitéen —

Robert Lindet.

Hvad er der, kære Kollega, du er jo ganske ophidset.

Carnot.

Om Formiddagen fængsler Robespierre mine to Sekretairer —

Robespierre.

Jeg? — men du har selv underskrevet —

Carnot.

— som jeg umulig kan undvære. Igaar satte Saint-Just sig mod en af mine Ordrer. Naa, — lad være at man i Udvalget maa taale eders Tyranni. Men man skulde dog tro, at naar man gik ud for at spise, saa kunde man være fri. Naa, hvad mener I?

Jeg gaar som sædvanlig hen til min Restauratør paa Feuillanternes Terasse, hvor jeg plejer at spise, — og da jeg kommer, er man i Færd med at arrestere Manden og lukke Restauranten.

Collot d'Herbois.

Hvad? — og det var paa Robespierres Befaling?

Carnot.

Værre, værre endnu! Jeg spørger, hvem der lader den stakkels Mand fængsle, og man viser mig Arrestordren underskrevet af Robespierre, Couthon og mig selv! — (Latter.) Kan man drive Forfølgelsen videre — man narrer mig til at lade min egen Restauratør fængsle —

Robespierre.

Manden var anklaget af sin Sektion for at være en Opkøber, som vil forøge Dyrtiden.

Carnot.

Den ene Dag kommer man til at underskrive en Arrestordre sammen med Robespierre og Saint-Just mod Ens egne Sekretærer, den

næste Dag bruger Robespierre og Couthon En til at fængsle Ens egen Restauratør, den tredje Dag bliver man vel selv fængslet af Triumviratet . . . Ja netop — Triumviratet! Tror I ikke at vi ser, at I vil udøve et latterligt Diktatur heroppe — men man vil ikke taale det! — Man misbruger min Godmodighed, at jeg ikke plejer at nægte en kollegial Tjeneste — Robespierre derimod underskriver aldrig nogen Ordre af mig, — hvorfor? For at kunne rejse en Anklage imod mig, hvis der kommer et Nederlag! —

Robespierre.

I ser hvor latterlig og intetsigende Grunden er til disse Beskyldninger. Det er saa langt fra at jeg har Mistillid til den Kollega, der organiserer Sejren, at jeg netop i Aften vilde foreslaa Nedlæggelsen af Krigsministeriet, som mine militære Kolleger længe har klaget over som en død Form, der hindrede deres Bevægelser.

Robert Lindet.

Hvordan? — Forslaget giver os frie Hænder —

Prieur.

Enemagt —?

Carnot har Vanskelighed med at skjule sin Glæde, — Lindet og Prieur taler ivrig med ham.

Robespierre.

I beskylder mig og mine Venner for at bekæmpe den strænge Retfærdighed. I skal om faa Dage høre af Couthons Mund, hvorledes vi har været betænkt paa at bortrydde alle Former i Retsplejen, der kan beskytte Forræderne, og som et ubekvemt Klædebon hindre Frihedens Arm i at svinge Lovens Sværd; — I skal endnu i Aften ved Saint-Justs Veltalenhed erfare, hvor lidet vi agte at stille os paa deres Side, som trætte af Revolutionen forlange at den skal afvæbne sig ved selvmorderisk Mildhed. O Venner — man vil bringe Splid imellem os — nu i Farens Stund —

Billaud-Varenne.

Robespierre, glem et ubetænksomt Ord.

Robert Lindet.

Vi takker dig i Hærens Navn, fordi du

har overvundet dine Betænkeligheder ved at afskaffe Ministeriet —

Collot d'Herbois

river sin Vest op og blotter Brystet.

Robespierre! se dette Ar! Du véd at den Forræders Pistol, som har mærket mit Bryst saaledes, den var ladet for dig. Da han ikke kunde faa Sigte paa selve Frihedens Palladium, udvalgte han mit Hjærte til Skive . . . Ha, — skulde de, der forenes i Forrædernes Had og i Snigmordernes Plan, skulde de kunne skilles, naar Fædrelandet er i Fare? — Nej, Robespierre, ingen Mistillid imellem os, lad den udslettes af Broderkysset.

Han trykker Robespierre voldsomt til sit Bryst og kysser ham.

Couthon.

O Fædreland, — hvor skøn er dine Sønners Forsoning!

Attende Optrin.

De Forrige. — Barère, Vadier og Ruhl, David og Lebas og fem andre Medlem-

mer af Sikkerhedsudvalget kommer ind efterhaanden; — tilsidst Saint-Just.
Hilsener mellem de Tilstedeværende og de ankomne.

Vadier
til Barère i Forgrunden

Som jeg siger: Robespierre har taget Akterne hjem til sig. Han maa have faaet Nys derom gennem Lebas eller David. Og da jeg talte til ham derom, fòr han op imod mig — jeg vil ikke, gentog han.

Ruhl.

Han vil ikke — indeholder ikke det Ord alene Kongedømmet?

Barère.

Sagen er altsaa farlig for ham?

Vadier.

Man har fundet et Brev fra denne gale Catherine Theot til Robespierre, hvori hun erklærer ham for Messias.

Barère.

Sagde du Catherine Theos? —

Ruhl.

Ha, ha, — meget godt, — meget godt.

Barère.

Jeg skal skaffe en Kopi af Akterne, Vadier, og saa vil vi to sammen lave en Beretning, saa Konventet skal vride sig af Latter, — naar to Gascognere stikke Hovederne sammen —

Vadier.

Le af Robespierre!

Ruhl.

Aa, der er ingen Ting de heller vil, og der er intet han frygter mere . . . Du kan ogsaa tro Barère, det bliver et Skuespil om nogle Dage, naar vi bringer den Ladning til Guillotinen, som jeg har faaet samlet i Anledning af Attentaterne paa Robespierre og Collot d'Herbois —

Barère.

Ja, det var godt gjort — fem og halvtreds!

Ruhl.

He, — ja, men det bliver bedre, end du

tror. De skal allesammen have røde Skjorter paa, som Fadermordere! Og saa skal der Kanoner og Soldater — mange Soldater! —

Vadier.

Ja, det vil gøre Opsigt — Folk vil sige; »Se, alle de Ofre — for hans Skyld, — er han da mere end en Borger?« vil de spørge!

Ruhl.

Og saa er der saa mange Kvinder, — unge og smukke Kvinder. En Skuespillerinde fra Italienerne har vi, — og en fattig Syjomfru, ikke mer end sexten Aar! —

Barère.

Bravo, bravissimo! . . . Paa Ære, jeg vil selv gaa hen til det store Alter paa Revolutionspladsen og se den store røde Messe for Catherine Theos' Pave!

Ruhl.

Ha, ha! Han er mageløs, er Barère! — den røde Messe —

Vadier holder fast i Barère.

Og alle de Rygter, som allerede gaar! Nogle siger at Cécile Renault vilde dræbe Robespierre, fordi han af Skinsyge havde ladet hendes Kæreste guillotinere, og ligesaadan om Saint-Just, at han har villet have den unge Saint-Amaranthe — (de trække sig længere tilbage.)

To Medlemmer af Sikkerhedsudvalget i Samtale med Prieur og Robert Lindet forrest til højre.

Prieur.

Saa Danton var hos Mêot i Aften?

1. Medlem af Sikkerhedsudvalget til Robert Lindet.

Men du skulde prøve Legacque, — du véd, ogsaa paa Rivoliterrassen.

Robert Lindet.

Hans Portioner er jo saa smaa, at man skulde tro, det var Prøver paa hvad man skulde vælge for Retter.

2. Medlem af Sikkerhedsudvalget.

Nej, da priser jeg »Kalven der brøler«, — der er saa mørkt som i en af Saint-

Antoines Kipper, men for Exempel grillerede Lammefødder spiser man bedre dèr end i nogen forgyldt Salon —

Prieur.

Ja, det tror jeg — Aal med Trøffelsauce skal man nu aldrig spise andre Steder end i den kære gamle Kalv, hvor jeg kom allerede som Kadet . . . Naa, saa Danton var hos Mêot —!

1. Medlem af Sikkerhedsudvalget.

Det er da ikke muligt, at man allerede nu skulde vove —

(De hvisker sammen og trækker sig tilbage.)
To Medlemmer af Sikkerhedsudvalget i Samtale med Collot d'Herbois i Forgrunden til venstre.

3. Medlem af Sikkerhedsudvalget.

Ja, det er ganske vist, jeg har selv set det, Talma gav fuldstændig Robespierre, — Stemmen endogsaa —

4. Medlem af Sikkerhedsudvalget.

Saa, virkelig! havde han ogsaa Briller —?

3. Medlem af Sikkerhedsudvalget.

I en Tragedie! og som Nero!

Collot d'Herbois højrøstet.

Talma er en middelmaadig Skuespiller! Han har ikke Begreb om Stil. Jeg saà ham i en anden romersk Rolle som Brutus af — hvad er det nu — denne gale Englænder — naa — dèr kom han ind med et hvidt Lagen om sig, latterlig forsikrer jeg dig — han saà ud som en antik Statue — paa Ære, som en antik Statue! . . . Forresten er han en Girondist, og burde være guillotineret for lang Tid siden.

Saint-Just træder ind med et Manuskript under Armen. Barère gaar strax hen til ham og giver ham et aabent Brev, som han tager op af Brystlommen. Saint-Just ser paa Brevet, udspørger Barère med et ivrigt Udtryk i Ansigtet og stikker Brevet ind i Manuskriptet.

Ruhl til Vadier.

Saint-Just har noget stort for, han har ladet vente paa sig, — og se hvor han knejser, — endnu stoltere end sædvanlig, den Grønskolling. Saadan gik han netop om i

Strassburg! He, — det minder mig om Desmoulins Spydighed, at han bærer sit Hoved som en Monstrans.

Vadier.

Stakkels Desmoulins, han kan nok snart bære sit under Armen, . . . hvis han ikke bræmser i Tide. Gud vèd, hvad nu han og Barère stikker Hovederne sammen om.

Ruhl.

Ja, noget er der paa Færde. Hør, tag dig i Agt for Barère, at han ikke pudser dig med den store Guds-Moders Sag . . . Han er dog den værste Gascogner af jer to, — tro du en gammel Elsasser.

David til Lebas.

Ja jeg har Papir og Blyant, — jeg skal ikke lade Lejligheden gaa tabt. Saint-Just, der fælder Danton, — er det ikke et storslaaet Motiv!

Lebas.

Til at ophænge i Historiens Pantheon.

David.

Og Skitsen til din Søsters Dagligstue, — hun skal faa den i Bryllupsgave.

Robespierre ved Bordet.

Jeg ser ikke Borger Lavicomterie.

Lavicomterie

en lille Mand, der bestandig har holdt sig til en Side i en Vinduesfordybning, stammer.

Jo, — jeg — er her — Be-Borger — Re-ro-bes-be-pjerre.

David leende til Lebas.

Den stakkels Forfatter til »Kongernes Forbrydelser«, — han er altid syg et Par Dage, naar han har set Robespierre! — hans forskrækkede Fjæs maa jeg have med i Billedet, det kan tegnes med tre Streger — saadan (tegner med Fingren i Haandfladen, Lebas ler).

Billaud- Varenne.

Kommer Panis ikke?

Ruhl.

Panis holder sig inde af Forkølelse.

Couthon.

Den syge Appius Claudius lod sig bære hen i Senatet for at stemme mod Pyrrhus' Gesandter.

Saint-Just har stillet sig midt for den lange Side af det grønne Bord og lagt sine Papirer foran sig, han taler af og til med Billaud, som staar ved Siden af ham, skænker sig et Glas Vand og drikker i smaa Slurke. Robespierre tager Plads ved hans anden Side, Couthon sidder paa den anden Side af Bordet, ud imod Tilskuerne, i Profil (som han har siddet under hele dette Optrin). Alle begynder at samle sig om Bordet, kun en enkelt Gruppe staar endnu ved Kaminen, andre tage Plads.

Saint-Just.

Jeg véd ikke, hvad maaske noget andet Medlem kan have at forebringe i Aften —

Carnot.

Robespierre talte om et meget vigtigt Forslag —

Robespierre.

Jeg opsætter gærne mit til Fordel for Saint-Just.

Saint-Just.

Det kan synes ubeskedent af mig at tage

Ordet før Robespierre, men Sagens Vigtighed maa undskylde mig — den kræver eders hele Opmærksomhed.

Alle tager Plads om Bordet, kun Saint-Just staar.

Borgere! —

Revolutionen er i Folket og ikke i nogle Mænds Anseelse. Denne sande Idé er Kilden til Retfærdigheden og Ligheden i en fri Stat, den er Folkets Sikkerhed mod de listige Mænd, som ved deres Dristighed og Ustraffethed opkaste sig til at være Patriciere.

Der er noget frygteligt i den hellige Kærlighed til Fædrelandet: Den er saa ubøjelig, at den opofrer alt for Statens Vel, uden Barmhjærtighed og uden Frygt. Den lader Brutus dødsdømme sine Sønner, den styrter Manlius i Afgrunden, den drager Regulus til Carthago, den bringer Marat til Pantheon, et Hengivenhedens Offer!

C o l l o t d'H e r b o i s og B i l l a u d bryder ud i Bifald, nogle stemme i med. Uro og Spænding maler sig paa de fleste Ansigter, medens andre har et hemmelighedsfuldt storagtigt Udtryk. Robespierre der under denne Indledning har pudset sine Briller, sætter dem paa Næsen og ser sig om.

Robespierre

med skarp Stemme.

Den der skælver nu, er en Forræder.

Lavicomterie, der har sat sig saa langt som muligt fra Robespierre, farer sammen, og forsvinder næsten under det følgende bag den gamle Ruhl, der ogsaa selv ser meget forfærdet ud.

Saint-Just.

Maatte dette blive det sidste Exempel, som I give paa eders Ubøjelighed! Maatte I hermed se alle Partier tilintetgjorte og i Fred nyde eders lovlige Magt og den Agtelse, som I indgyde Patrioterne!

Jeg anklager for eder som Forrædere mod den ene og udelelige franske Republik, Danton, — Camille Desmoulins, — Lacroix, — Phillipeaux, — Fabre d'Églantine, — —

Ved de første Ord af denne Sætning begynder Tæppet langsomt at gaa ned; endnu et Par Sekunder efter at Scenen er skjult, hører man Saint-Justs monotone Stemme, der regelmæssig lader Navnene falde midt i en dyb Stilhed. Han staar stiv og ubevægelig, med et Blad Papir i Haanden, bag det lange grønne Bord. Robespierres Ansigt har et besluttet og lidende Udtryk; Barère fører en Pris til sin Næse og knibser Støvet af Manschetterne, Collot d'Herbois og Billaud-Varenne straaler, — næsten alle

de andre slaa Øjnene ned for Robespierres inqvisitoriske Briller; de synes at studere det grønne Tæppe. Couthon, foran Bordet, lige overfor Saint-Just, lader sine rystende Fingre gaa igennem den lille Silkepuddels Haar; David, ved Siden af ham, tegner uforstyrrelig, idet han ser fra Papiret op paa Saint-Just, — Lebas kigger ham over Skuldren.

Tredie Handling.

Første Scene.

Robespierres Værelse, et lille Mansardkammer, lavt til Loftet. Ved den ene Væg en Seng med Himmel og Gardiner af storblomstret Damask, der synes at stamme fra Værtindens aflagte Stadsekjole. Ved den anden Væg et Skrivebord, over det paa Væggen nogle Fyrretræshylder med Papirer og nogle faa Bøger. Et Par Straastole fuldender Møblementet.

Vinduet staar aabent; man ser ud i det øverste af et aabent Skur, som er fuldt af Tømmerstabler. Under Taget af Skuret til den ene Side ses et Hjørne af et Tegltag og en Husmur og nogle Grene af et Træ. Straaler af Aftensolen trænger ind i Skuret. I Værelset er der allerede dunkelt.

Fra Skuret Lyd af Tømmer, der slæbes og kastes, af Save og Høvle og af og til Stemmer, der høres saa tydelig, at man skønner at der ikke kan være dybt ned.

Første Optrin.

Robespierre alene ved Skrivebordet; Hunden Brount ved hans Fødder. Han sidder, uden at arbejde, sidelængs ved Bordet, sammensunken i mørk Grublen.

Robespierre

farer sammen, da Hunden slikker hans Haand, der ligger paa Knæet.

Hvad! er det dig Brount, gamle Grubler! . . . Naa kommer han med Poten, — skikkelige Dreng. — (Slaar med Haanden paa en Avis.) Ah, der skriver de om »Robespierres Livvagt«. »Robespierres Drabanter«, de engelske Kødhoveder! De skulde se denne Livvagt, — en Hund! . . . Ja, du er stærk og modig, vist er du saa, Brount, du vilde gærne gribe Hyænen Fouché i Struben, og falde Vildornen Bourdon i Flanken og kyse Abekatten Tallien i et Musehul, — men der er altfor mange Køtere bag dem, jeg har hørt dem bjæffe idag, — altfor mange.

Aa, du véd slet ikke, hvor mange Køtere der er i Verden, du brave Dansker. De forklæder sig som uskyldige Vindspillere, og Silkepudler og nogle gaar ogsaa om livagtig som

gode Sanct Bernhardtshunde der vil frelse den lidende Menneskehed — hvor skulde du saa kunne kende dem i din Enfoldighed, Brount? . . . Ja, det er sandt Couthons »Perle«, mener du — nej den er ikke forklædt, den kan du stole paa.

Men hvad er det da for melankolske Øjne, aldeles som om du bebrejdede mig noget . . . Men det gør du ikke, trofaste Ven, du ikke . . . Du hører til den eneste Klasse Væsener i Frankrig, for hvem jeg ikke har kæmpet, hvem jeg ikke har skaffet deres Rettigheder, — og du er den eneste, som intet bebrejder mig. Og hvorfor skulde du ingen Rettigheder have! Gamle Drømmer! naar jeg ser paa dig, synes jeg at det er meget lidt, jeg har udrettet . . . Noget, naar man ser tilbage, — intet, naar man ser frem. Og dog er det Blikket fremad der styrker! Hvem kunde udholde det nærværende, uden disse straalende om end taagede Fjærnsyn!

(rejser sig og gaar frem og tilbage.)

Nej, det skal ikke gaa til Grunde! For Taarnenes og Spirenes Skyld skal den plumpe

Grundvold ikke gaa til Grunde, den eneste! . . . Den skal ikke bortskylles af Anarkiet eller nedbrydes af Reaktionen, efter at have tjent til Piedestal for nogle Ærgerrige og Havesyge! — (standser.)

Men vil det lykkes mig at standse Bevægelsen, at give den mit Maal? . . . Her staar jeg ved det uundgaaelige Skær, hvor de alle ere strandede — Girondister — Dantonister . . . Hjulet vælter ikke, mens det ruller i fuld Fart, men sagtne — sagtne! Og hvorfor skulde det ikke lykkes mig, naar jeg er renere og uegennyttigere end de andre, naar mit Maal er selve Revolutionens? — —

(Man hører Gaderaab udenfor; Robespierre farer sammen.)

Dèr er mine Plageaander. (Lytter) Hvad er det?

En Drengestemme

udenfor raaber ind i Gaarden.

Sejren ved Fleurus, Nyeste fra Hæren, to Sous!

Robespierre retter sig.

Ja, Sejren! hvis dette Rygte bekræfter sig

— netop nu — er det ikke en Gave fra Forsynet? En Sejr ved Saint-Just — uden Carnot — mod Carnot, som vilde standse Angrebet. — Med den Sejr knuse vi dem.

Drengestemmen raabende.

Den hellige Guillotines Rosenkrans, Nummeret for iaften d. 8de Thermidor, med de 73 Guillotinerede og deres Forbrydelser, 1 Sous . . . Fængselssammensværgelsen i Luxembourg, 5 Sous . . . De 54 Rødskjorter, eller Robespierres Mordere, 2 Sous, — Den røde Messe, eller Samsons Mesterstykke, 4 Sous . . . Cécile Renault og hendes Elsker, eller den sande Grund til Attentatet, en rørende Kærlighedshistorie, 5 Sous — —

Robespierre der var i Nærheden af Vinduet, farer bort fra det, med forpint fortvivlet Udtryk i Ansigtet. Han kaster sig i sin Stol, holdende sig for Øret, stønner — tager Haanden bort igen og lytter, mumler, slaar Haanden forbitret i Bordpladen, springer op —

Drengestemmen skrigende:

Guds Moders Mysterier, — eneste ægte — Barères og Vadiers Rapport, — trykt af Konventet, — ny oplagt i hundrede tusind,

— kun 5 Sous — Mysterierne, Mysterierne, — 5 Sous —

Robespierre synker tilbage i Stolen og stønner.

Duplay's Stemme.

Vil du pakke dig ud af min Gaard, eller jeg skal høvle dig Rygstykkerne. I uforskammede Brøleaber! Har Kommunen ikke forbudt jer at kolportere Mysterierne?

Drengestemmen.

Sikkerheds-Udvalget har givet os Lov. Vi bryder os fedt om Kommunen. Der er ingen Ting, der gaar som Mysterierne — 5 Sous — Guds Moders Mysterier, — Catherine Theos Messiade —

Robespierre.

De hidser mig til døde — hvorledes skal jeg kunne kæmpe mod dem, — mod Smædeskrifterne, mod Latteren, — saadan hyler de gennem hele Honoré-Gaden — hele Paris —! Det sætter mine Fjender ustraffet i Scene, — og saa kalder de mig Diktator! —

Duplay's Stemme.

Naa Folkens, saa er det vel paa Tide at holde Fyraften. Og imorgen skal I ikke komme, — maaske Republikken har bedre Brug for eders Arme end Værkstedet.

Svendenes Stemmer.

Skal man omringe Konventet som den Gang med Girondisterne? Hvad — er det sandt, at de har truet Robespierre! . . . Vi skal rydde Bulen deroppe, hvis de vil krumme et Haar paa hans Hoved . . . Han kan bare nævne dem!

Duplay's Stemme.

Ja, jeg siger blot, hold jer til jeres Sektioner, Børnlille, — det er urolige Tider, — hvem kan vide, hvad der sker —? — naar Stormklokkerne ringe, maa de gode Borgere ikke have Puden over Ørene . . . Vi stoler jo paa Forstæderne — det har altid været dem —

Svendenes Stemmer.

Ja vel, ja — jo vi skal nok klare Butikken.

Robespierre indtager en lyttende Stilling, medens hans Ansigt opklares.

Duplay's Stemme.

Naa, hvad siger du Marcel, du er jo fra Saint-Antoine, Arnestedet for Bevægelserne.

Svenden Marcel udenfor.

Ja, jeg siger blot, at det kan jo nok være, at Forstæderne har været noget ivrigere, end som de er blevet. Hvorfor har de ogsaa ladet hugge Hovedet af vores Folk, Hébert og Chaumette og Jacques Roux? — dem kunde vi forstaa. Der raaber de nu med alle deres Blade, men jeg siger rent ud, der er ikke noget der duer længer, — nej »Fader Duchênes Vrede« — det var noget der kunde krasse op i En, naar man havde gaaet og set sig galhovedet paa de fine Butikker og næppe kunde bringe sine Børn et oret Brød —

Duplay's Stemme.

Ja, ja, mens »Fader Duchêne« selv vandede sine Østers med Champagne —

Flere Svende udenfor.

Og købte Brød op for at sulte os ud!

Robespierre.

Ak, er dette Folkets Stemme? Længes efter Héberts Smudsblad! Men hvis Skyld er det, uden de slette Demagogers, — som vildleder Folket? . . . Deres Time er slaaet, eller min.

Svenden Marcel udenfor.

Og saa bliver man ogsaa træt af det i Længden, især naar man faar det saadan ind paa Livet. De Folk skulde selv flytte ud og bo mellem de tre Kirkegaarde, saa kunde de jo se, hvad de syntes om det . . . Om det spøger? Ja det vil nok ikke vare længe, inden den sorte Død spøger derude, især naar denne Hede varer ved . . . Og hvad skal det saa sige, at de har sendt Guillotinen ud til os? I Begyndelsen, da der kunde være nogen Fornøjelse ved at se det, var den paa Revolutionspladsen, og da saa de fine Folk gør Vrøvl, saa faar vi den paa Halsen og saa begynder det først rigtig at gaa løs med de store Ladninger. Den Ære betakker vi os

for. Tror de maaske at vore Koner og Døtre, fordi de har haarde Hænder, ingen Følelse har? De synes slet ikke det er lystigt at se Hoveder dynges i Kurve som Kaalhoveder paa Torvepladsen. De kommer hjem og fortæller os det, og kan ikke glemme det, det holder dem vaagne om Natten, og de trænger til den Søvn, de kan faa; — og de ser ogsaa, at det ikke blot er fine Herrer, som har spyttet os i Øjnene, — men man hugger ogsaa Hovedet af Fattigfolk.

Duplay's Stemme.

Ja, dèr kan I se, — saadan gaar det, fordi Robespierre har trukket sig tilbage. Det er hans Fjender, der skalter og valter saadan, de hugger ned uden Forskel —

Svenden Marcel udenfor.

Hvad siger du, Borger? Robespierres Fjender, — ude hos os fortæller de, at det er Robespierre, der befaler det — (Robespierre farer hen til Vinduet, som om han vilde tale ud.)

Duplay's Stemme.

Bagvaskelse! Det udspreder de, for at

gøre ham hadet, — det er hans Fjender i Sikkerhedsudvalget, de sendte helst ham selv ud til Guillotinen —

Svenden Marcel.

Hvad Djævlen! er det saadan fat, saa skal der times dem en lille Ulykke. Se, vi har jo tænkt derude, det maa vel være saadan, for Robespierre maa vide, hvordan det skal være, — men naar det er hans Fjender, det bliver en hel anden Sag, det. Det skal jeg sige i min Sektion; — for Pokker, hvorfor sender I ikke Folk ud og belærer os, hvordan det hænger sammen, saa kan I tage Gift paa at Forstæderne vil komme ned og kigge ind i Konventet. For saadan har vi ikke tænkt os det. Vi var alle med den tiende August, men ikke en den anden September.

Robespierre.

O, I stolte Demagoger — lyt her til Folkets Røst, og skælv! Folket er ikke grusomt, dets Hjærte er fuldt af Mildhed, — kun de Onde vil det se straffede, ikke de Forvildede . . . I har udtømt Rædslen, hvad der

er tilbage af den, vil vende sig imod eder selv . . . Folket er træt af Anarkiet, Tiden for Ordenens Mænd er kommen.

Robespierre er under denne Monolog gaaet frem og tilbage i Værelset. Han bliver staaende henne ved Vinduet. Man hører Svendenes Stemmer fjærne sig og sige Farvel til Duplay. Det banker et Par Gange paa Døren uden at Robespierre vender sig. Billaud-Varenne træder ind, Hunden farer op og knurrer.

Andet Optrin.

Robespierre og Billaud-Varenne.

Robespierre

farer nervøst sammen.

Hvem er det? — Ah, velkommen, — stille Brount, du kender dog Billaud, — han er en ren Republikaner.

Billaud-Varenne.

Det glæder mig at høre det af din Mund den samme Dag, som du har anklaget Udvalgene for Konventet.

Robespierre.

Jeg har ingen anklaget, som ikke anklages

af sin Samvittighed . . . Men det var umuligt at tie længer, naar Republikken Dag for Dag rykkede den største Fare imøde, som endnu har truet den. Her ligger paa mit Bord engelske og tyske Aviser, som forkynder Tyrannerne og deres Slaver, at den franske Republik en af Dagene vil gaa til Grunde i selve Konventet, at dens reneste Borgere vil bukke under for de Intriger og det Had, der snart vil vove et Angreb.

Billaud-Varenne.

Hvorfor har du ikke først betroet dig til dine Kolleger, og overlagt med dem hvilke Skridt —

Robespierre.

Mine Kolleger! hvoraf Halvdelen er med i Sammensværgelsen —

Billaud-Varenne.

Hvorfor har du skilt dig fra dem og truet dem? I fire Dekader har du ikke villet arbejde sammen med os, — Hvorfor? For at kunne gøre vort Arbejde til en Anklage imod os.

Robespierre.

Det var min Pligt at trække mig tilbage, naar jeg indsaà, at det var mig umuligt at sætte det gode igennem og hindre det onde.

Billaud-Varenne.

Hvad mener du med det onde? — er det at knuse Republikkens Fjender? Du har talt truende om dem, der udbreder Rædslen overalt og bekæmpe de fredelige Borgere, som fængsler og myrder og — kan jeg huske alle Forsætningerne til det evige Omkvæd — »det er de Uhyrer, som vi have anklaget« — ja anklaget, men uden at turde nævne!

Robespierre.

Og hvem er der, som ikke nævner dem! Her ligger Breve i Dusinvis som anklager Sikkerheds-Udvalget for at udøve et hæsligere Tyranni, end Nero og Caligula har udtænkt, og bønfalder mig om at træde i Skranken mod Undertrykkerne.

Billaud-Varenne.

Og saadanne Breve gemmer du, i Stedet for —

Robespierre.

»Uhyrer!« — og hvad skulde jeg vel ellers kalde dem, som for at vække Had mod mig, samler en halvhundrede Mennesker sammen, der aldrig har set hinanden, lader dem dømme som »Sammensvorne mod Robespierre«, »Robespierres Mordere«, og gør deres Henrettelse til en Maskerade! »Sammensvorne« — og det er dem selv, der har sammensvoret sig imod Robespierre, fordi jeg er den eneste der kan standse deres Forbrydelser, — det er dem, der i en Maaned ikke har afladt med at sprede Smædeskrifter imod mig i Hundred-Tusindevis; hele Paris genlyder deraf i dette Øjeblik! Ogsaa en Mængde stakkels overtroiske Mennesker, uskadelige Sværmere. vilde de have bragt paa Skafottet, ikke for at straffe en uskyldig Overtro, — dette er en af deres dagligdags Forbrydelser — men for at gøre mig latterlig og mistænkt. O Gud, naar har et saa samvittighedsløst Komplot været set i Verden! Og de har fundet værdige Stalbrødre i Conventet, en Tallien, en Fouché, en Bourdon, en Carrier, — behøver jeg at nævne alle

disse Elendige, som har decimeret Frankrig i Provinserne, og som véd, at jeg har mine Mapper fulde af Beviser imod dem —

Billaud-Varenne.

Klager fra de Kontrarevolutionære, hvis Planer de har kvalt i Blod.

Robespierre.

Du vil forsvare Tallien, som du selv i Konventet har kaldt en Løgner?

Billaud-Varenne.

Jeg er ikke kommen for at forsvare Personer, men Principper.

Robespierre.

Og jeg staar her ikke for at angribe Personer, men Principper — og fremfor alt Mangel paa Principper.

Billaud-Varenne.

Om Personerne vilde vi vel kunne blive enige. Jeg tør ikke benægte, at mange af Sikkerhedsudvalget høre til Sammensværgelsen.

Dine Kolleger i Velfærdsudvalget har endnu ikke valgt.

Robespierre.

Hvad holdt da Collot d'Herbois Gilde for iaftes? Det skulde gaaet underlig til, om ikke han og Bourdon har givet hinanden Broderkysset, naar de begge er blevet fulde.

Billaud-Varenne.

Da du er saa godt underrettet, véd du vel ogsaa, at jeg ikke var tilstede.

Robespierre.

Jeg véd det . . . Jeg tilstaar ogsaa at jeg har stolet paa, at en Mand af saa ren og ubestikkelig Karakter som din, selv om den var stødt tilbage fra mig ved — Misstemninger, som kan komme mellem Kolleger — næppe vilde kunde overvinde sig til at slutte Forbund med en Bande, hvis afskylige Kabaler ikke kan være dig ubekendt.

Billaud-Varenne.

Du har Ret, og det er derfor jeg er kommen til dig. Lad os i al Fald ikke

handle i Blinde . . . Robespierre, husk paa, at om end enkelte af vore Kolleger har fraterniseret med de Sammensvorne, saa har dog selve Udvalget endnu intet bestemt Skridt gjort — det kan endnu slutte sig til dig, og meget taler for at det skulde gøre det. Vi véd alle, at de misfornøjede i Konventet fra først af havde rettet deres Angreb mod hele Udvalget, — Bourdon har længe prædiket imod os. Den sikreste Alliance er den med dig, — det er den visse Sejr —

Robespierre.

Altsaa, det er virkelig saaledes, du kommer med Fuldmagt fra Udvalget?

Billaud-Varenne.

Nej, jeg kommer kun paa mine egne Vegne, men jeg tror, at naar jeg —

Robespierre.

Om din Indflydelse paa Udvalget er der ingen Tvivl.

Billaud-Varenne.

Men for at dette skulde ske —

Robespierre.

Man forlanger Indrømmelser fra min Side? — at jeg skal give Plads for en anden, træde ud af Udvalget? Nuvel, skønt det er min eneste Magtstilling, hvis man vil kalde det saaledes —

Billaud-Varenne.

Forlade Udvalget, — det er jo det du faktisk har gjort for halvanden Maaned siden; nej tvertimod, jeg forlanger at du skal træde ind igen i Udvalget.

Robespierre.

Hm, naar Udvalget antager sig min Sag som sin egen, naar det vil udrense Bjærget for alle forbryderske Elementer —

Billaud-Varenne.

Det er en Selvfølge at de, som ere indviklede i denne Sag, de Sammensvorne, hjemfalder til Lovens Sværd. Men dermed maa der være Fred for Bjærget. Jeg forlanger Amnesti for alle Konvents-Udsendingene, hvor haardt anklagede de end kan være.

Robespierre.

Det er umuligt! Du véd ikke, hvad du forlanger! Du har ikke som jeg modtaget Klagerne, — en Befolknings Taarer og Skrig, — og saa megen Uret skulde blive uhævnet!

Billaud-Varenne.

Disse Mænd har reddet Frankrig ud af dets frygteligste Krise. Hvad der er fejlet maa dækkes med Glemsel. Man kan ikke straffe den Skyldigste uden at udsætte den Fortjenstfuldeste. Vi maa have disse Mænd med os, følgelig kan vi ikke bagefter sende dem for Domstolen.

Robespierre.

Det er et stort Offer — men Republikken er i en overhængende Fare — det er maaske umuligt at gøre Retfærdigheden helt Fyldest — Patrioterne maa holde sammen — jeg — jeg lover ikke at anklage disse Mænd.

(Han rækker Haanden ud mod Billaud.)

Billaud-Varenne rejser sig.

Denne Amnesti til de strænge Republik-

aneres Forseelser er kun Ryggen af det Sværd, hvis Æg hedder: Ubønhørlighed mod de Kontra-Revolutionæres Forseelser, som kun udsones under Sværdet. Jeg maa sikre mig at jeg ikke, idet jeg giver dig Haanden, rækker Haand til Maadehold og Eftergivenhed — hvormed din Tale idag har smigret Højre og Royalisterne.

Robespierre.

Hvorledes! Du forlanger at jeg skal love —

Billaud-Varenne.

Intet Løfte, du maa forbinde dig dertil. Disse fire Dekader, i hvilke du har trukket dig tilbage fra Udvalget, har været fulde af Farer for Republikken. Denne fordømte Slægt, hvis eneste Drøm er at snigmyrde den unge Frihed, der nylig har sat Fod paa Jorden, — den har aldrig udfoldet en større Frækhed, — endnu i Fængslerne har man sammensvoret sig for at myrde Konventet. Saadanne Forhold krævede en fordoblet Strænghed, hvis Ydre kun var lidet forskelligt fra Grumhed, og

Udvalget har vist sig dette Krav voxent: i Hundredevis har Forræderne besteget Skafottet. Svage Sjæle og smaa Hjærter — eller Forrædere som vise denne Forklædning — har løftet et Ramaskrig over dette urene Blod, — og du har begunstiget dem, først længe ved din Tavshed og endelig idag ved din Tale. Du maa slutte dig uforbeholdent til dine Kolleger, saa at du godkender disse fire Dekaders Begivenheder, som om du selv havde ledet dem, du maa med dit Navn besegle vort Herredømme overfor Folket, og du maa sammen med os fortsætte det med uformindsket Voldsomhed —

Robespierre.

Aldrig! Jeg kunde love at tie, men ikke at rose og mindst at fortsætte. Skulde jeg lade et Tæppe falde over den sidste Tid, saa var det for at begynde en ny Epoke. Jeg har svoret at føre den republikanske Regering tilbage til Orden og Retfærdighed eller at falde under Forsøget . . . Som et Evangelium har denne Tale spredt Haab og Tillid over

det sukkende Land. Den skal blive Revolutionens Program eller mit Testament.

Billaud-Varenne.

Betænk dig, Robespierre! Søg ikke egenraadig ud paa en Vej, der vil glæde Republikkens Fjender! Støt dig til de sande Patrioter.

Robespierre.

De sande Patrioter har hidtil støttet sig til mig.

Billaud-Varenne.

De vil gøre det fremdeles, naar du ikke viger af fra den lige Bane.

Robespierre.

Hvis jeg har veget af fra min Bane, saa er det ved altfor længe at medvirke, for at dæmpe hvad jeg ikke helt kunde standse.

Billaud-Varenne.

Folket har lagt Lynet i vore Hænder for at knuse dets Fjender. Hvo er skyldigere end vi, hvis vi lader det blive koldt?

Robespierre.

De, som slynge Lynet i selve Folkets Straatage og Lerhytter.

Billaud-Varenne.

Robespierre! Du kaldte mig en ren Republikaner! Jeg er det . . . Gud véd det, jeg vil heller falde med dig end vinde en Sejr over dig, der bragte Republikken Skade . . . Men jeg kan ikke følge dig, Maadehold er Fortabelse! Kun over et Hav af Blod kommer Statens Skib i en sikker Havn! Mod denne Slægts tusindaarige Hovmod, som endnu med Rædslen over Hovedet spotter og truer Republikanerne, er der kun et Middel: Døden. Kun de Døde kommer ikke tilbage.

Se dem disse muskuslugtende Spradebasser, som spadsere rundt imellem os med deres Knippelstokke, skjulende deres Hager i de uhyre Halsbind! Aa, — men Panderne med de blonde Parykker løfter de højt nok, de skjuler ikke de Mordtanker, som myldre derinde. Skaan dem, — og en Dag vil de komme over Republikken, drukne Friheden i

Reaktionens blodige Orgie. De vil gøre Mordet til en Fornøjelse ligesom Jagten mellem Frokost og Middag, de vil prale for deres Maitresser med Patrioternes Blod paa deres Linned. Jeg ser det altsammen forud — jeg kender dem! —

Nej, som man knuser en Skorpion og strør dette lægende Pulver paa det Saar, som dens egen Giftbraad har stukket, saaledes maa al Rest af Aristokratiet knuses i Frankrig, eller Folket vil dø af dets Saar.

Robespierre.

Det er umuligt at miskende den rene og uegennyttige Iver, som leder dig vild, men denne Vej fører til Fortabelse. Skafottet er rejst for at straffe dem, der har forbrudt sig, ikke for at udrydde dem, der kan gøre det. Republikken trænger ikke til Blod, men til Love.

Billaud-Varenne.

Love! Og hvad var den sidste Lov, som du og Couthon foreslog: den Omformning af Revolutionsdomstolen, der befriede den fra alle

hindrende Former, og satte den i Stand til at virke med den Hurtighed og Kraft som den har udfoldet i hele Messidor-Maaned. Skulde man tro, at den, der har gjort det, et Par Maaneder senere kræver Skaansel for Republikkens Fjender!

Robespierre.

Den 22de Prairial var mit store Fejlgreb. Hvem denne Lov var rettet imod, var den Gang klart. Eller var det maaske Højre, de Maadeholdne, der modsatte sig Loven? Nej det var Bjærget, det var de slette Demagoger, der følte sig truet; — Fouché raabte, at han vilde lade sin Hjærne springe, hvis den gik igennem, Bourdon blev saa syg af Skræk, at han maatte holde Sengen. Mine Fjender fik Loven lemlæstet, saa den blev uskadelig for dem, og da jeg blev nødt til at trække mig tilbage, har de gennem Sikkerhedsudvalget bemægtiget sig den og gjort en Brug af den, som jeg afskyr og fordømmer.

Billaud-Varenne.

Du er falden i den Fælde, du har stillet

for andre, og har fortjent din Skæbne. Nu forstaar jeg, hvorfor du fòr op som en Rasende, første Gang da jeg lod et Ord falde om at lægge Haand paa Danton! Du havde Sky for at angribe en Medskyldig. Hemmelig begunstigede du det Maadehold, som du nødtvungen og modstræbende ramte i hans Person. Da du endelig havde gjort det og erhvervet dig Ry for Ubønhørlighed, da du havde dysset Mistanken i Søvn, optog du hin Forræders Plan. Du vilde Maadehold, det vil sige Skaansel for Republikkens Fjender og Forfølgelse af Republikanerne! Elendige, du vilde decimere Bjærget, fordi det knuser Tyrannerne — og du vilde være Tyran! Du vilde Forsoning med de Kongeligsindede, fordi du strakte Haanden ud mod Enevældet. Du vilde ved Maadehold stige til Diktaturet — efter at du havde grebet Pontificatet ved at smigre Overtroen og udbrede mystiske Rygter om din Person! Men Masken er revet af dig, nu kender vi dit sande Ansigt, der blander Cromwell's Træk med Tartuffe's!

Robespierre haanlig.

Du kende Robespierre!

Billaud-Varenne.

Jeg kender dig som — Kontrarevolutionær!

Robespierre opfarende.

Jeg kontrarevolutionær! (Roligere:) Nu, hvorfor ikke? . . . Girondisterne har kaldet mig, der altid var Ordenens Mand, en Anarkist, Hébertisterne anklagede mig som Fanatiker, fordi jeg beskyttede en fredelig Tro mod deres Fanatisme, Tyran og Diktator kalder man mig nu, da jeg intet kan sætte igennem mod mine Kolleger, — hvorfor ikke ogsaa kontrarevolutionær? . . . Gaa Billaud, stakkels forblindede Republikaner! gaa og tag den tvetungede Gascogner Barère med, som igaar tillagde mig en Catos Dyder og imorgen vil sværge at jeg er en Catilina og Saint-Just en Verres, tag den drukne Skuespiller Collot d'Herbois med og glem ikke Sabelrasleren Carnot, gaa og forbind jer med de Sammensvorne, hvis Hoveder du for fem Minutter

siden vilde overlade mig for en billig Handel, fæld Frihedens ældste Athlet, om I kan, — din Skæbne vil jeg ikke misunde dig. »Ve de Overvundne hedder det«, men jeg siger dig: ve dig, hvis I sejre!

(Billaud-Varenne, der under dette har trukket sig hen imod Døren, gaar ud med en truende Mumlen.)

Tredie Optrin.

Robespierre gaar et Øjeblik frem og tilbage i synlig Ophidselse og Spænding. Eleonore med en tændt Lampe.

Eleonore.

Her er din Lampe, Max — iaften skal den nok brænde godt, men arbejd nu ikke for længe igen.

Robespierre.

Nej, nej — kære Eleonore, — jeg er færdig med mit Arbejde — hm! færdig —

(Han tier pludselig, bliver staaende med hendes Haand i sin, uden at se paa hende.)

Eleonore.

Var det Billaud-Varenne, som var hos dig?

Robespierre.

Ja, vi havde Forretninger.

Eleonore.

I var saa højrøstede, vi kunde høre jer helt ind i vort Værelse.

Robespierre.

Saa — virkelig? — Naa, Kolleger kan ikke altid være enige.

Eleonore.

Nej, hvor skulde de kunne være enige med dig, der staar saa højt over dem, — du skulde slet ingen Kolleger have —

Robespierre.

Hvad siger du dèr? — Hvor falder det dig ind?

Eleonore.

Er det da saa underligt? — Jeg véd saamænd ikke hvordan, det var saadan en Tanke, der kom.

Robespierre

mumlende, idet han ser ned for sig.

Ingen Kolleger!

Eleonore

lægger sin Haand paa hans Skulder.

Hvad er der dog i Vejen, Max? Du er saa tankefuld — saa forstemt? Og igaar var du endnu saa munter, næsten kaad paa Spadsereturen, du legede med Brount og rystede Oldenborrerne af Træerne . . . Hvad er der da hændet idag? du har talt i Konventet, — det hørte jeg Svendene snakke om, — har de sat sig op imod dig? —

Robespierre.

Sat sig op imod mig — hvad er det dog for Udtryk? — som om jeg var Konventets Herre!

Eleonore.

Bliv dog ikke saa vred, jeg kan jo ikke —

Robespierre.

Vred, nej vist ikke, kæreste, — ak, jeg er saa nervøs, oprevet, — bryd dig ikke om det — beklag mig.

Eleonore.

Jeg vilde saa gærne trøste, men hvor kan jeg, naar du skjuler dine Sorger . . . Maaske kan jeg heller ikke forstaa det altsammen. (Stryger med Haanden over hans Pande.) Hvor den er bleg, og der er rigtige Rynker, — hele tre . . . Ak, du ser jo helt lidende ud! Gid du heller var lidt syg, at jeg kunde pleje dig.

Robespierre.

Ja, syg! — Hvor ofte tænker jeg ikke paa de Par Uger, da jeg laa tilsengs, og du fik Lov til at sidde hos mig og læse højt for mig af Rousseau . . . De samme Følelser vaktes hos os, vi talte sammen om Naturens Ynde og Blidhed, om Menneskesjælens evige Værd . . . O min Gud, hvilket sælsomt Liv! Naar et Sygeleje er den eneste Oase for Erindringen, bliver da ikke Graven Haabets eneste Maal! —

Eleonore.

Aa Max, Max! du taler saa smukt, men det lyder altid saa sørgeligt . . . Hvorfor tænker du paa Døden? . . . Er det dine

Fjender, du frygter? Men naar de truer dig, vil da ikke hele Folket beskytte dig? . . . En Snigmorder kunde fælde dig — men Guds Haand har to Gange vendt det dræbende Vaaben fra dig! . . . Og naar du ser en Fare, hvorfor frygter du da? — Kald paa Folket, og Faren er der ikke længer.

Robespierre.

Ak! »kalde paa Folket!« — Hvor finder din uskyldige Haand den Sonde, der blotter Dødeligheden af mit Saar? Naar jeg kalder paa Folket, saa fortjener jeg, at Folket lader mig falde, og gør jeg det ikke, saa falder jeg som et Offer for dets Sag og tager den med mig i Faldet.

Eleonore.

Aa Maximilian, du er vist blot for god, du gør dig for mange Skrupler.

Robespierre.

Nej, nej, — tal ikke saadan! Du har været min gode Engel, bliv ikke min Frister!

Fjerde Optrin.

De Forrige. Fru Duplay.

Fru Duplay.

Eleonore! naa er du her, min Pige! Jeg vilde blot sige, at der kommer nogen til Maximilian, — og skønt I jo nok er forlovede, saa holder jeg dog ikke af, — ja du bliver jo ikke vred, kære Max —

Robespierre.

Du véd hvor højt jeg altid har skattet eders strænge, patriarkalske Sæder, — og hvor nødig vilde jeg ikke selv udsætte min Eleonore —

Eleonore.

Hvem er det, der kommer? — Blot du nu ikke igen skal have Uro og Fortræd!

Fru Duplay.

Jeg hørte dem tale med Fader ude i Gaarden, og jeg syntes at det var Saint-Justs Stemme —

Robespierre.

Gud give, det var saa vel! Jo — nu

hører jeg selv, han er der, mit Brev er ikke kommet for sent.

Eleonore trykker hans Haand.

Jeg giver gærne Plads for Vennen, Max, — han vil nok finde Raad.

Fru Duplay og Eleonore gaar ud, men møder i Døren Saint-Just, som de standse et Øjeblik med deres Hilsener. Lebas og David trænger forbi dem ind i Værelset. Saint-Just er i Konventsudsendingenes Dragt, blaa Kjole med røde Opslag, lange Støvler, Trikolore-skærf og Kaarde.

Femte Optrin.

Robespierre, David, Lebas, Saint-Just.

Lebas.

Her bringer vi Sejrherren, — vi mødte ham lige som han steg ud af Postvognen.

Robespierre

omfavner Saint-Just.

Velkommen! — Og det er altsaa sandt — ?

David.

Stor, glimrende Sejr! Charleroi erobret, Fjenderne slaaet og splittet.

Lebas.

Gid vi kunde sige det samme her.

David.

Her har Fjenderne samlet sig, saa vi kan knuse dem i èt Slag.

Saint-Just.

De har udførlig fortalt mig om dit Nederlag idag —

Robespierre.

Nu, et Nederlag vil jeg just ikke kalde det.

Saint-Just.

Det forekommer mig, at Konventet har underkastet din Tale en Bedømmelse af de samme, som den angriber.

David.

Og hvor nær var det ikke ved at blive en Sejr. Hvem skulde under den første Bifaldsstorm forudse en saadan Vending?

Lebas.

Nej, især da Barère, som er saa god en Vejrhane, foreslog Trykningen.

Robespierre.

At en Bourdon skulde faa Mod til at kaste sig i Breschen, og at han skulde vende Stemningen!

Saint-Just.

Din usalige Ubestemthed, som har truet alle! Naar du blot strax havde nævnet klart, hvem du angreb, — det havde beroliget alle de andre — isoleret de Skyldige —

David.

Ingen Tvivl, at Konventet med Glæde havde tilkastet dig disse Hoveder. Du kunde ligesaa let have faaet det til at raabe: »Til Abbediet« som til at votere Trykningen.

Lebas.

Og nu, hvor vil ikke disse fortabte vide at benytte Tiden. De har allerede ved deres falske Lister bragt det saa vidt, at henved hundrede Deputerede ikke længer tør ligge hjemme, og hvor stor vil ikke Paniken voxe sig i denne Nat!

Robespierre.

Kære Venner, har jeg ikke selv sagt mig

alt dette forud? — Men det var ikke min Sag at anklage Personer, — jeg talte ikke paa Udvalgets Vegne. Jeg var den enkelte Borger, der kom blandt mine Fæller for at give min forpinte Sjæl Luft; jeg kunde da antyde de Farer der truede, og beklage mig over den Maade, hvorpaa man forfulgte mig, og truede selve Republikken i min Person. Men ingenlunde fandt jeg mig berettiget til at pege paa den og den. Det tilkom Konventet alene at anstille en Undersøgelse — —

Saint-Just.

Korrekt, — fordømt korrekt, som et Lig paa Paradesengen . . . Men hvad har du gjort i denne Tid? Man fortæller mig meget om Fjendens Løbegrave, intet om eders egne Kontraminer.

Robespierre.

Jeg har skrevet min Tale.

Saint-Just.

Og hvad agter du at gøre?

Robespierre.

Læse den for Jakobinerne.

David.

Det vil blive en Triumf.

Saint-Just.

Fanden i Vold med oratoriske Triumfer nu! Er Bruddet med Udvalgene uhelbredeligt?

Lebas.

Vore Kolleger i Sikkerhedsudvalget er i bedste Forstaaelse med de Sammensvorne i Konventet, og har vovet sig saa vidt, at de maa frygte alt, hvis vi sejrer.

David.

De har blandt andet givet Disciplene i Marsskolen Kanoner i Konventets Navn, — for at vinde dem bag vor Ryg. Det er utroligt, hvor godt dette har været beregnet; de sextenaarige Republikanere kæler for disse Kanoner, som om det var Dyr, og velsigner Konventet —!

Saint-Just.

Men Velfærdsudvalget?

Robespierre.

Det forlod mig for et Kvarter siden i Billaud-Varennes Skikkelse med en Undsigelse paa Liv og Død.

Saint-Just.

Saa er det Tid at sige, som jeg svarede den østerrigske General, der vilde have, at jeg skulde undertegne en Kapitulation: Jeg har glemt min Pen og kun taget min Kaarde med.

Robespierre.

Kaarde? — Saint-Just!

Lebas.

Du mener at vi —

Saint-Just.

Luk Vinduet, Lebas . . . Revolutionens Hemmelighed ligger i Ordet »vover«!

David.

Ja, det er Ordet! — En Gentagelse af den enogtredivte Maj, — en Rensning af Konventet som i Girondens Tid! Jeg skal faa

vore Knøse fra Marsskolen med trods Konventets Kanoner.

Saint-Just.

Ej, de maa jo være saa glade over en Opstand, som en Dreng, der har faaet en ny Paraply, over et Regnskyl.

Robespierre.

Men hvad er dette for et Sprog —!

Saint-Just.

Handlingens. Kast Jakokinerne over begge Udvalgene, — det er to Ord i Stedet for en Tale. Sæt Tallien og de Andre i Hullet, det er en Ordre til den Politiafdeling, som er under Couthon. Paris' Maire og Kommandant er vore Mænd, lad dem ringe med Stormklokkerne og slaa Allarm. Imorgen samler Konventet sig foran Kanoner og i et Hegn af Spyd og Bajonetter. Jeg bestiger Talerstolen og forkynder, at Republikken har undgaaet en stor Fare, den største og sidste. Jeg forsikrer strax, at de Skyldige er fængslede, at der ingen Uværdig er i denne hellige Indhegning.

Jeg lykønsker Konventet til at det ved sin Fasthed har tilintetgjort Partierne. — Enstemmigt Bifald og »Leve Republikken«.

Robespierre.

Og saa?

Saint-Just.

Saa lader vi Magten koncentrere i de Hænder, som har frelst Staten, — en foreløbig Regjering. Konventet erklærer sin Mission for endt, og der udskrives nye Valg. Vi forkynder under Klokkeringning, at Fædrelandet ikke længer er i Fare — som vi en Gang under Kanontorden har forkyndt, at det var i Fare, — at de ydre Fjender ere slagne og de indre knuste eller forsonede, at Revolutionen er endt, og Konstitutionen træder i Kraft. Vi aabner Fængslerne og nedbryder det udtjente Skafot. Vi uddeler Nationalgodserne til de Fattige, som hidtil er blevet snydt for dem af rige Spekulanter, vi indvarsler en retfærdigere Ordning af Forpagtningerne, stifter offentlige Værksteder for ledige Arbejdere, —

kort sagt, vi begynder at virkeliggøre vort Ideal af en Republik, vi regerer!

Robespierre.

»Regerer!« Og bringer dette Ord dig ikke til at skælve? Har du glemt dit udødelige Ord under Tyrannens Proces: »Man kan ikke herske uskyldig«.

Saint-Just.

Saa hersker man skyldig, naar Øjeblikket kræver det.

Robespierre.

Og giver Forbrydelsen Autoritet.

Saint-Just.

Hvis vi ikke begaa denne Forbrydelse, har vi begaaet en større ved at fælde Danton. Hans Blod forbinder; har vi ikke selv resolut og pludselig Handlekraft, er vi kun Prædikanter og Filosofer, saa var det en Dødssynd mod Revolutionen at skære denne brutale Styrke bort. Vi skylder Folket Regnskab for Dantons Fald, og Regnskabet er den rene og strænge Republik, der laa over Dantons Synskreds, og for hvilken han havde været en

Hindring. Indtil den er grundet og dens Maskineri er i Gang, maa vi regere.

Robespierre undvigende.

Jeg er ikke skabt til at regere, men til at bekæmpe Folkets Fjender.

Saint-Just.

Desto heldigere, at jeg er skabt til at regere.

Robespierre.

Saint-Just, du forfærder mig! Det er ingen god Aand, der taler ud af dig. Du kommer fra Hæren. Dens Aand har altid været den farligste for Folkenes Frihed, Lovgiveren har ingen frygteligere Fjende end Feltherren.

Saint-Just.

Det er sandt. Men hvorfor skulde vi ikke kunne gøre for Republikkens Skyld, hvad ellers maaske en sejrrig General vil gøre for sin Ærgerrigheds Skyld.

Robespierre.

Fordi vort Liv har været Ordets Magt,

og vi kan ikke skære det over med et Sabelhug.

David.

Men er dette ikke Ordets Magt, dets Triumf? Hvad fordres der for at Paris rejser sig og knuser dine Fjender? Kun et Ord fra dig.

Lebas.

Og har du ikke Ret til at sige med Cicero: Frels mit Liv for Republikkens Skyld?

Robespierre.

»Kun et Ord!« — Og hvad brugte Gud mer for at skabe Verden? . . . Men hint Ord bliver ikke udtalt! . . . Jeg skulde lægge Haand paa Konventet, jeg! . . . Aldrig! . . . Give mine Modstandere, mine Bagvaskere Ret, som kalder mig Diktator! —

Saint-Just.

Du er Diktator! — Har du ikke selv indrømmet, at du har al Magten i dine Hænder, at du kan rejse den med et Ord? Men du frygter at vise dig som det du er, du frygter mest for at vise dig for dig selv. Du

er ikke født til at herske, siger du; men du har dog hersket, halvt med din Vilje, halvt imod den, — ja selv i disse fire Dekader, da du har trukket dig tilbage for at vise hvorledes det gik, naar du ingen Magt udøvede, selv medens dine Fjender har haft frie Hænder, har de maattet tjene dine Planer, selv i denne Tid har du hersket.

Robespierre.

Ah, hvad siger du? — I denne Tid, — men det er jo Vanvid!

Saint-Just.

Dine tjenstivrige Tilhængere har stødt dig frem mod Magten, og dine Fjender har gjort det samme, idet de arbejdede med de Midler, du havde skabt, fremfor alt den afskyelige Blodlov, som du og Couthon fik sat igennem, da jeg var taget til Hæren.

Robespierre.

Denne Lov er bleven misbrugt, — du maatte dog kunne forstaa, at min Hensigt var at vende Rædslen mod Rædselsmændene selv;

— vore Venner her, der sidder i Sikkerhedsudvalget, vil kunne sige dig, hvor samvittighedsløst vore Fjender dèr — en Vadier, — en Ruhl —

Saint-Just.

Jeg véd det, — men det var et frygteligt og farligt Middel. Du vilde ramme Rædselsmændene og samtidig undgaa alt Skær af Maadehold, som den Gang endnu var saa farligt. Og da Lovens sande Ofre undslap — ogsaa denne Mulighed havde du forudset — trak du dig tilbage og sagde: Jeg vasker mine Hænder, dette Blod komme over mine Fjender, som udøser det. Du haabede, at de skulde drukne deri, at Overdrivelsen skulde frembringe Trangen til Ordenen og Kravet til Ordenens Mænd. Og indtil da skulde dine Fjender have udført det sidste grove Bøddelarbejde, som du vilde skaane dit egèt Parti for, de skulde have renset Fængslerne saa godt ud, at du uden altfor stor Fare for at styrke Reaktionen kunde aabne dem. Alt dette har du beregnet, selv om du ikke vil

tilstaa det for dig selv — du har spillet dobbelt og tredobbelt Spil —

Robespierre,

der synlig har lidt under denne Replik, rejser sig truende.

Saint-Just, dette ligner en Anklage! —

Saint-Just.

Det er det, hvis du vakler nu, da din Beregning er slaaet til, hvis du overlader Tilfældet noget i denne Sag. Bukker vi under nu, saa vil alt dette falde sammen over os, vi vil blive Revolutionens Syndebukke! Vore Mordere vil vaske sig rene i vort Blod og læsse deres Ansvar paa os: — »de var Tyrannerne, vil de sige, vi maatte jo gøre hvad de vilde, indtil vi var stærke nok til at demaskere dem!« Det er din Skyld, ved din tvetydige Politik! Du skylder os at gribe ind! Det gælder ikke blot vort Liv, det gælder vore Navne, vor Udødelighed, det gælder Revolutionens Ære.

David.

Vor Udødelighed, — hør ham, Maximilian! giv efter —

Lebas.

Antoine kommer ude fra, han ser friskere paa Forholdene end vi — og maaske derfor mere praktisk.

David.

Han kommer som Alexander, der løser Knuden med et Sværdhug.

Robespierre.

Den der griber til Sværdet, skal omkomme ved Sværdet, sagde den store Profet. En Sejr med Magt, er kun en halv Sejr, — jeg vil — for Sagens Skyld — en hel Sejr, en Triumf.

Saint-Just.

»En hel Sejr, — en Triumf« — som vil binde Hænderne paa os, skaffe os nye Forbundsfæller, der maa tilfredsstilles, og gamle, som maa føjes . . . Hvad vil vi kunne gøre? ændre, udbedre, fuske, — medens vi i Spidsen for det væbnede Folk, med Konventet for vore

Fødder, uden Partifæller, uden Alliancer, staar som Herrer, der kan befale, nyskabe . . . Du vil ikke? Aa hvad er det for en Kval at skulle bruge en Vilje uden for sig selv! Jeg kommer fra. Lejren, hvor hundredtusind stormede mod Ildsvælg, naar jeg sagde »frem«. — Og her maa jeg have en andens Navn for at kommandere. Her finder jeg Ansvar for Handlinger, som jeg ikke har givet mit Minde til, som jeg har raset over, Byrder, som ere ophobede af andres Forsømmelser og Dumheder, og den der har trukket mit Navn og min Skæbne ind i alt dette, han hindrer mig i at redde os begge! . . . Hvorfor har jeg ikke din uhyre Folkegunst, hvorfor har du ikke min Daadskraft? . . . Forbandet alt hvad der hedder Parti, Kammeratskab, Venner! . . . Hvem der var Konge!

David omfavner ham.

Saint-Just, du er tragisk, der er antik Stil i dette, du inspirerer mig!

Lebas ryster bekymret og raadvild paa Hovedet til

Robespierre

som er traadt et Par Skridt tilbage og betragter Saint-Just med det stærkeste Udtryk af Mistillid og Rædsel.

Konge, — hvilken Afgrund, vi er naa't frem til! Har jeg ikke altid sagt, at der var Træk i Saint-Justs Ansigt, der mindede om Carl den Niende!

Sjette Optrin.

De Forrige. Duplay med en tyk Knippelstok.

Duplay.

Der er nogle brave Sansculotter — med ligesaa dygtige Knipler som denne, — der venter nede i Gaarden, for at følge dig til Jakobinerne, kære Max.

Robespierre.

Ej, ej, min gode Duplay, I synes at ville gøre den engelske Legende om min Livvagt til Sandhed.

Duplay.

Nu, en Konge har sin lønnede Sveitser-Garde, — saadan en Livvagt kan en dydig

Borger ikke have; men hvorfor skulde ikke nogle trofaste Frihedsvenner af egen Drift kunne samle sig for at vaage over et Liv, der er truet af alle onde Mennesker?

Saint-Just imidlertid til Lebas.

Skal vi endelig tale, saa er jeg ogsaa rustet dertil. (Trækker et Manuskript op af Lommen.) Tag denne Tale, Philip, jeg har skrevet den i Postvognen, den vil være sikrere hos dig.

Lebas.

Gaar du da ikke med til Jakobinerne?

Saint-Just.

Jeg gaar hen i Udvalget.

Robespierre,

vendende sig imod ham, mistænksom.

Hvad vil du i Udvalget, jeg har jo sagt dig —

Saint-Just ironisk.

Naa, jeg vil ikke strax forraade dig til

dem. Men man skal altid sørge for at være dèr, hvor Ens Fjender nødigst vil have En.

Robespierre.

Kære Duplay, sig disse brave Mænd at dette Vidnesbyrd om trofast Hengivenhed rører mig dybt og styrker mig til Kampen, men jeg beder dem om at lade deres Tjeneste være endt hermed. Ingen Art Liktorer bør ledsage den, der mistænkeliggøres som Diktator. Ikke engang disse Fortrolige skulle ledsage mig. Alene sømmer det sig at jeg i Aften begiver mig til Patrioternes Forsamling. Jeg gaar ingen Steder, hvor ikke Folket er rundt om mig, og Forsynet over mig!

David til Saint-Just.

Jeg vil skynde mig . . . Hvem véd, maaske kan man faa dem til at handle uden ham . . . Vi ses imorgen tidlig hos Lebas, hvis der ikke forinden er lagt Haand paa os. Du gaar den farligste Vej, unge Ven, — men du alene er en Hær.

(David, Saint-Just, Lebas og Duplay ud.)

Syvende Optrin.

Robespierre alene.

Hvor hans Komme gjorde mit Haab levende, — og nu! . . . Hvem er mig farligst — Fjenden eller Vennen? . . . Nej, nu mindre end nogensinde Magt og Vaaben, — det er hans Sejr ikke min . . . Hm, — en moralsk Opstand, en ubevæbnet Tilkendegivelse af Folkeviljen, — saavidt kan jeg tillade dem at gaa, — tillade? har jeg Ret til at forbyde det? er de ikke frie Mænd?

(Han tager en lille Pistol op af en Skrivebordsskuffe og fører den op mod Brystlommen, men betænker sig og lægger den tilbage i Skuffen.)

Nej, ingen Vaaben — dette er mit Sværd (han tager et Manuskript paa Skrivebordet) og fem Aars Opofrelse er mit Skjold . . . Hm — Saint-Just saà dybt i mig, dybere end jeg selv har set; saaledes spejder ikke Venskabet!

Brount, vaagn op gamle Nordbo! . . . Ud at spadsere, ja vist saa, — det kan han lide, gamle Dreng, — ud at spadsere, — vi er fredelige Borgerfolk, vi rykker ikke i Felten! (ud med Hunden.)

Anden Scene.

Velfærdsudvalgets Sal (som sidst i anden Handling).

Ottende Optrin.

Carnot, Robert Lindet og Prieur
ved det grønne Bord.

Carnot.

Saint-Justs Fængsling bliver en nødvendig Følge af Katastrofen.

Robert Lindet.

Det er det værste! Hvis dette Rygte om Charleroi's Indtagelse og en Sejr ved Fleurus bekræfter sig, er han ikke let at lægge Haand paa. Og hvor farlig er ikke i et saadant Øjeblik en mulig Standsning af Operationerne —?

Prieur.

At vi netop nu skal undergrave en af Republikkens Grundpiller! Og hvorfor? For at kaste os i Armene paa den rene Rædsel: — Collot d'Herbois og Billaud og Fouché og alle de andre . . . Og hvem ser Udfaldet? Er det os der har Magten i Paris?

Carnot.

Robespierre faar Buxefeber, naar han ser en Sabel! Han tør ikke, og de andre tør ikke uden ham . . . Marsskolen gjorde et fordelagtigt Indtryk, efter at de havde faaet Kanonerne.

Robert Lindet.

Det var dog Robespierre, der skaffede os af med Krigsministeriet!

Carnot.

Hvorfor? For at knuse os under Ansvaret.

Prieur.

Denne gensidige Mistro, — det kommer der ud af eders Pirrelighed og alt det Smaakævl!

Carnot.

Denne Sejr i dette Øjeblik er farlig for os. Robespierre har set vor Ordre til Jourdan, at detachere attenhundrede Mand til Rhinarméen; Saint-Just har modsat sig denne Ordre og sejret . . . Jeg har set Robespierre staa med Papiret i Haanden, her ved dette Bord

. . . Tror I ikke, han vil benytte denne Ordre til et Angreb paa os? . . . Vi har ikke villet unde Saint-Just Sejren, vil det hedde . . . Og hvorledes vil han ikke voxe ved den! Ser I ikke, at alt, endogsaa Tilfældet, støder ham frem mod Diktaturet?

Robert Lindet.

Saa er den eneste Trøst, at Saint-Just snart vil voxe ham over Hovedet; — ham er der dog noget af den militære Gnist i, som har manglet under hele Revolutionen.

Carnot.

Tak! Hvad Fornøjelse tror I, vi faar af den Gnist? Ikke saa meget, som at vi kan faa Lov til at blive skudt af en Peloton Gardister!

Niende Optrin.

De Forrige. Barère, Collot d'Herbois og Billaud-Varenne komme ind.

Collot d'Herbois
højrøstet til Billaud-Varenne.

Fortræffeligt, kære Billaud! fortræffeligt.

Barère sagtere.

Hvad skulde et saadant aabent Brud til? Jeg indser ikke hvad det gavner?

Billaud-Varenne.

Jeg vil selv vide hvad jeg gør, og frygter ikke for at andre skal vide det.

Carnot.

Ret saa! Det er ikke Tid længer at se tilbage.

Prieur.

Hvad er dog det for en Banken? — det har været her en Gang før —

Comité-Buddet kommer ind.

Borger Bourdon d'Oise er udenfor; han vil absolut ind, det gælder Statens Velfærd, siger han.

Billaud-Varenne.

Lad ham slaa sine Knoer itu, hvad skal vi have det Vrøvlehoved herind for.

Barère til Buddet.

Gaa ud til Bagdøren ud til Galleriet, Borger Louis, jeg synes det banker ogsaa dèr . . (Ser

paa sit Uhr). Det er Tiden, at de skulde være her. (Til Buddet) Ja vel, ja vel, luk dem blot ind.

Carnot samtidig.

Vi maa ikke glemme at holde Øje med de fordømte Jakobinere; hvem kan vide, hvad de gale Klubfolk hitter paa.

Collot d'Herbois.

Det paatager jeg mig, for Konventets Præsident maa de vel have Respekt.

Billaud-Varenne.

Og lad os strax stævne Sikkerheds-Udvalget til os.

Tiende Optrin.

De Forrige. Tallien og Fouché.

Tallien.

God Aften, kære Kampfæller! Skulde den Aften ikke være god, som er Trældommens sidste?

Billaud-Varenne.

Hvad for noget! Trældom? Tror I, Velfærds-Udvalgets Mænd har været Trælle! —

Fouché

der omfavnes af Collot.

Altsaa imorgen slaar vi til.

Collot d'Herbois.

Det vil vi, kære Ven, *meis auspiciis* . . . Naa, Alliancen er vel klappet og klar.

Tallien.

Saa godt som, — i Løbet af denne store Nat vil utvivlsomt —

Barère.

»Saa godt som« — »utvivlsomt« — hvad skal det sige?

Fouché.

Nu, man maatte jo vente at Højre gjorde sig kostbart.

Barère.

Ak Billaud, din Heftighed og Aabenhed styrter os i Ulykke!

Billaud-Varenne.

Strax klynker I! hvad har Højre sagt?

Fouché.

Nogle siger at Robespierre er Ordenens Mand, altsaa tilsidst deres Mand, —

Carnot til Prieur og Lindet.

Ah, der ser I, — de holder paa ham i det Haab, at han skal dræbe Republikken!

Tallien.

Jeg tog dem fra Humanitetens Side, erindrede om de Ulykkelige, som sukkede i Fængslerne, besvor dem at standse Bøddelkarren —

Collot d'Herbois.

Standse Karren! Den skal køre i Galop!

Tallien.

Men den gamle tørre Sieyes svarede, at det var os, der havde ladet den spænde for.

Prieur.

Hvilket det var vanskeligt at svare paa.

Billaud-Varenne.

Vi maa haabe paa det »uafhængige Bjærg« og især paa Filosoferne, som ikke tilgiver Robespierre hans Krig mod Fornuftdyrkelsen og hans Fest for det højeste Væsen.

Collot d'Herbois.

Jeg iler til Jakobinerne. Glem ikke Kommunen og General Hanriot, dèr er en stor Fare — og den fordømte Marsskole —

Barère.

Fare er der, Gud bedre det, nok af! Ah! —

Han farer forfærdet tilbage, idet han gennem Døren til Entréen, som Collot har aabnet, medens han taler tilbage til de andre, ser Saint-Just, som staar derude foran et stort Spejl og i al Mag retter paa sit Halstørklæde. Barère lukker hurtig Døren og vinker til de andre.

Saint-Just! — Hvad skal vi gribe til! (Til Collot d'Herbois:) Gaa ud og ophold ham, kys ham, lad ham ikke slippe! (Collot d'Herbois ud. Barère skubber Fouché og Tallien hen mod den anden Dør.) Ud — bort, — men sagte —

Fouché.

Naar skal vi da aftale?

Carnot.

Han maa være træt efter Rejsen, — han gaar nok igen.

Barère til Fouché.

Vent udenfor, — maaske vi siden — (Fouché og Tallien ud.) Aa, Prieur! løb til Sikkerhedsudvalget — det havde jeg nær glemt, de skal ikke komme — (raabende efter ham) men de maa heller ikke forlade deres Lokale! — Aa! — Saa tag jer dog noget før, — Kirkegaardsberetningen f. Ex., eller de indsendte Planer, og Kunstnerjuryens Betænkning, — det kan da ikke se mistænkeligt ud, — véd du ikke hvor det ligger, Billaud? — saa staar da ogsaa den skinbarlige —

Ellevte Optrin.

De Forrige. Saint-Just.

Barère styrter hen imod ham.

Saint-Just — hvilken uventet Glæde! Vel-

kommen, — med Sejersbud, ikke sandt? Rygtet er ilet foran dig, en Sejr uden Sidestykke i Historiens Annaler, Fleurus har fordunklet Marathon og Cannæ —

Saint-Just.

Der skulde sejres. Vi sejrede.

Idet han gaar hen til Bordet og hilser paa Carnot og de andre, falder Tæppet.

Fjerde Handling.

Første Scene.

Velfærdsudvalgets Sal som sidst i tredje Akt og med de samme Personer. En Tjener gaar om og slukker Lysene, som næsten er brændt ned, en anden trækker Gardinerne tilside, saa Dagslyset trænger ind. Klokken slaar 5. Saint-Just sidder for sig selv i et Sofahjørne og skriver i en Lommebog. Alle se trætte og forvaagede ud, Prieur sover.

Første Optrin.

Saint-Just, Barère, Billaud-Varenne, Carnot, Robert Lindet og Prieur.

Billaud-Varenne til Carnot.

Der er ikke andet for at gøre: vi maa begynde, skønt han er her. Lad os sende

Bud efter Sikkerhedsudvalget, — og Fouché maa holde sig i Nærheden paa Galleriet.

Carnot.

Vi maa ogsaa have stævnet Mairen.

(De gaa begge hen i Baggrunden og taler med Tjenerne, som derefter gaa ud.)

Barère til Saint-Just.

Er det en Tale til imorgen, du skriver paa?

Saint-Just ser op.

Imorgen? — nej, der er nogle hundrede Aar til Anvendelsen . . . Drømme, Barère! . . . Love for en Fremtidsrepublik, en Utopi. Jeg skrev de sidste Strøtanker ved Bivouakilden paa Fleurus' Valplads. — Der var hyggeligere end her.

Barère.

Du er en koldblodig Mand, du spilder ikke din Tid.

Saint-Just spydig.

Nej, men jeres.

Carnot og Billaud er traadt hen til Bordet og taler sagte men ivrig med de andre. Den nylig vaagnede Prieur gaber og strækker sig.

Carnot højt.

Jeg foreslaar at vi strax fængsler General Hanriot.

Saint-Just

der rejser sig rolig og stikker Lommebogen til sig.

Borger Hanriot er en god Patriot, og om der end let kan findes større Begaveiser —

Billaud-Varenne.

— Han er ikke Patriot, han er Partigænger, og under de overhængende Farer er det nødvendigt —

Saint-Just.

Man taler dunkelt om Farer og bliver enige om truende Forholdsregler. Jeg synes at savne mine Kollegers Fortrolighed; jeg banker paa lukkede Hjærter —

Robert Lindet.

Hvem skal man da sætte i Spidsen for Nationalgarden?

Prieur.

Der er en vis Bonaparte, — men han er rigtignok ikke ved Haanden.

Carnot.

Bonaparte er et Kreatur af Robespierre.

Saint-Just.

Hvis det er blevet en Forbrydelse, at beundre Republikkens største Borger, saa er jeg delagtig i den.

Under denne Replik kommer en halv Snes Medlemmer af Sikkerhedsudvalget, ind ad den samme Dør som Fouché og Tallien kom ad, og som fører ud til Kontorerne og Galleriet.

Andet Optrin.

De Forrige. Medlemmer af Sikkerhedsudvalget blandt hvilke Ruhl, Vadier og Lavicomterie, der kommer tilsidst og farer forfærdet tilbage ved Synet af Saint-Just. Derefter Collot d'Herbois. Medens de ankomne hilse paa de tilstedeværende styrter

Collot d'Herbois

ind ad Entrédøren og raaber:

Borgere, Kolleger! knus Forræderne! Ha, sværg at hævne denne uhørte Skændsel, denne Krænkelse af Konventet!

Alle vende sig mod ham med forskrækkede Spørgsmaal.

Saint-Just rolig og spydig.

Hvad nyt fra Jakobinerne?

Collot d'Herbois.

Hvad nyt, frække Forræder! Hvad nyt? At jeg er jaget ud af Jakobinerne, kastet paa Døren —

Forskellige Stemmer.

Hvad — En af Velfærdsudvalget — Konventets Præsident!

Saint-Just.

Din Vest er revet op, — du har vel vist dem dine Saar.

Collot d'Herbois.

Jeg værdigedes at minde dem om, hvem jeg var, ved at blotte dette Bryst, der er ramt af Morderens Kugle, fordi det husede et uforfærdet Hjærte, der kun banker for Frihed og Fædreland. Men disse Umennesker peb og hylede — de knyttede Næverne for Ansigtet af mig — jeg hørte Stemmer raabe »til Guillotinen«! —

Alle

med pludselig Enstemmighed, truende mod Saint-Just.

Til Guillotinen? til Guillotinen! I eller vi!

Collot d'Herbois.

Og her skal jeg finde Saint-Just midt iblandt sine Kolleger, som han forraader, ubevægelig, skamløs, som et Marmor uden Hjærte og Følelse —

Saint-Just.

Jeg havde Følelse for en Hest, der styrtede for min Postvogn og for en Savoyarddreng, der tiggede om en Bid Brød, — men ikke for de Forrædere, hvis Hoveder jeg kommer at forlange!

Alle.

Nævn dem, nævn dem.

Collot d'Herbois.

Den Hykler Couthon talte igen i Aften hos Jakobinerne om fem eller sex Hoveder —

Ruhl.

Det er en Fælde! Vi er alle paa Proskriptionslisterne.

Saint-Just.

Det tror jeg nok, da I selv har skrevet dem.

Ruhl.

Endogsaa dit Navn saà jeg, Lavicomterie!

Lavicomterie klynkende.

Er det Lønnen for at have skrevet »Kongernes Forbrydelser«.

Vadier.

Sig mig i al Fald, hvad min Forbrydelse er . . . Er det, at jeg ha. revet Tartuffe-Masken af Robespierre i den store Guds-Moders Sag? Hvad har jeg vundet ved Revolutionen? Næppe nok til at jeg kan give min Søn en Sabel eller min Datter et Skørt.

Saint-Just.

Saa er det godt for hende, at det er saa varmt, maaske du dog inden Efteraaret —

Collot d'Herbois.

Listen! frem med dem, du har den paa dig, — nægt det ikke! Ha, jeg skal rive den ud af dit Hjærte, Elendige!

Saint-Just.

Riv mit Hjærte ud og æder det for at blive, hvad I aldrig bliver: store!

Collot d'Herbois.

Uforskammede Dreng! Han kaster sig over Saint-Just, saa at denne tvinges ned i en Lænestol, og river hans Kjole op for at komme til Brystlommen; flere true, enkelte vil lægge sig imellem.

Tredie Optrin.

De Forrige. Bourdon d'Oise kommer ind ad Bagdøren, uden at nogen under Tumulten lægger Mærke til ham. Han er latterlig bevæbnet, en stor Sabel slingrer efter ham, Pistoler med Bajonetter stikker ud af Lommerne.

Bourdon

staar et Øjeblik forbavset stille og styrter derpaa frem med hævet Dolk.

Dræb ham, dræb ham! ned med Tyrannerne!

Alle vende sig forbavsede mod Bourdon.

Saint-Just
springer op af Stolen og trækker hurtig sin Kaarde, Bourdon viger forbløffet tilbage.

Hvad er det for en Vildorne, der er kommen ind i Faarefolden!

Flere begynder at le ad Bourdon.

Billaud-Varenne.

Hvad vil du her? Er det Tid til Maskeradeløjer! Du ser jo ud som 'et vandrende Arsenal.

Bourdon med Pathos.

Respekt for mine Pistoler, Borgere! Jeg har affyret dem mod Bastillen og Tuillerierne.

Collot d'Herbois
omfavnende ham, rørt:

Det er Sandhed! Bourdon er en Frihedshelt!

Carnot samtidig.

Hvad, praler han af at have været med at storme Bastillen? Guds Død, Mand! Jeg har siddet i den.

Saint-Just spydig.

Udvalgene forhandlede for lukkede Døre, forstaar du vel.

Bourdon.

Jeg var her i Aftes Klokken henad ti, men det var ikke muligt at komme ind. Det er Tid at handle. General Hanriot lader uddele dobbelt Munition til Nationalgarden og Kanonerne, Kommunen sammenkalder Sektionerne, Jakobinerne taler om at rense Konventet, — vi er om en Hals —

Barère.

Vi? Hvem! Hvad skal det sige? —

Bourdon.

Vi, der ikke vil bøje Nakken under Tyrannernes Aag, vi som har svoret —

Barère.

Han er drukken — lad det faa en Ende, det er for galt, at man her i Udvalget —

Bourdon, omringet og overdøvet, skubbes ud ad Døren.

Robert Lindet.

Vi har lèt, — vi er afvæbnede.

Billaud-Varenne.

Hvad Bourdon sagde om Kommunen lød foruroligende. Men Mairen maa strax være her, og er der noget mistænkeligt, kan vi beholde ham som Gidsel.

Saint-Just

højrøstet midt i Stuen.

Den drukne Mund hikker Sandheden ud: I er de Sammensvorne.

Bestyrtelse, Forlegenhed.

Lavicomterie skælvende.

Vi? sammensvorne!

Barère indigneret.

Med Bourdon!

Saint-Just.

Med Konventets værste Slyngler, — mod Robespierre. Det er de Farer, I talte om — Faren for at knække Halsen, naar I løb

Panden mod Frihedens Kobbermur. Tror I ikke, jeg véd at Fouché har Fuldmagt til at rejse Anklage mod os idag?

Collot d'Herbois.

Jeg sværger!

Vadier.

Lad os kalde Fouché, at han kan bevidne sin og vor Uskyldighed.

Almindeligt Bifald; en af Sikkerhedsudvalget ringer paa en Klokke, hvorpaa en Tjener kommer ind og skynder sig ud efter at have faaet sin Ordre.

Barère.

imidlertid til Saint-Just, som han trækker til Side i Forgrunden.

Frygt ikke, Saint-Just, hvis nogen imorgen angriber dig, skal jeg forsvare dig. Jeg vil forkynde din Sejr i Udtryk, som skal henrive Forsamlingen, (sagtere) og jeg vil heller ikke helt fortie visse Hindringer, som dine misundelige militære Kolleger her i Udvalget har lagt dig i Vejen.

En Tjener anmelder.

Paris' Maire, Borger Fleuriot-Lescot.

Fjerde Optrin.

De Forrige, Fleuriot-Lescot træder stolt og rolig ind.

Under et Øjebliks Raadvildhed blandt de andre rykker Saint-Just en Lænestol frem, sætter sig i Imperator-Stilling med en Haand paa Kaardehæftet og gør en Haandbevægelse mod Fleuriot-Lescot.

Fleuriot-Lescot

nærmest henvendende sig til Saint-Just.

Det høje Udvalg har gjort mig den Ære at sende Bud efter mig.

Saint-Just.

Borger! Udvalgene ere ængstede af Gæringen i Byen. De beklage, at General Hanriot ikke som sædvanlig. har indfundet sig for at aftale med dem, hvad der er nødvendigt for Hovedstadens Sikkerhed. Der meddeles, at han mobiliserer, og at Kommunen stævner Sektionerne.

Fleuriot-Lescot.

Borgere! Kommunen er paa sin Post, den kender sit Ansvar. Naar Generalen ikke i Aftes har indfundet sig, er det, fordi han har været optagen af Øjeblikkets Krav. Der har,

som et af disse Udvalgs mest fremtrædende Medlemmer (med et Buk for Barère) har forkyndt fra Konventets Talerstol, været truet med en énogtredivte Maj rundt om i Klubber og Kaféer. Under saadanne Forhold kan Kommunen ikke sove. Det er for at beskytte Konventet mod Undertrykkelse, at General Hanriot efter Aftale med mig har uddelt Patroner til Nationalgarden.

Barère.

Udvalget er tilfredsstıllet ved dine aabne Udtalelser.

Saint-Just.

Konventet og Udvalgene stoler paa Paris.

(Fleuriot bukker og gør Mine til at gaa.)

Billaud-Varenne.

Kommunen, som den tiende August styrtede Tyranniet, vil beskytte Republikken mod enhver opdukkende Tyran.

Fleuriot-Lescot med Eftertryk.

Kommunen kender Tyranniet under alle Masker og river dem alle af. (Han gaar hen mod Døren.)

Prieur.

Dette klinger mig lidt efter det delfiskse Orakel, og skønt vi er Abekatte efter det Antikke, vilde jeg foretrække en tydeligere —

Carnot.

Det er Vanvid, at lade Mairen slippe bort — (styrter hen mod Døren, som Fleuriot allerede har lukket efter sig.)

Barère

kaster sig imellem ham og Døren.

At holde paa et saadant Gidsel er en Udfordring, — en Forhaanelse af Paris — jeg modsætter mig —

(Stemmer for og imod.)

Tjeneren

lukker Døren op og melder.

Borger Fouché.

Saint-Just.

Ruhl, du er den ældste i Udvalgene, dine hvide Haar vække Ærefrygt og erindrer enhver om hans Faders hellige Hoved, — du bør

forhøre Fouché, — som jeg, den yngste, har forhørt Mairen.

Ruhl stammer noget frem, forlegen og smigret, men giver efter for flere Opfordringer.

Femte Optrin.

De Forrige, Fouché luskende og bukkende.

Ruhl gammelmandsvrøvlende.

Borger Fouché, — vi har — naa ja, nu maa jeg lægge dig paa Hjærtet at svare klart og oprigtig efter din Samvittighed.

Fouché.

Det vilde være meget voveligt at fare med Usandhed overfor Republikkens høje og vise Regering.

Ruhl.

Ja det — ganske vist, ja . . . Altsaa, hvorfor at Udvalgene har — paa denne usædvanlige Tid — har stævnet — sendt Bud efter Borger Fouché — det — nu — beror — paa — at — der er megen Tale om — Uroligheder og Sammensværgelser og — saadan noget, som — Naa, og et Medlem —

fremragende Medlem af disse Udvalg har — ytret den Formodning, at — der skulde bestaa en Slags Aftale mellem disse Udvalg og fremragende Medlemmer af Konventet — og at — blandt hvilke ogsaa Borger Fouché. Og det skulde gaa ud paa at rette et Angreb paa et Par meget — overmaade fremragende Medlemmer af disse — dette Udvalg . . . Og Borger Fouché skulde — efter denne Formodning altsaa — være befuldmægtiget til at opsætte en Anklage — paa dette Grundlag — til imorgen — eller nej, altsaa — til idag. Hm. Ja det er altsaa angaaende dette at Udvalget ønsker en Erklæring af Borger Fouché.

Fouché.

Jeg erklærer og sværger ved min Ære som Menneske og Borger, at der ikke har fundet nogen Aftale Sted mellem mig og Medlemmer af disse Udvalg med det Formaal at rette en Anklage mod noget Udvalgs-Medlem, og at jeg følgelig ingen Fuldmagt har til at rejse en saadan Anklage.

Ruhl.

Meget godt — hm. (Til Saint-Just.) Jeg véd ikke, om min højtærede Kollega —

Saint-Just.

Jeg er fuldkommen tilfredsstillet ved en saadan Erklæring.

Ruhl.

Altsaa, Udvalget vil ikke længer opholde Borger Fouché.

Fouché.

Jeg anbefaler mig til dets Gunst. (ud.)

Sjette Optrin.

De Forrige uden Fouché.

Saint-Just rejser sig.

Kolleger, vi har udtømt os i gensidige Beskyldninger, som har vist sig at være ugrundede. Man har med Vold undersøgt mine Lommer uden at finde noget. Jeg har

ikke desto mindre skrevet en Beretning til Konventet idag —

Collot d'Herbois.

Ah, — der ser I!

Saint-Just.

Og da jeg ønsker at give denne Beretning den største Autoritet, anmoder jeg om at maatte forelægge den for mine Kolleger. (Bifaldsmumlen.) Altsaa inden Konventets Aabning, mellem otte og ni.

Barère.

Hvem af os ser ikke gærne en Forsoning bragt til Veje? vi skal samle os i Tide og vente dig.

(Saint-Just ud.)

Syvende Optrin.

De Forrige uden Saint-Just.

Collot d'Herbois.

Hvad er der nu at gøre?

Ruhl.

Klokken er. henad sex, jeg mener vi kan trænge til en Times Søvn.

Robert Lindet.

Man maa lade Sagen udvikle sig af sig selv.

Prieur.

Lad de Slyngler i Konventet sejle deres egen Sø og kæntre.

Vadier.

Men vi kan ikke helt være uden Vaaben . . . Barère maa skrive en Beretning —

Almindeligt Bifald.

Barère.

Jeg modtager gærne dette farefulde Tillidshverv. Jeg skal gøre mit — for Resten maa Forsynet raade. God Morgen!

(Alle ud.)

Anden Scene.

Lebas' Dagligstue. Tidlig Morgenstemning.

Ottende Optrin.

Henriette og (snart efter) Saint-Just.

Henriette

staar ved det dækkede Bord og kommer Kaffe paa Kaffekanden med rystende Haand, idet hun tæller —

Ti, elleve, — aa, han kan trænge til den stærk — tolv, tretten, fjorten — —. Det er sandt David, han kommer jo ogsaa (hun kommer endnu et Par Theskeer paa). Philip er nok ikke oppe endnu (lytter) — men det er Synd at vække ham, maaske er det sidste Gang! —

(Hun gyser, holder sig ved en Stol. Udenfor paa Gaden Hovslag af Heste i Skridt og Sabelraslen. Henriette gaar hen til den aabne Altandør og kigger ud.)

Det er jo Hanriot selv med sine Dragoner; — hvorfor mon de standser — de gør Honneur — hvem kan det — —

(Hun gaar ud paa Altanen. Udenfor høres kraftige Raab: »Leve Saint-Just, leve Sejrherren fra Fleurus.« — Henriette kommer hurtig ind fra Altanen, løber igennem Stuen ud i Entréen og man hører hende rive Døren op til Trappegangen. Medens

Scenen et Øjeblik er tom, lyder udefra Hovslag og Raslen af forbi-defilerende Ryttere.)

Henriette pegende ud.

Saa krigerske Forberedelser?

Saint-Just.

Naa, det skader ikke, at et Par Deputerede bliver vækkede ved Sabelraslen.

Henriette.

Hvor Morgenen er kold og mørk, Antoine, og du er saa straalende, — nu ser jeg det først — fuldstændig Festdragt.

Saint-Just.

Som Spartanerne, naar de gik i Slag.

Henriette.

Det var ved Festen for det højste Væsen, da bar du den Dragt. Saaledes gik du i Spidsen for Konventet. Ak, det var dog en skøn Dag, Antoine!

Saint-Just.

Smuk vel, men farlig og skæbnesvanger. Dens Virkninger truer os idag.

Henriette.

Véd du, — jeg har undertiden faaet en Frygt for, at vi den Dag handlede overilet, — fordi vi tænkte os Maalet nærmere, end det var. Maaske var det ikke Tid for Hjærterne at slutte Pagt, saa længe denne frygtelige Revolution ikke har nedlagt Vaabnene. Ofte bebrejder jeg mig selv, at jeg ubesindig har givet dig en ny Byrde at bære, — en altfor menneskelig Bekymring, da allerede Republikken giver dig overmenneskelige.

Saint-Just.

En Stav er ogsaa en Byrde, men skulde Bjærgstigeren vel kaste den fra sig? Nej, fortryd ikke at du har givet mig menneskelige Bekymringer! Hvor gør det dog godt at være Menneske igen, at kunne sidde her og faa Morgenkaffen skænket af dig — vi to alene, — det er som om vi allerede var gift og ude over alle Storme. Bebrejde dig noget! fordi du har frelst mig fra den frygtelige Følelse af Ensomhed, dette at man selv midt i en Vrimmel, der mylrer og tramper rundt om En,

synes at høre Genlyden af sine egne Skridt, som om man gik en ensom Nattevandring i øde Gader . . . Og der er kun én Maade, hvorpaa en stor Aand kan undgaa den fortærende Ensomhed, det er ved at have en Kvinde ved sin Side.

Henriette.

Du overdriver Antoine, — det samme maa dog Venskabet kunne gøre — ja endnu mer, synes jeg næsten.

Saint-Just.

Hvem har nogensinde trykket en Vens Haand, der ikke den næste Dag kunde være hans Fjende?

Henriette.

Og det siger du, som har en Robespierre til Ven.

Saint-Just.

Netop ham! Hvorlænge kan vi følge samme Linje? Han har i Aftes set paa mig med sit mistænksomme Blik, aa, jeg kender dette grønne Lyn bag Brillerne! . . . Det er netop denne ulyksalige Mistænksomhed, der

holder dem alle i Skræk og forener dem imod os. Han er som et Øje, der er saa overanstrængt af at stirre, at det ser Spøgelser ved høj lys Dag. Der er en Gnist af Mistanke imod mig; lad nogle Uenigheder puste til, og pludselig er min Sammensværgelse med Pitt og Østerrig fix og færdig i hans Hjærne.

Henriette.

Min Gud, Antoine! hvad er det du siger? Og de andre: Danton, Desmoulins, Herault, Chaumette — og alle de tidligere, — skulde det være gaaet lige saadan — har de heller ikke sammensvoret sig med Fjenden? —

Saint-Just.

Alle vel ikke.

Henriette.

Men dem, du selv har anklaget i Konventet?

Saint-Just.

Kongen havde forraadt Frankrig til Østrigerne; — Girondisterne stod i Vaaben mod

Republikken sammen med de Kongeligsindede, — Hébertisterne havde allerede Haanden paa Stormklokkens Reb —

Henriette.

Og Danton, Danton — Antoine?

Saint-Just.

Danton var ikke uskyldig —

Henriette.

Gud være lovet!

Saint-Just.

Men maaske mere at undskylde, end jeg den Gang tænkte — og endnu vanskeligere at undvære.

Henriette.

Vanskeligere at undvære? Havde han ikke idag været eders farligste Fjende?

Saint-Just.

Hvis han havde været blandt vore Fjender. Men en Anelse siger mig, at det var da aldrig kommen saavidt. Han havde holdt dem i

Tøjle. Danton havde en Egenskab, som vi har dræbt med ham: Forsonlighed.

Henriette.

Den Lastefuldes Forsonlighed! Den koster ham ikke meget.

Saint-Just.

Men den Renes Uforsonlighed kommer ham for dyrt til at staa. Hvorhen er vi komne med vor Catoniske Censur? Vi har fældet en Lastefuld for at fældes af det Udskud, der er sammensat af Laster. Eller har vi forsmaaet hans Forsonlighed for at maatte tage til Takke med deres? — forbinde os med en Collot d'Herbois, en Barère, en Vadier, — og saa med alle Republikkens hemmelige Fjender —!

Henriette.

I maa kunne sejre mod dem alle. Folket er der.

Saint-Just.

Vi? vi! — Jeg kunde! Men han vil ikke. Han frygter mig . . . Han maa . . . Er vi komne saa langt frem sammen, for at standses

af Mistro? — Og Republikken! Vil han ikke frem, saa maa jeg frem, — mod ham, over ham —

Henriette.

Antoine! Hvad er det for Tanker? — du stirrer vildt —

Saint-Just.

Over Robespierre! — Nej, der gives endnu et Middel —

Henriette.

Hvad vil du?

Saint-Just.

Brænde Broerne — fandt jeg kun Haanden dertil — (David kommer ind) — Ah — David! —

Niende Optrin.

De Forrige, David.

David

kommer ind fra Entréen.

God Morgen, kære Venner, god Morgen! Aa, saadan en Nat! Det var varmt hos Jako-

binerne! Naa, unge tapre Ven, du er da i det mindste sluppet levende ud af Røverhulen.

Saint-Just.

Saa nogenlunde. En Gang kastede de sig rigtignok over mig, men saa kom Bourdon d'Oise i rette Tid. Han var bevæbnet til Tænderne og gjorde en saa komisk Figur, at endogsaa Billaud-Varenne maatte trække paa Smilebaandet. Saa var det mig, der blev Anklageren, de gjorde Undskyldninger og spillede en lille Komedie for mig, og tilsidst forlod jeg dem med det Løfte at komme igen inden Konventets Aabning og læse min Tale for dem.

David.

Ja men, 'naar de hører din Tale, hvad saa?

Saint-Just.

Saa vil de forbavses over dens Maadehold og være himmelglade over at kunne slippe ud af Kniben ved en lille Ydmygelse. De vil følge mig in corpore ind i Konventssalen, og saa er Faren forbi for denne Gang.

David.

Gud ske Lov! Du er dog kommen som vor Frelser.

Henriette.

Og det vil du altsaa gøre?

Saint-Just.

Nej, det vil jeg netop ikke gøre.

Henriette.

Men saa bryder du dit Ord!

Saint-Just.

Naar jeg har Valget mellem at være utro mod mig selv eller mod mit Ord! Jeg gav det med den bedste Vilje. Men siden har min Harme og min Foragt gæret sig for stærkt igennem — jeg kan ikke overvinde mig dertil! Disse Trællesjæle, som begynder med Skældsord og Overfald, — tyve mod en — og ender med at gøre Undskyldninger, lyve og spille Komedie, — lader sig mestre af et fast Blik ligesom tæmmede Dyr, der et Øjeblik har glemt deres Lydighed og er faldne tilbage til deres vilde Natur.

David
der har sat sig ved Bordet og drikker en Kop Kaffe, som Henriette har budt.

Fordi du er et Geni, ser du, en stor Mand! — hvorfor skulde de ikke lystre? For Pokker, naar en Karl som du rømmer sig, er der mere deri, end naar en af de Pjaltekræmmere holder en Tale.

Saint-Just.

Jeg skulde underkaste mig deres Dom, efter at have siddet iblandt dem som en Konge i sin Hofstat! . . . Og hvad vilde vi vinde derved? Maatte vi ikke blive ved at trampe videre i det gamle Uføre, i Stedet for med et Spring at komme paa fast Grund. Vil Robespierre ikke blive ved at krydse mellem de Maadeholdne og de Overdrevne?

David.

Robespierre er ikke længer Øjeblikkets Mand, skal jeg sige dig. Han er udtømt af Partikampen, og han begynder at dreje sig i den samme Mølle. Han har kunnet skabe Frankrig en Gud, efter at Hébertisterne havde

styrtet den gamle Vorherre, men han kan ikke faa denne Gud til at skabe den ny Verden af dette Kaos, og det føler han selv. Dertil behøves en Mand, der har Befalingsordet, et levende Imperativ, der ikke først maa slaa efter i Rousseau og i Konstitutionen, — og den Mand er du!

Henriette.

Til Belønning for Deres gode Mening skal De faa en Kop endnu, David, inden jeg skænker mer paa.

David.

Tak, maaske den kan hjælpe lidt paa mig, — jeg kan næppe hænge sammen længer.

Henriette.

Er De syg?

David.

Det kommer vel af disse Dages Anstrængelser og Sindsbevægelser, — Hovedpine og Svimmelhed; hvis det var en almindelig Dag, lagde jeg mig til Sengs.

Saint-Just,
der har siddet indesluttet, ser opmærksomt op.

Har du talt til Nogen om dette Ildebefindende, David?

David.

Det kunde jeg ikke undgaa, da jeg var nær ved at besvime i Jakobinerklubben.

Saint-Just.

Du skulde skaane dig, gaa ikke i Konventet.

David.

Hvad, — idag? Ikke om jeg saa var dødssyg! Forlade mine Venner, selve Republikken! Er det da kun den antikke Historie, der kan opvise Tyranmordere og Venner som Harmodios og — Aristogeiton?

Saint-Just.

Bliv fra Konventet idag, siger jeg dig, — ikke for at forraade os, men for at du kan være frelst og i Baghold, ifald vi skulde blive overmandede og fængslede.

Henriette.

Saa vil Paris rejse sig.

David.

Netop — har vi ikke Mairen og General Hanriot?

Saint-Just.

Rigtig, — men for at en saadan Opstand skal lykkes, maa der være Enhed, og Robespierres Navn maa være Feltraabet. Det alene vejer op mod Konventet. Men Robespierre giver ikke godvillig sit Navn dertil. Du saà, hvorledes han gøs tilbage igaar aftes; han frygter for at komme under fremmed Magt. Og selv om Opstanden sejrede uden ham, er det da ikke vor Plan der har sejret? Vil han ikke vaske sine Hænder og forlade os? Jeg er ham inderlig mistænkelig, og han vil heller aldrig glemme dit Udbrud til mig.

David.

Men naar han er fængslet af Konventet og befriet af Oprøret, — og Kommunen har jo Magt over alle Fængslerne —

Saint-Just.

Saa vil han dog ikke, tro mig, jeg kender ham. Han vil holde ud i sin Rolle som Orden-

ens Mand, formane til Ro, forlange at blive stillet for Domstolen, som ogsaa vanskelig kan dømme ham. Det gælder om at tvinge ham til at handle, at sætte ham Kniven paa Struben, og det skal du gøre.

David.

Jeg? men hvorledes? og jeg vilde jo saaledes ikke engang være sammen med jer.

Saint-Just.

Du lader dig syg bringe hen i Konventet og foreslaar, at Robespierre og jeg og hele Kommunen sættes udenfor Loven.

Henriette.

Udenfor Loven! men det er jo forfærdeligt!

David samtidig.

Ah, — det er en storslaaet Tanke! Du er som Themistokles, der tvang Forbundsfællerne til at blive og sejre, ved at forraade dem til Xerxes og lade dem omringe.

Henriette.

Men naar dette Forslag kommer fra David, fra Robespierres nærmeste Ven, hvor kan du

da tro, at ikke Konventet vil se, at det lokkes i en Fælde.

Saint-Just.

Der taler Uskyldigheden! I Konventets Øjne vil intet se mere naturligt ud. David er den mest kompromiterede, ingen vil undre sig over at han gaar til Yderligheder for at bringe sin Fortid i Forglemmelse og opnaa Tilgivelse af de nye Sejrherrer.

David.

Ved Jupiter! dette er større end Salamis! Jeg indordner mig i din Plan, skønt den Rolle, der tilfalder mig —

Saint-Just.

Kan du ønske den bedre? hvis alt gaar galt, frelser den dig selv.

David.

Aldrig! jeg vil dele eders Skafot.

Saint-Just.

Det er sentimentalt, David, og ikke paa Højde med den antikke Tankegang. Themistokles forsmaàde ikke senere at drage Fordel af Xerxes' Gunst. Hvorfor skulde du dø til

ingen Nytte? Du vil leve for Frankrig og Kunsten . . . Men hvis jeg alene skulde falde, saa er Henriette her og kan vidne for dig, saa du kommer ikke til at staa som en Forræder for den sejrrige Robespierre. Men nu maa du bort; Philip maa intet vide om dette, han er alt for meget Robespierres Mand — og Ordenens.

David.

Ordenen! Hvis ingen Gud havde bragt Kaos i Uorden, saa var der aldrig bleven Orden i Verden.

Saint-Just.

Rigtig! vi vil røre op i det. Altsaa god Bedring.

David.

Jeg er som en Pensel i din Haand, dristige Kunstner! —

Saint-Just.

Mal Konventet Fanden paa Væggen, og dermed Gud befalet. (David ud.)

Henriette.

Ak, hvor jeg skælver, Antoine, — og du er saa tillidsfuld, du kan spøge! —

Saint-Just.

Jeg er nu sikker paa mig selv, — hvad der kan gøres, har jeg gjort. Sejrer jeg med min Tale i Konventet, godt; — overmander de os og tvinger os til at bruge Magt — endnu bedre. Og hvordan det end siden gaar, er det mig, der har Spillet.

Tiende Optrin.

Saint-Just og Henriette; Lebas og Elisabeth fra Sideværelset.

Lebas.

Er David ikke kommen? jeg syntes, at jeg hørte hans Stemme.

Henriette.

Han maatte gaa hjem, da han var for syg til at gaa i Konventet.

Lebas.

Hvad skal det sige? Idag bliver man ikke syg?

Elisabeth.

Kunstnerbegejstringen har sin Grænse!

Han er vel syg af det Giftbæger, som han vilde tømme med Robespierre.

Lebas og Elisabeth spiser og drikker uden at sætte sig.

Saint-Just til Lebas.

Har du min Tale, som jeg var saa forsynlig at redde.

Lebas

rækker ham Manuskriptet.

Den vil gøre god Virkning. Et saadant Maadehold er de ikke forberedt paa. Hvad jeg mest frygter er, at de slet ikke lader dig komme til Orde. Du har ikke Dantons Basunrøst, som faar Ruderne til at klirre. Ham havde vi aldrig faaet taget levende i Konventet.

Elisabeth.

Har du ikke betænkt dig, Philip, — maa jeg ikke gaa med?

Lebas.

Ikke sandt, Antoine! — i denne Tilstand, — medens hun giver et lille Barn Bryst, — hvem véd hvilke Scener —

Saint-Just.

Konventet idag vil ikke velsigne Modermælken.

Elisabeth.

Ja, naar det kan skade mit Barn, saa skal jeg ikke klage over at blive hjemme. Enhver har sin Pligt.

Henriette.

Ogsaa din tjener jo Fædrelandet.

Lebas.

Ja, for Frankrig plejer du vor Søn.

Elisabeth.

Ak Philip, — hvis han nu maa undvære sin Faders Støtte.

Lebas.

Saa har han en Moder som Gracchernes — og mit Exempel til Arv.

Elisabeth

hulkende i hans Arme.

Arv!

Lebas.

Og hvis, — hvis det sker, Elisabeth, —

saa lær ham ikke at hade sin Faders Mordere, indgyd ham den hellige Kærlighed til Fædrelandet, — sig ham at jeg døde for det —

Henriette.

Jeg bringer dig Efterretning strax, kære, — maaske jeg ogsaa kan faa sendt et Bud under Forhandlingen.

Lebas rivende sig løs.

Farvel, min Elisabeth, — Farvel.

Elisabeth Lebas følger dem ud paa Trappen, kommer strax efter ind igen og gaar ud paa Altanen, hvor hun længe vifter med sit Tørklæde. Kommer tilbage med Lommetørklædet for Øjnene og synker sammen i en Stol. Pludselig rejser hun sig, lytter efter Barneskriget, presser Haanden mod Brystet og gaar hurtig ind i Sideværelset.

Tredje Scene.

Et Galleri i Tuillerierne. I Midten Fløjdør ind til en Sal. Byster af Cato og Brutus i Nicher ved Døren. Inde i Salen ser man under de første Optrin flere Personer bevæge sig.

Ellevte Optrin.

Tallien med et Konventsbud og Fouché.

Tallien modtagende et Brev.

Til mig — og fra en Ubekendt?

Konventsbud.

Han stak mig det i Haanden i Trængslen.

Tallien.

Godt, godt! (Budet gaar.) Kun lukket med en Naal, hvor de Folk er uforsigtige! — Ah! —

Fouché.

Er det en Forskrivning til Fanden? den er jo smurt op med Blod.

Tallien læser.

»Imorgen gaar jeg til Revolutionsdomstolen! Nedbryd mit Skafot eller bered dig til at dele det med mig. — Therezia« . . . Ah, ser du, Fouché det er høje Tid.

Fouché.

Her staar vi uden Forbundsfæller, — og ingen Mulighed for at træde tilbage.

Tallien.

Dèr staar Collot d'Herbois inde i Ligheds-Salen, ved Buffeten og styrker sig ved Kognaker til det store Slag. Kom dog, vi maa have fat i ham — Præsidenten — den vigtigste Person —

Fouché.

Han lader ikke til at være forlegen efter at tale med os, — da jeg vilde hilse paa ham, saà han til den anden Side.

Tallien.

Ligemeget, han skal ikke undgaa os. Har de rakt Fanden en Finger — — (iler ind i Salen fulgt af Fouché.)

Tolvte Optrin.

Tre Deputerede.

1. og 2. Deputerede kommer fra venstre, hver med et Papir i Haanden.

1. Deputerede.

Jeg staar jo ikke paa din Liste.

2. Deputerede.

Saa har du dog en Chance mer end jeg.

3. Deputerede

træder ud af Døren til Lighedssalen og kigger dem over Skuldren.

Fører I dobbelt Boghold? Hvad er det for et Par Spisesedler! her skal J se min, den er saa god som en Leporello-Liste.

2. Deputerede.

Gud fri og frelse os!

1. Deputerede.

Staar jeg dèr?

3. Deputerede.

Nej. Men du er der, Borger Lacoste.

2. Deputerede.

Ak ja, jeg er en sikker Mand.

1. Deputerede.

Men maaske det dog er Opspind, — de stemmer jo ikke.

2. Deputerede.

Nej, nej, — noget er der om det, og

den der staar paa mange Lister — Aa Gud, saadan en Tilstand. I otte Dage har jeg ikke vovet at gaa hjem —

3. Deputerede.

Jeg heller ikke, — men det maa da faa en Ende nu . . . En afskyelig Morgen, Kulden sidder mig i alle Lemmer.

1. Deputerede.

Det trækker stygt her, lad os gaa ind, — jeg tror Præsidenten har sat sig.

2. Deputerede.

Trækker det her, vil det storme dèr.

(Alle tre ud til højre. Bevægelse inde i Lighedssalen.)

Trettende Optrin.

Flere Medlemmer af »det uafhængige Bjærg« kommer fra Lighedssalen.

1. Medlem.

Dit Ansigt, Romme, ser jo midt i denne Tummel ud som lutter »noli turbare circulos meos«.

2. Medlem

Mathematikeren Romme.

Hvad er det, I frygter? Er vi Mænd og Republikanere, saa ser jeg ikke, hvorledes denne Ene skulde kunne tage Republikken med sig i sit Fald; men jeg ser, at denne Factor kan forstyrre hele den republikanske Ligning, hvis man ikke borteliminerer den.

1. Medlem.

Jeg frygter endnu mere denne Fare i Saint-Just. Jeg var i Strassborg, da den lille Provinstyran Eulogius Schneider stod i Gabestokken paa Guillotineskafottet. Hele Pladsen var fuld af jublende Borgere, og paa Hotellets Altan saa man af og til Saint-Just komme frem og kaste et Blik ned paa denne arme Synder, som Dagen før havde været almægtig i Elsas. Det var Rædslens Apollo, der flaade dens Marsyas. Da sagde jeg til mig selv: denne unge Mand er for stor til en Republik. — Athen vilde have bekranset ham — og forvist ham. Han er en født Hersker.

2. Medlem.

Nonsens, Soubrainy! der gives ingen fødte Herskere, men der gives døde, — og dem vil han høre til imorgen.

3. Medlem.

Der kommer Robespierre selv, med sin Snedkermester.

4. Medlem.

Joseph og Messias.

2. Medlem.

Lad os nu se, hvad hans højeste Væsen hjælper ham til! Fornuftdyrkelsen vilde han ikke taale; alle Tyranner holder sig instinktmæssig til Overtroen.

(Alle ud til højre.)

Fjortende Optrin.

Robespierre fulgt af Duplay og Eleonore. Senere Couthon (alle fra venstre).

Duplay.

Og du har slet ingen Forsigtighedsregel taget; ikke engang et Vaaben har du hos

dig! Kære Maximilian, min Arne har taget imod dig i en Trængselstid, da Patrioterne blev forfulgt, og jeg kan nu ikke komme fra — det er saadan en Følelse hos mig — at jeg begaar en Slags Brøde ved saadan at slippe dig ud blandt Røvere uden Beskyttelse —

Robespierre.

Røvere, Duplay, — det maa vi ikke sige! Husk, vi taler om det franske Folks Udvalgte!

Eleonore.

Ak jo, de vil myrde dig Max, — se hvor ondt de stirrer herhen.

Robespierre.

Frygt ikke, Elskede! Konventets Masse er ren, Konventet vil høre mig. Det har intet tilfælles med en Haandfuld Sammensvorne.

Couthon,

der bringes i sin Bærestol med Silkepudlen paa Skødet.

Ret saa! Lad os holde fast ved Tilliden til Konventet, Robespierre. Ved det skal vi sejre — paa Lovens Grund! . . . Fat Mod,

Borgerinde Duplay, De staar paa de Sejrendes Side.

Eleonore.

Jeg haaber, Henriette vil give mig noget af sin Fasthed. (Alle ud til højre.)

Femtende Optrin.

Flere Medlemmer af Højre træffe sammen idet nogle kommer gennem Galleriet (fra venstre) og andre se ud ad Døren fra Lighedssalen.

1. Medlem,

kommende fra venstre, peger efter de bortgaaende.

Retten er paa hans Side i denne Kamp.

2. Medlem.

Men han har altfor strængt truet Slyngerne, og de plejer at være de fleste.

3. Medlem.

Udfaldet er tvivlsomt. (Til dem fra Lighedssalen:) Er Samlingen begyndt?

4. Medlem fra Lighedssalen.

De læser Korrespondancen.

5. Medlem endnu i Døren.

Saint-Just staar ved Tribunetrappen og ruller sit Manuskript i Haanden som en Kommandostav.

2. Medlem.

Det gamle Uhyre Vadier sagde forleden, da Sumpen stemte med Robespierristerne: Bliver de saadan ved, maa vi lade en hundrede Frøer guillotinere.

1. Medlem.

Hvem véd, hvilket Anarki der kan følge efter hans Fald!

4. Medlem.

Af Anarkiet dukker Kongedømmet op igen.

3. Medlem.

Det kan ogsaa i en anden Form dukke op af Regeringen — og Regeringen er Robespierre.

1. Medlem.

Ja Robespierre er meget anset ved Hofferne. Man ser i ham Ordenens Mand, der

kan, tilintetgøre Partierne og holde Revolutionen i Tømme. Jeg vil f. Ex. nævne min Ven Karamsin, den store Historiker, der var her som russisk Gesandt — og han er meget allieret med Kejserhoffet — han strømmer over af Beundring for Robespierre, — jeg har endnu faaet Breve fra ham —

Sextende Optrin.

De Forrige. Bourdon d'Oise kommer ud fra Lighedssalen.

Bourdon kordial.

Ah, de brave Højremænd! Det er jer, vi stoler paa idag.

2. Medlem tørt.

Men det er ikke os, der stoler paa jer.

3. Medlem.

Har I da Flertallet for jer? —

Bourdon.

Det er jer, der bliver Flertallet, naar I styrter Robespierristerne.

1. Medlem.

Det bliver vi ogsaa, naar de skylder os Sejren.

Bourdon.

Hvad, I skulde have mistet en Konge af Bourbonernes stolte Hus for at faa en Lommeprokurator til Tyran!

1. Medlem.

Det er dig og Fouché, der har forlangt, at de treoghalvfjerdsindstyve Girondister skulde for Domstolen, og det er Robespierre der har frelst dem.

Bourdon.

Robespierre! tror I ogsaa paa den Komedie? Hvorfor har han talt imod Anklagen? for at holde dem i Arrest, under Øxen! Og hvorfor vilde jeg have dem anklaget? For at de kunde frifindes og indtage deres Plads i Konventet! (Vantro Latter.)

4. Medlem
slaar ham bagfra paa Skuldren.

Er det ogsaa derfor du har forfulgt mig, der sad i Konventet?

Bourdon griber hans Haand.

Din Haand, Broder — man har ført mig bag Lyset, det er den fordømte Robespierre Skyld i. Gud straffe mig, om jeg nogensinde har villet forfølge en Patriot. Vi vil drikke et Forsoningsbæger, vil vi, — ned med Tyrannerne! En Hund den, der ikke vil drikke paa det.

4. Medlem
truende idet han gør sig løs.

Cave canem! Bourdon d'Oise. (ud til højre fulgt af de andre).

Bourdon alene.

Det ser sort ud! — Lakajsjæle, Skoviske tilhobe . . . Hverken Højre eller Venstre duer for en sur Sild . . . Men gamle Bourdon holder ud paa sin Post — Fanden — guillotinere — Hævne Danton — (raabende ind i Salen) Opvarter, en Kognak!

Syttende Optrin.

Bourdon og Merda.

Idet Bourdon ser tilbage fra Salen, er han lige ved Gendarmen Merda, en ung spinkel Fyr, der i rolig patruillerende Gang kommer gennem Galleriet fra venstre og netop vil gøre omkring, da Bourdon tiltaler ham.

Bourdon.

Halloi, unge Mand, hvad gaar du her for?

Merda.

Jeg er udkommanderet, Borger. Her skal være en Vagt her paa Galleriet. Det er siden den Gang, da Ladmiral vilde passe Robespierre op her, naar han gik fra Konventet over til Velfærdsudvalget.

Bourdon.

Rigtig, han vilde tale ham til Hjærtet med en Pistolkugle, — ja vel, saa . . . He, jeg synes ellers jeg skulde have set det Gavtyvefjæs før, — ja undskyld, jeg taler saa ligefrem, Borger — Borger?

Merda.

Merda.

Bourdon.

Merda, — nej, det Navn kan jeg sgu ikke huske . . . Holdt! Du skulde da vel ikke have været med den 10. August?

Merda.

Jo vel var jeg med at storme Tuillerierne. Nu synes jeg ogsaa, jeg kan huske en rødskægget Mand, der kommanderede ved Siden af mig, de kaldte ham den røde Bourdon. Det var det aller hedeste Sted, den forbandede Krog ved Uhr-Pavillonen, hvor Sveitserne gav os deres Salver lige i Synet, og Adelsmændene fyrede ned paa os fra Louvre-Galleriet og Florapavillonen.

Bourdon.

Nu har jeg det! Det var jo dig, der plirrede en Adelsmand bort med et Pistolskud, da Røgen et Øjeblik trak bort fra et Tagvindue i Pavillonen.

Merda.

Og du gav mig en Slurk af din Feltflaske

og sagde, at jeg havde gjort mig fortjent af Fædrelandet.

Bourdon.

Ser man det, saa er vi jo gamle Vaabenbrødre. Pokker staa i det, bliver jeg ikke saa rørt som en gammel Kælling, naar man i denne Hundetid taler til mig om hin Hædersdag. (Til Opvarteren, der har bragt ham Kognak) To Kognakere til! — Naa, saa du er bleven Gendarm, ja ja, det bliver vel ikke ved det, saadan en ung dristig Karl kommer sagtens frem i Verden i disse Tider.

Merda.

Ja, naar man først ad en Bagdør kunde slippe ind i Verden, Borger Bourdon, — saa tror jeg nok jeg skulde baxe mig frem. Men skønt der snakkes saa meget om Frihed og Lighed, er det slet ikke saa let for en fattig Karl at komme an.

Bourdon.

Aa, sig ikke det, sig ikke det, Borger Merda! I saadanne Tider er der altid Plads for en ung Mand, der har Hjærtet paa det

rette Sted og en sikker Haand, og som vil vove noget for Fædrelandet.

Merda.

He, — ja—a! (Blinkende.) Maaske véd Borger Bourdon nogen, der kunde have Brug for en sikker Haand i Fædrelandets Tjeneste?

Bourdon.

Aa, det var kanske ikke saa umuligt! Naar Patrioterne véd, at man kan regne paa dig i et afgørende Øjeblik, saa kan du maaske gøre din Lykke i en Haandevending. Skaal paa det, Borger Merda (drikker).

Merda drikkende.

Velgaaende, Borger Bourdon.

(Bourdon gaar ind i Lighedssalen.)

Attende Optrin.

Merda og et Konventsbud, der kommer fra højre.

Merda.

Hvorhen Borger?

Budet.

Til Florapavillonen.

Merda.

Ja saa: Hvad skal du dèr?

Budet.

Jeg havde et Brev til Velfærdet.

Merda.

Har du da tabt det?

Budet rodende i Lommen.

Tabt — nej Gud bevares — nej. Det er et meget kostbart Brev, jeg maa selv aflevere det.

Merda.

Det er der ikke noget at sige paa . . . Passér . . . Det er forresten underlige Tider, vi lever i —

Budet.

Aa ja, det kan være løjerligt nok mangen Gang, hvad man faar at se.

Merda.

Jeg gaar netop og gør mig mine egne Tanker om Skæbnen.

Budet.

Ja naar man saadan tripper om som Skildvagt, det maa være frygtelig tankedrivende.

Merda.

For Exempel, vil jeg sige, En kan idag være en stakkels Stymper og imorgen Fædrelandets Frelser.

Budet.

Ja vel, det kan jo føje sig saa . . . Men at — efter hvad jeg saadan kan se og bemærke i Embeds Medfør, Borger, — saa gaar det mer den anden Vej. Se, den ene Dag, saa er saadan en Karl en stor Mand i Konventet, og bare han aabner sin Mund, saa klapper de og svinger med Hattene, og voterer Trykningen. Det er noget meget vigtigt, skal jeg sige dig; de fleste faar bare Lov at snakke, men faar det ikke trykt, at sige — der er nu ogsaa dem, som de slet

ikke gider høre paa. Men sommetider bærer de sig løjerlig ad, som nu igaar, med Robespierres Tale, — ja han er jo ligegodt den fornemste — det vàr en Tale, siger jeg dig, naada! — den tog tre Timer. Naa, de raabte enstemmig, at den skulde trykkes i mange hundredetusind Exemplarer; men saa kom den ene efter den anden og gjorde Vrøvl, og saa lod de det gaa tilbage igen, at den skulde ikke trykkes, men først ses efter i Sømmene. Saadan kan det gaa løjerlig nok . . . Naa, men det var det jeg kom fra, — den ene Dag er saadan en Karl en stor Mand, som de klapper ad, — og den næste Dag brøler de »Til Abbediet« — det er Fængslet, véd du nok, — og saadan som de brøler, Bro'erlil! Det er ligesom ens Trommehinder skulde sprænges; ja, derfor gaar jeg ogsaa med Bomuldstutter i Ørene, ser du nok. Saa bliver man beordret derhen af Præsidenten og maa tage denne Mand og føre ham ned til Skranken, det er dèr foran alle Bænkene lige ved Tribunen; naar nu Manden sidder højt oppe paa Bjærget, og det gør de næsten

altid, se saa er der jo lang Vej derned, og rundt om hyler og truer de, saa man kan blive ganske angst og bange, skønt man véd, at det gælder den anden; og tidt kan jeg næsten blive skamfuld paa deres Vegne og tænke! »O ho, Godtfolk, igaar sang I paa en anden Vise, men nu er han falden, nu er I kry nok. Ja vent I bare, jeres Tur kommer maaske ogsaa.« Naa, men se at, det kommer jo ikke os Smaafolk ved, man passer jo sit Embeds Medfør.

Merda.

Idag er der vel ogsaa noget paa Færde, hvad?

Budet.

Aa, det kan jo se ud til allehaande.

Nittende Optrin.

De Forrige. Billaud-Varenne og Barère fra venstre.

Billaud-Varenne.

Jeg begriber ikke, hvor han bliver af, — det er jo over Tiden —

Barère til Budet.

Du her, Louis — er det ikke begyndt derinde?

Budet.

Jo vel, Borger Barère, men — jeg havde da et Brev til Velfærdet — fra Borger Saint-Just.

Billaud-Varenne.

Et Brev, Guds Død Menneske! og du staar her —

Budet

roder i Lommen og faar Brevet frem.

Her er bemeldte Brev, Borger.

Billaud-Varenne river det op.

»Eders Uretfærdighed har lukket mit Hjærte, jeg aabner det for Konventet.«

Barère.

Han har narret os, — forraadt os! . . . Og hvad skal vi nu? —

Billaud-Varenne

trækker ham tilbage med sig.

Hurtig, — hvert Sekund er en Blodsdraabe!

(Billaud og Barère ud til venstre.)

Merda.

Det kan nok være, de fik Bisselæder i Saalerne, de høje Herrer. Det maa have været et rask Brev, det.

Budet.

Hvem kunde ogsaa vide, at det havde saadan et Jag . . . Nu bliver man vel sat fra Embed og Stilling. (ud hver til sin Side.)

Tyvende Optrin.

Fouché, Tallien, Bourdon og (senere) Medlemmer af Velfærds- og Sikkerheds-Udvalget.

Fouché's Stemme
inde i Ligheds-Salen.

Paa Plads, paa Plads, Borgere! det er høj Tid.

Bourdon
ser fra Døren ned ad Galleriet og siger til Tallien, der staar bag ved ham.

Endnu Ingen. Vi maa stole paa os selv (gaar ud paa Galleriet).

Tallien
følgende ham, theatralsk.

Med denne Dolk gennemborer jeg Catilina, hvis Senatet ikke tør lægge Haand paa ham.

Bourdon.

Tror du maaske saa, at du kan komme ham nær med det Stykke Legetøj fra din Kærestes Skrivebord? Eller er det Pudderkniven?

Tallien pathetisk.

Hans Bryst eller mit.

Bourdon.

He, he! I er nogen satans nederdrægtig udspekulerede Rævepelse til at lave Kabaler, som gaar i Stykker, men gamle Bourdon, som I griner ad, han er dog nok den solideste, naar det kommer til Stykket . . . Ser du, — ser du min Dreng — he! ser du den Gendarm dernede —?

Tallien.

Ja, det er jo en ganske almindelig Gendarm.

Bourdon.

En almindelig Gendarm, hi, hi, hi!

Fouché

kommer hurtig ud fra Salen.

Kommer de ikke? Der er ingen Tid at spilde . . . Saint-Just har Ordet — inden fem Minutter er alt tabt —

Tallien.

Vi maa vove det alene.

Fouché.

Hys! der smældede en Dør — Stemmer — de kommer — (gaar lidt hen ad Galleriet til venstre.)

Bourdon

holdende Tallien i Armen.

Hi, — jeg skulde mene, at det var en ganske overordentlig Gendarm! — Han patrouillerer her for at paasé, at ingen anden skyder Robespierre! Har jeg ikke sagt det fra først af: en Pistol i Baghaanden.

Tallien.

Ak — men det er halsløs Gærning! —

Bourdon.

Bah, hvis Robespierre gaar fri ud af Konventet idag, er vi alligevel færdige til at stilles op som Torsoer i Fandens Museum.

Fouché

raabende nede i Galleriet.

Kommer I endelig? — skynd jer, skynd jer! —

Fouché kommer tilbage og, efter ham, Billaud-Varenne, Carnot, Robert Lindet, Prieur, Ruhl, Vadier og flere Medlemmer af Sikkerhedsudvalget, tilsidst Lavicomterie, alle ophidsede og forfærdede.

Stemmer imellem hinanden.

Det er for sent! . . . Nej, nej —! . . . Taler han? . . . Den Bedrager! . . .

Carnot.

Vi river ham ned af Tribunen.

Ruhl.

Lad os rive Masken af disse Forrædere eller byde Konventet vore Hoveder!

Lavicomterie.

Ah, han har allerede forlangt dem.

Vadier.

Han kan overdøves.

Bourdon.

Ned med Tyrannerne!

Tallien.

Jeg afbryder ham! Følg mig! —

Billaud-Varenne

standsende, idet de andre storme videre.

Og jeg afbryder dig . . . Den liderlige Dreng! Tror han at hans Fistelstemme kan trække Bjærgtordenen efter sig. (Med en Haandbevægelse op mod Brutus-Busten.) Lær mig du, Brutus, hvordan den rene Republikaner behandler Tyrannerne! (gaar efter de andre ud til højre.) — Scenen er et Øjeblik tom . . . Døre smelder i.

Enogtyvende Optrin.

Barère

kommer listende, standser ved Døren til Lighedssalen, kigger ind, farer tilbage igen og lytter. Dæmpet Larm fra Konventet. Pludselig et højrøstet Udbrud, ligesom en Salve af Stemmer. Barère farer sammen,

gør et Skridt frem, trækker med en hæftig Bevægelse et Manuskript op af Baglommen, ser febrilsk paa det og mumler: »For Robespierre i Baglommen«, — river et andet Manuskript op af Brystlommen, stikker det ind igen og mumler: »Mod Robespierre«. Indtager en endnu mere anspændt lyttende Stilling. Nye Stemmesalver og vedvarende Raab. Barère gaar et Par Skridt frem, river endnu en Gang Manuskriptet frem af Brystlommen og mumler: »Mod Robespierre«. Man hører Døre gaa op og Larmen bliver tydeligere. Et Øjebliks Stilhed; — Robespierres Stemme lyder, men afbrydes af Salven: »Ned med Tyrannen«. Raab i Galleriet: »Barère, Barère!« — Barère trækker Manuskriptet frem af Brystlommen og iler ud til højre. Tæppet falder under en frygtelig Larm af Stemmer.

Femte Handling.

Scene.

Kommunens store Raadssal i Hotel de ville. I Baggrunden Tribunen, tæt besat med Tilskuere. Halvhundrede Personer af Kommunens store Raad opfylde Salen, staaende i Grupper eller siddende ved det lange grønne Bord. Midt for Bordet i Mellemgrunden sidder Mairen, Fleuriot-Lescot, paa en ophøjet Stol. Over denne paa Væggen ses to mægtige Kobbertavler, kunstig forarbejdede, dækkede med fin Skrift i Paragrapher. En Deputation af Jakobinere staar i Forgrunden.

Paa Væggen tilvenstre, henimod Forgrunden, er Fløjdørene ud til Trappehuset; de staar aabne; nogle Medlemmer af Kommunen har samlet sig dèr, af og til gaar nogle ud og ind. Dørene øverst i Baggrunden, som fører til Tribunen, gaar ofte op; Folk med vaadt Tøj og Paraplyer kommer ind og søger sig en Plads. I Baggrunden paa Væggen tilhøjre, en mindre Dør.

Salen er oplyst af store Lysekroner. Tribunebaggrunden oplyses kun dunkelt af enkelte Lampetter.

Raadhusets Stormklokke ringer uafbrudt, — men under de længere Replikscener yderst dæmpet, og kun i større Pauser behersker den de andre Lyd. Man hører da ogsaa fjærnere Klokker og Allarmtrommerne fra Grèvepladsen.

Murene udenfor de store Vinduer skinner vaade. Af og til slaa Regnsalver mod Ruderne.

Første Optrin.

Mairen, Kommunens Medlemmer og Jakobinernes Deputation.

Formanden for Jakobinerdeputationen.

Jakobinerne hilse Kommunen, og sværge at sejre med den eller dø. De har erklæret deres Forsamling permanent, indtil Republikken er frelst, og vil vedligeholde en broderlig Forbindelse med de Patrioter, som har samlet sig her om selve Frihedens Arne. Medlemmer af Samfundet har spredt sig i Sektionerne for at opflamme Begejstringen, der allerede er vakt ved Allarmtrommer og Stormklokker. Samfundet

har enstemmig billiget Kommunens energiske Forholdsregler. Leve Republikken!

Jakobinerne, Kommunen og Tribunen. Leve Republikken!

Fleuriot-Lescot rejser sig.

Borgere! vi ere komne til Republikkens farligste Time. — Konventet bedrages og undertrykkes af nogle Forrædere, som i Revolutionen se et Middel til at berige sig selv. Det har lagt selvmorderisk Haand paa sine bedste Medlemmer, paa Folkets trofaste Venner. Man har proskriberet Robespierre, der forkyndte det trøstende Princip om det højeste Væsen og Sjælens Udødelighed, Saint-Just, denne Dydens Apostel, der gjorde Ende paa Forræderierne ved Rhinen og Nordgrænsen og sammen med Lebas lod Republikkens Hære triumfere, og endelig Couthon, denne dydige Borger, der kun har Hjærtet og Hovedet af en Levende, men har dem brændende af patriotisk Iver. — Fædrelandet er i Fare! Det er her, at det blev frelst den 10de August og den 31te Maj; hvis det frelses idag, vil det atter blive her.

Vi have ikke sluttet Pagt med Sejren, men vel med Døden! Kommunens Medlemmer sværge at dø paa deres Post!

Alle Medlemmerne
svinge deres Hatte:

Vi sværge at dø! sejre eller dø.

Jakobinernes Ordfører.

Kommunen leve! (Jacobinerne og Folk paa Tribunen istemme.)

Fleuriot-Lescot
med et Papir i den ene Haand, paabyder Taushed, idet han vinker med højre Haand, der holder en Fjerpen.

Kolleger! Det er en almindelig Forretningsorden hos os, at Medlemmerne sætte deres Navne paa en Tilstedeværelses-Liste. Nuvel, det er Historiens store Øjeblikke forbeholdt ofte med Dødens Segl at give den daglige Dont i Menneskehedens Tjeneste en ophøjet og frygtelig Indvielse. Kontorpennen bliver i saadanne Timer Historiens Griffel. De, der tegne sig nu, véd at de underskrive deres Dødsdom, dersom Friheden idag gaar til Grunde. (Skriver) Fleuriot-Lescot, Paris' Maire.

I et almindeligt Udbrud af Enthousiasme strømme Medlemmerne henimod Mairen; han rækker Pennen til sin Sidemand, der underskriver.

Fleuriot-Lescot til Jakobinerne.

Jakobinere! Fortæl eders Brødre, hvad I var Vidne til her. Sig dem, at Kommunen er paa Højde med Faren. Medlemmer af det store Raad skal følge eder og bringe Selskabet Kommunens Hilsen, Forbund og Broderskab. Dens Anstrængelser krones med Held. Robespierre, Saint-Just, Couthon og Lebas er befriede. De befinde sig i Politipalæet. Paa vor Indbydelse har denne samvittighedsfulde Borger, tro mod Øvrigheden indtil det sidste, svaret: »Lad mig stedes for mine Dommere« . . . Men Kommunen, overbevist om Nødvendigheden af at have Revolutionens levende Palladium i sin Midte, har afsendt endnu en Deputation, der minder ham om, at han ikke tilhører sig selv men Folket, — og han vil sikkert snart indfinde sig sammen med sine Lidelsesfæller. Ved Efterretningen om General Hanriots Fængsling har en udmærket Patriot overtaget Befalingen over den væbnede Styrke, og en Afdeling

Kanonerer er rykket mod Tuillerierne for at befri Generalen.

En Stemme fra Tribunen.

Borger Hanriot er befriet! jeg saà ham stige til Hest i Tuilleriernes Gaard.

Glædesudbrud.

Fleuriot-Lescot til Jakobinerne.

Et exekutivt Udvalg giver Ordre til Sektionerne, der næsten alle med Begejstring slutte sig til os. Forstæderne vækkes af Stormklokkerne, der altid har ringet Revolutionens Sejr ind, og Jakobinerne vaage. Kommunens store Raad kunde vel ønske at forene sig med eder; men moden Overvejelse viser det ønskelige i, at Jakobinerne ikke forlade deres Lokale, hint hellige Sted, hvor Republikkens Hjærte fra først af har banket, hvor Frihedens Ildtunger aldrig er hørt op med at angive Forræderne og styrte Partierne. Vi er enige med eder i at foretrække en Forbindelse ved Afsendinge. Leve Jakobinerklubben!

Raab af Medlemmerne og fra Tribunen.

Leve Jakobinerne!

Under det følgende udvælges i Midten af Salen Medlemmer af Kommunens Raad, som derpaa følger Jakobinernes Deputation. Underskrivningen vedbliver. — Bud kommer udefra, og andre udsendes af Mairen. Fra Tribunen høres Hvisken og dæmpede Stemmer, man ser Folk komme ind og finde Plads. Stormklokkerne og Allarmmarschen høres nu tydeligere.

Andet Optrin.

De Forrige. En hysterisk Dame i Døren.

Den hysteriske Dame,

som holdes tilbage af nogle Medlemmer.

Ah, Borger Lerebours, det er da en Guds Naade at du er her! —

Et Medlem af Kommunen

som staar tæt ved Døren, kommer hen imod hende.

Fru Marqui — Borgerinde Latour — De her i en saadan Nat! —

Damen.

Skaf mig ind, for Gud i Himlens Skyld, disse Mennesker vil ikke tillade mig — (Medlemmet giver et Tegn til de andre og fører hende ind.)

Medlemmet.

Og De har vovet Dem ud —

Damen.

Du, du, Borger Lerebours! Er vi ikke Brødre og Søstre, vi som ere frigjorte af Friheden?

Medlemmet.

Du udsætter dig for stor Fare.

Damen griber ham i Armen.

Han er her dog?

Medlemmet.

Hvem?

Damen.

Hvem uden ham, den Ene, Frankrigs Orpheus, Menneskehedens Profet, Tusindaarsrigets Stifter?

Medlemmet.

Robespierre kommer — vistnok.

Damen.

Aa, aa! At denne Naade skal vederfares

mig! Tænk dig, jeg har aldrig hørt ham tale . . . Han vil dog tale? Han maa tale . . . Ak, han har aldrig talt, naar jeg var i Konventet . . . En Gang vilde jeg gaa op til ham, men netop i de Dage forsøgte hint Helvedes Udsending, Cécile Renault, at myrde ham; — og saa kunde man have mistænkt mig — ikke for det, jeg var gærne død for hans Skyld, — o Gud, det havde været himmelsk! Forresten skylder jeg ham ogsaa Livet, for jeg var sikkert bleven indviklet i den store Guds Moders Sag, hvis hans Fjender havde faaet den frem — de Uhyrer! — ja de bliver da udryddede nu.

Medlemmet.

Ja, ja — utvivlsomt — men maaske var det bedst —

Damen.

Glem ikke hvad du vilde sige! — Igaar da hans store Tale var bebudet, vilde jeg naturligvis i Konventet, men af Spænding fik jeg Krampe i Bærestolen. Saa sagde jeg i Aften, om det end skal koste mit Liv —

En Stemme fra Tribunen.

Robespierre og Saint-Just kommer.

(Bevægelse.)

Damen.

O Gud, naar blot ikke denne Rystelse —

Medlemmet.

Kom, det gaar ikke an længer —

Damen.

Lad mig blive, for Guds Skyld —

Medlemmet.

Umuligt, Borgerinde, du maa op paa Tribunen.

Damen.

Aa, du véd, hvor tunghør jeg er —

Medlemmet.

Jeg skal gaa med og skaffe dig en Plads, hvor du kan høre ham som i en Stue.

Damen.

Det lønne Gud dig, Borger.

De gaa hen imod Baggrunden og forsvinde i

Mængden . . . Stormende Leveraab paa Trappen. Mairen og de fleste af Kommunen gaa hen mod Indgangen.

Tredje Optrin.

De Forrige. Robespierre, Saint-Just, Couthon og Lebas, Medlemmer af Kommunen, der ledsager dem; Borgere med røde Huer, Sabler og lange Spyd, opfylde Trappegangen og Døren og flere trænge ind i Salen. Leveraabene i Salen, fra Tribunen og ude fra Trappen vil ikke tage Ende. Mairen omfavner Robespierre.

Lebas

vender Ryggen til, saa man ser hans Kjole, hvor Frakkeskøderne er revne af. Et af Medlemmerne viser en anden det; de ler og flere andre smittes. — Lebas vender sig alvorlig imod dem: —

Le ikke af mine Frakkeskøder, Borgere! Jeg mistede dem, da jeg styrtede mig frem for at dele Robespierres Skæbne. Mine Sidemænd paa Bjærgets Bænk vilde holde mig fast ved dem. De kan beholde dem til Erindring om en Patriot, der heller vil dø med sine Venner end leve blandt Uslinger.

De omkringstaaende.

Leve Borger Lebas!

De omfavner ham og trækker ham rundt for at vise andre den sønderrevne Kjole.

Imidlertid har Mairen faaet paabudt Stilhed og gjort aaben Plads om Robespierre.

Robespierre

staaende midt i Salen, henvender sig til Kommune-medlemmerne og til Tribunen.

Medborgere! Hvorfor ere I samlede her, — hvorfor have I kaldet os i eders Midte? Hvorfor vække disse Klokker Paris af Nattesøvnen? De forkynde at Fædrelandet er i Fare. Ved hvem? Ak, ved selve Konventet! Det er da fortabt? — Nej!

Konventet har, medens det trodsede alle Europas Tyranner og deres lønnede Hære, medens det arbejdede for en dydig Republik og knuste Forræderne rundt om, troet sig stærkt nok til ikke at skaane dem i sin egen Midte. Det har budt Verden det enestaaende Skue af et Senat, der gik frem mod et ophøjet Maal, rensende sig selv. Girondisterne, Hébert og hans Bande, Danton og hans Medskyldige besteg Skafottet. Rørte Paris sig for at redde

deres forbrudte Liv? Ogsaa idag ere nogle Medlemmer af Konventet blevne fængslede. Er det da ikke det samme, en ny Rensning? O, man bedrager ikke Folket, det kender sine sande Venner og styrter sine Fjender i Graven. (Kort, voldsomt Bifald.)

Udlandet er ikke fremmed for hvad der er sket idag . . . Længe har dets lejede Blade forkyndt, at de bedste Patrioter skulde fældes i Konventet. Det er lettere at berøve os Livet end at sejre over vore Principper. Hvilket Menneske har ustraffet forsvaret Menneskehedens Ret? Heller ikke har vi gjort Regning paa noget langt Liv; det er ikke for at leve længe, at man kaster Handsken til alle Tyranner og — hvad der er farligere — til alle Skurke.

Den hysteriske Dame
paa Tribunen, med et Skrig:

O det Guds Lam! (Flere Medlemmer af Tribunen tysser paa.)

Robespierre.

Men jo mere Frihedsvennernes Liv er

flygtigt og truet, desto uafhængigere er de af Menneskenes Ondskab. (Larmen fra Tribunen afbryder ham et Øjeblik, alle ser derop; med hævet irriteret Stemme:) Omringet af deres Dolke, føler jeg mig — føler jeg mig allerede hensat i Fremtiden — — Hvad er det dog —?

Fleuriot-Lescot.

Stille paa Tribunen!

Stemmer fra Tribunen.

Det er en Dame — Krampe — hun dør.

Den hysteriske Dame bæres fra forreste Række paa Tribunen op til Døren, Folk maa rejse sig for at gøre Plads; flere af Kommunemedlemmerne ler bag Lommetørklædet. Robespierre tier resigneret.

Saint-Just

trækker Robespierre frem mod Forgrunden.

Tag det som et Varsel, at du skal holde op med at tale og begynde at handle.

Robespierre.

Og hvem siger, at jeg ikke netop taler, fordi jeg vil undgaa at handle?

Stærke Raab fra Trappen.

Leve General Hanriot. — Leve Nationalgarden.

Saint-Just.

Der har du et nyt Varsel.

Under hele dette Optrin har man set flere Personer komme ind og tale hviskende med Fleuriot-Lescot.

Fjerde Optrin.

De Forrige. General Hanriot med Følge af Borgerofficerer. Nationalgardister ved Indgangen.

Hanriot

brutalt, idet han omfavner Robespierre.

Her skal vi da mødes, Robespierre! — begge lykkelig udfriede af Forrædernes Baand. (Til Saint-Just, kordialt og paatrængende idet han ryster hans Haand:) Vel mødt, unge Ven, Sejrherren fra Fleurus, du er jo næsten en Kollega —

Saint-Just

stolt og strængt, idet han træder tilbage.

Hvorfor ser jeg Kommunens General paa

Raadhuset i Stedet for ved Tuillerierne i Spidsen for Nationalgarden?

Hanriot.

Jeg er her paa Befaling af det exekutive Raad, hvis Ordre jeg venter.

Saint-Just.

Man har sagt mig, at Generalen i Spidsen for sine Gardister var i Florapavillonen; — et Galleri paa et Par hundrede Skridt skilte ham fra det skælvende Konvent, der ikke havde andet Forsvar end Talliens Dolk og Bourdons Pistoler, — og Generalen —

Robespierre skarpt.

Handlede rigtig.

Saint-Just.

Han har handlet saa rigtig, at jeg vilde give ham en Borgerkrone paa og lade ham skyde foran Fronten af Hæren! . ... For Pokker, i et saadant Øjeblik handler man urigtig og frelser Republikken . . . At tænke sig, at alt kunde være endt, og endt uden Blods-

udgydelse! . . . Dog, det kan ske endnu, det maa! (Bifaldende Mumlen.)

Fleuriot-Lescot.

Borger Saint-Just har Ret. Der er periculum in mora. Man melder mig, at Sektionen »Arcis«, der allerede havde sendt os en Deputation, nu har fængslet vore Afsendinge og at »den ny Bro« har fængslet General Hanriots Stedfortræder og stillet sine Kanoner i Batteri for at afskære Forbindelsen mellem Bredderne. »Den væbnede Mand«, Talliens Sektion, har sendt sine Kanoner til Konventet. Gascogneren Vadier har overgaaet alle de Løgne, som hans Land er berømt for, med det Paafund at Robespierre staar i Spidsen for en royalistisk Sammensværgelse, og at man i hans Værelse har fundet en Mappe med de bourbonske Lilier, og et Par Sektioner har ladet sig det bilde ind. De tro Sektioner vente utaalmodig paa et Vink, og de vaklende kan kun vindes ved Handling. Den tætte Regn udtynder vore Rækker paa Grèvepladsen. (Rækker Robespierre et stort Papir.) Se, Robespierre,

denne Ordre til din Sektion vil samle hele vor Styrke i en Bevægelse mod Tuillerierne og sikrer os Sejren. Men den er intet uden dit Navn. Kun det vejer op mod Konventet.

Stemmer fra alle Sider.

Underskriv, underskriv, — Robespierre.

Robespierre.

At underskrive dette Papir er at gøre Oprør! . . . Underskrive? og i hvis Navn?

Saint-Just.

I Konventets Navn, det er overalt, hvor vi er.

Couthon.

Det er for dristigt . . . Men man kunde forsvare at underskrive i det franske Folks Navn.

Lebas.

Underskriv i Bjærgets Navn.

Et Medlem af Kommunen
trykker ham Pennen i Haanden.

Underskriv i Fandens Navn! men under-

skriv, og styrt os ikke i Ødelæggelse ved Ængstelighed.

Robespierre med Værdighed.

Ængstelighed? Hvad hører der mest Mod til: at erklære Krig, naar man har Overmagten, eller at stille sig vaabenløs overfor sine Fjender i Tiilid til sin Sags Styrke? Hvem af jer tror at kunne tvinge Robespierre? Er det mig, som har søgt til eder, eller er det eder, som har tryglet mig om at komme og hentet mig med Magt? Man har sammenlignet mig med Kromwell; — jeg er ingen Kromwell, jeg lægger ikke Haand paa Konventet.

Under denne Replik, har et Medlem, efter et Øjebliks Hvisken med Mairen, taget den ene Kobbertavle ned fra Væggen og rakt den til Mairen, som nu med højtidelig Holdning træder hen foran Robespierre, idet han holder Tavlen frem for sig.

Fleuriot-Lescot.

Robespierre! dydige Borger! Hør dine egne og Saint-Justs Ord, hør Konventets Lov, hør den evige Sandhed; Erklæring af Menne-

skerettighederne i Konstitutionen af Republikkens første Aar, femogtredivte og sidste Artikel:

(Alle blotte Hovedet og lytte i dyb Tavshed.)

Naar Regeringen krænker Folkets Rettigheder, er Opstand den helligste og mest ueftergivelige Pligt for Folket og for enhver Del af Folket.

Robespierre.

Jeg agter Erklæringens Ord, men Anvendelsen er fejl. Endnu er ingen Rettighed krænket. Konventet har fængslet nogle Deputerede —

Fleuriot-Lescot.

Og hvilke Deputerede? — En Robespierre, en Saint-Just!

Robespierre.

I Erklæringens enogtredivte Artikel staar, at ingen Borger har Ret til at erklære sig mere ukrænkelig end de andre.

Fleuriot-Lescot

til Kommunens Medlemmer.

Jeg spørger eders Samvittighed: — Er

Folket undertrykt af sin Regering, vil man gøre Friheden til et Skin?

Alle.

Ja, ja, — Rettighederne er krænkede.

Et Medlem.

Tilhyl Menneskerettighederne og Konstitutionen, indtil Republikken er frelst.

Almindeligt Raab.

Tilhyl, tilhyl!

Nogle Damer paa Tribunen kaste deres Slør ned, Tavlerne tilhylles.

Saint-Just

der imidlertid har talt ivrigt med flere Borgerofficerer, gaar med en af dem hen til Vinduet og peger ivrig ud.

Hvad er det derhenne paa Hjørnet: en Mand, der læser noget op ved Fakkelskin. Maaske er det en Udsending fra Konventet. Tag et Par Gardister med Dem og fang ham; — hurtig.

Borgerofficeren.

Han skal ikke undslippe, Borger (ud).

Hanriot

til Saint-Just, som han modfalden har nærmet sig til.

Man melder mig, Borger Saint-Just, at det er lykkedes Konventet at faa nogle Tropper samlede . . . Skaf mig Robespierres Ordre, saa skal jeg drive hele Banden herhen med den flade Klinge.

Saint-Just.

Inden et Kvarter skal vi have den.

Hanriot.

I værste Fald kan Raadhuset forsvares længe; her er stærke Mure; hvis de maa beskyde os længe, vil Kanontordenen vel vække de sløve Forstæder.

Saint-Just.

Men Forstæderne maa kunne forene sig, og den ny Bro er besat af Fjenden, hører jeg. Dette Punkt spillede ogsaa en afgørende Rolle den 10de August. De maa strax sende et Detachement derhen, som kan angribe øjeblikkelig, naar Allarmkanonen affyres. Sørg ogsaa for, at der bliver bragt Vaaben op i den mindre Sal.

Hanriot.

Det skal punktlig blive udført, Borger. (ud)

Hunden Brount styrter gøende ind og farer op ad Robespierre, der staar tavs og grublende.

Robespierre kærtegnende den.

Brount! gamle Nordbo! hvor kommer du her? — Stille! Kalder du ogsaa til Vaaben?

Raab fra Trappen.

Plads, Plads, Deputation fra Jakobinerne!

Femte Optrin.

De Forrige (uden Hanriot), Duplay i Spidsen for en Jakobinerdeputation.

Duplay.

Hilsen og Broderskab! Jakobinerne opfordre Kommunen til at lade den væbnede Magt rykke mod Konventet . . . Hvad ser jeg, — man tilhyller Menneskerettighederne —!

Fleuriot-Lescot.

Han vil ikke. Skønt Opstand mod Undertrykkerne er en hellig Ret —.

Duplay.

Ja Undertrykkelsen, dermed har det sin Rigtighed! Du gør dig for mange Skrupler, Robespierre, som disse Tyranner ikke generes af, og de har ramt dig værre end du tænker dig . . . Se, paa Vejen hertil, da vi jo netop kom gennem Honorégaden, — saa, skønt jeg var i en officiel Sendelse i Spidsen for disse Borgere, og saa at sige havde afført mig min private Personlighed, og det maaske ikke var ganske korrekt, men en Familiefader og Husvært har jo ligegodt sine Bekymringer, som han ikke slipper, og da jeg saa kom til min Port, saa bad jeg disse gode Borgere standse et Øjeblik, for at jeg kunde kigge indom og se hvordan alt stod til. Men hvad mener du jeg fandt? Ikke andet end den stakkels hylende Hund. Min Kone og min Datter —

Robespierre.

Kære Duplay, — Fader! hvad vil du sige? man kan dog ikke have vovet at fængsle —

Sjette Optrin.

De Forrige. Henriette.

Henriette.

— Fængsle? Ulykkelige! — myrde.

Duplay og Robespierre.

Hvad siger du?

Henriette.

Det er undsluppet mig, — maaske burde jeg have skaanet eder for dette! Din Hustru, Borger Duplay, er myrdet i Fængslet.

Lebas understøtter Duplay, der bliver sat i en Lænestol. —

Stemmer rundt om.

Forfærdeligt! — Hævn, Hævn over Morderne!

Robespierre.

Og Eleonore? — Men nej, — det er umuligt —, du har ladet dig bedrage af et Rygte.

Henriette.

Ak nej, Robespierre! jeg har kun troet mine egne Øjne . . . Jeg kørte til Concier-

geriet, saasnart jeg havde faaet Underretning om, at Lebas og Saint-Just var blevne ført derhen; Puder og Nattøj havde jeg taget med til dem. Da jeg kom ind i Vestibulen, sagde Slutteren strax, at de var løsladte paa Kommunens Befaling. Jeg vilde naturligvis strax tage bort, men i det samme hørte vi nogle frygtelige Skrig fra en mørk Korridor. Jeg véd ikke, hvad det var for en underlig anende Angst, der holdt mig tilbage — for at se et skrækkelig lemlæstet Kvindelig blive slæbt frem af hylende Furier, der kalde sig de Guillotineredes Hævnersker og anførtes af en mørk Skønhed, Talliens Elskerinde. En ung Pige kastede sig over Liget og hendes Jammerskrig »Moder, min Moder« vakte Genlyd i alle Gangene. Gysende kendte jeg Eleonore. Jeg styrtede hen til hende, og i det samme kastede ogsaa Cabarrus sig over hende. »Det er hans Elskerinde« raabte dette Uhyre, »lad hende følge Moderen.« Ogsaa mig kendte hun; i et Nu var vi omringede af de rasende Kvinder, men Slutteren og hans Folk befriede os. Eleonore lever — endnu.

Duplay hulkende.

Men vor Mo'er, vor Mo'er! Herregud, hvad havde hun da gjort dem!

Lebas til Robespierre.

Dèr ser du den nye Tid indvarsle sig.

Fleuriot-Lescot til Robespierre

Betænker du dig endnu?

Lebas
paa Knæ for Robespierre.

Frels min Hustru og mit Barn!

Robespierre,
som gentagende Gange har stønnet dybt, ser mørkt op:

Hvor kan jeg gøre for den Enkeltes Skyld, hvad jeg ikke mente at kunne gøre for Sagen?

Saint-Just til Henriette.

Fortvivl ikke, kære! nu springer min Mine.

Syvende Optrin.

De Forrige. En Borgerofficer med Nationalgardister og to fangne Konventsudsendinge.

Borgerofficeren.

Vi har grebet disse to Udsendinge fra det

oprørske Konvent. De oplæste dette Dekret paa Grèvepladsen. (Giver Mairen en stor Pergamentrulle.)

Fleuriot-Lescot

efter at have kastet et Blik paa Pergamentet.

Hør Konventets Kundgørelse, den angaar os alle.

»Nationalkonventet, efter at have hørt en Beretning fra sine Udvalg til Statens Velfærd og den offentlige Sikkerhed, sætter uden for Loven alle Kommunens Embedsmænd, der give Ordrer, tilsigtende at lade den væbnede Styrke rykke mod Konventet.

»Ligesaa sætter Konventet udenfor Loven de Deputerede, som efter at være blevne ramte af et Anklagedekret, have unddraget sig Fængslingen og begivet sig til den oprørske Kommune, nemlig: — Borgerne Robespierre, Saint-Just, Couthon og Lebas.

Robespierre

støttende sig til en Stol.

Udenfor Loven! Jeg udenfor Loven!

Fleuriot-Lescot

Undertegnet: Collot d'Herbois, Præsident, David, Billaud — —

Robespierre farer op.

David — raser du — det er umuligt. (River Dekretet ud af Mairens Haand). Det er ikke Davids Haandskrift! Ser I, — hele Dekretet er et Opspind!

En af de fangne Konventsudsendinge.

Dekretet er ægte, men dette er selvfølgelig kun en Kopi, det kan ikke have Originalunderskrifter.

Robespierre skuffet

Det er sandt — naturligvis . . . Aa, David, David! ogsaa du!

Couthon.

Nu kunde vi fire Jurister maaske blive enige om, at vi har gjort nok for Loven, da vi har naåt at komme udenfor den.

En anden Borgerofficer træder op.

Man melder at Konventet har faaet samlet

henved totusind Mand. De er stillet under Anførsel af Bourdon d'Oise og Tallien og forsøger i to Kolonner at rykke frem langs Quaierne og gennem Honoré-Gaden.

Uroen paa Tribunen bliver meget stærk.

Fleuriot-Lescot.

Stille Borgere! — Hvis der ikke bliver stille paa Tribunen, maa vi lukke Indgangene.

Der opstaar Panik paa Tribunen, flere styrte ud.

Fleuriot-Lescot.

Der er for megen Larm her, og for mange Vidner til de afgørende Skridt. Kom ind i Sekretariatet.

(Robespierre ledes næsten viljeløst af Lebas, Couthon bæres af et Par Kommunemedlemmer, og en stor Del af Kommunens Medlemmer følger efter. Andre samle sig om Mairen, der udsteder Ordrer, og ile ud ad Hovedindgangen, to og to. Mairen selv gaar efter Robespierre og de andre ud ad den mindre Dør i Baggrunden tilhøjre. Kun en halv Snes Medlemmer af Kommunen bliver tilbage i Salen og danner Grupper ved Døren og i Midten ved et Hjørne at Bordet, hvor de ordne nogle Papirer.)

Saint-Just

(til den første Borgerofficer.)

Bring Fangerne til et sikkert Sted. (Borger-

officer og Gardister ud med Fangerne. Til den anden Borgerofficer.) General Hanriot og hans Stab maa være i Vestibulen; Ordren til Fremrykning kan ventes om et Par Minutter. Hold alt parat, Lunten glødende ved Allarmkanonen. (Anden Borgerofficer ud. Til Henriette:) Vær ved godt Mod, kæreste! Han skal underskrive. Bliv her, Henriette, jeg kommer strax. (Iler ud ad Døren til Sekretariatet.)

Ottende Optrin.

Tribunen. Kommunemedlemmer. Merda.

Stemmer fra Tribunen.

Er vi udenfor Loven? — Vist ikke, det er kun de andre. — Nej, vi ogsaa. — Jeg hørte ham læse: »De Individer, som har begivet sig til den oprørske Kommune.« — Ja vel, ja, det hørte vi! — Hvad skal det sige »Uden for Loven«? — Ja, hvad Fanden kan de igrunden gøre os? — De kan guillotinere os uden Dom. — Gu kan de ikke nej, Revolutionsdomstolen maa først — —. Uden Cere-

monier og Fixfaxerier, siger jeg jer, som jeg skærer Hovedet af en Kalv. — Og Konventets Soldater rykker frem. — Lad dem komme, vi har en knusende Overmagt — (Tribunen begynder at tømmes.)

Merda kommer ind fra Trappen, men standses strax af et Kommunemedlem ved Døren.

Kommunemedlemmet.

Hvem dèr?

Merda

Leve Robespierre! (vil ile videre.)

En Borgerofficer

holder ham fast.

Holdt! hvor hen? hvem er Du?

Merda hemmelighedsfuldt.

Hys! hemmelig Ordonans.

Borgerofficeren giver brummende Slip paa ham; Merda, som gør sig lille, snoer sig videre frem gennem Salen; omtrent midtvejs, ved Hjørnet af det grønne Bord, standses han af en Gruppe Kommunemedlemmer; man hører de samme Spørgsmaal og Svar, Merda slipper videre. Endelig tæt ved den mindre Dør til højre i Baggrunden bliver han atter

standset; et Kommunemedlem griber ham i Kraven, men Opmærksomheden ledes bort fra ham ved Saint-Justs Komme.

Niende Optrin.

De Forrige. Saint-Just hurtig ind ad Døren i Baggrunden.

Saint-Just.

Han skriver under! — Man kalde General Hanriot! (Flere Kommunemedlemmer ile ud ad Hovedindgangen. Merda smutter ud ad den samme Dør, som Saint-Just kom ind ad.)

Henriette imod Saint-Just.

Gud være lovet!

Saint-Just
griber hendes Haand.

Vi er frelst, — Republikken er reddet! — Jeg saa ham skrive de første Bogstaver af sit Navn, dette Navn, der frelser ogsaa ham selv, saa langsomt, som om han underskrev sin egen Dødsdom —

Et stærkt Pistolknald efterfulgt af en rasende Gøen afbryder dette Ord.

Henriette.

Hvad er det? — Ah, Kanonen!

Saint-Just forstenet.

Nej, nej, — det maa have været en Pistol — og dèr kom det fra — i Retning af — Sekretariatet — Brount gøer — nej, nej — det er umuligt —

Uro paa Tribunen, Løben i Gangene, Døre smelder i; flere af dem i Salen styrte bort i Retning af Sekretariatet; Døren bliver staaende aaben.

Henriette
klyngende sig til Saint-Just.

Hvad mener du Antoine? —

Stemmer fra Tribunen.

Robespierre! — Han har dræbt sig. — Nej han blev myrdet. — Konventets Tropper er allerede i Gangene. (Panik, Tribunen tømmes.)

De Kommunemedlemmer, som endnu var i Salen styrte ud af Hovedindgangen. Rundt om Raab — »Robespierre myrdet« »Redde sig hvem der kan«. Tumult af Flugten paa Trappehuset. Raadhusets Stormklokke tier.

Saint-Just.

Snigmord! — med det havde jeg ikke regnet.

Henriette.

Vil du ikke forsøge at holde sammen paa Styrken? Om Robespierre end er falden, er du der jo endnu, og kan hans Lig ikke rejse Pariserne til Hævn?

Saint-Just.

Nej, jeg føler det, alt er tabt, lad os ikke skuffe os. — Cæsars Lig kunde dele Verden i Borgerkrig, men en blodig udstrakt Robespierre er Intet. Ordet fortoner hurtigere end Tuberne . . . Trolddommen er brudt . . . Skæbnen er over os, lad os bære den med Fasthed.

Tiende Optrin.

Saint-Just, Henriette, Lebas, kommer hurtig fra Baggrunden med et Papir i Haanden.

Lebas.

Har I hørt det skrækkelige?

Henriette.

Hvem har gjort det?

Lebas.

En Gendarm, siger man. Han undslap

i Tumulten. — Han maa have sigtet ude fra Gangen. (Til Saint-Just.) Jeg var, som du saà, i Færd med at skrive en Ordre til Marsskolen; idet jeg et Øjeblik kigger op fra Papiret, blændes jeg af et Blink, og i det samme som jeg hører Knaldet, ser jeg Robespierre, der sad i sin Lænestol, falde forover med Ansigtet paa Papiret. Her er det. (Rækker Saint-Just det blodige Papir.)

Saint-Just.

Han fik ikke skrevet Navnet ud . . . Han vil kunne sove rolig i sin Grav.

Lebas.

Vil du bruge det — maaske det dog endnu —

Saint-Just.

Nej.

Henriette.

Alt synes allerede at være paa Flugt.

Lebas.

Ak ja, det er en fuldstændig Panik.

Stakkels Couthon blev slæbt ned ad Trappen af et Par Borgerofficerer.

Saint-Just.

Vi i det mindste vil ikke sprælle som en Fugl i Snaren. Da Cæsar følte Dolkestikkene, ordnede han sin Togas Folder for at falde sømmeligt; — skulde ikke vi Republikanere —

Lebas.

Cato foretrak at dø for sin egen Haand. (Tager en Pistol frem.) Saint-Just, Stalbroder, denne Pistol fandt jeg i Sekretariatet; den er dobbeltløbet, benyt det ene Løb.

Saint-Just

trykker hans Haand.

Tak Lebas, — nej, tag dem begge, saa er du sikrere. Jeg vil ikke berøve mig de sidste Minutter hos min Henriette.

Henriette omfavnende Lebas.

Farvel Broder, kære trofaste Broder!

Lebas.

Henriette, — hvis du ikke bliver — og

hvis Elisabeth — jeg kan ikke — du forstaar — mit Barn! — Farvel begge — Farvel —

(Gaar ind i et Sideværelse til højre.)

Ellevte Optrin.

Saint-Just og Henriette alene.

Saint-Just

understøtter Henriette.

Henriette, — vær fast, — giv ikke efter —

Henriette.

Nej, nej — jeg skal ikke forlade dig — jeg vil ikke besvime . . . Det er kun et Øjeblik . . . Nu er det allerede forbi, der kommer Ro over mig.

Saint-Just.

Min Elskede, — min Hustru! Ja, vort Bryllup vilde vi altid vente med, til Revolutionen var forbi.

Henriette.

Og nu er den det! . . . Vi er ene — hvor alt er stille . . . Hør den lille Kirke-

klokke, som ringer endnu dèr langt borte, ude i Natten, — den ringer vort Bryllup ind.

Saint-Just synker ned i en Stol.

Denne Ro — hvor salig! — Intet mer at skulde udrette, intet at kunne forsømme! — Det er første Gang i disse Par Aar, som var mit Liv, — som var Republikkens Liv. —

Henriette.

Et udødeligt Liv, — dets Aftenrøde er paa dit Ansigt, — intet af det frygtelige, kun Herligheden. (Sætter sig paa Lænestolens Arm og kærtegner ham). Hvor du er skøn! — Nej, kys mig ikke! læg dit Hoved tilbage igen, — saadan, — Ak, Gud! hvor skøn! —

Saint-Just.

Og du da, Henriette . . . Se ikke saa yndigt paa mig, — al min Livslyst flammer op, mine Fremtidsdrømme, — vore — ak, ak!

Henriette.

Græd ikke, — vi vil finde dem; — vi har jo kun udsat dem til et bedre Liv. Var det ikke den sande Udtydning, naar vi mente at

vente til Revolutionens Ende. Her. i Verden hører Revolutionen aldrig op, frygter jeg, Kampen mellem Undertrykkere og Undertrykte vil altid fornyes og skifte . . . Nej, vi har ikke udsat vore Drømme, vi finder dem, før vi ventede. Det er min Trøst at de heller ikke vil lade mig leve, naar de griber mig her. Jeg kommer sammen med dig til den fremmede Kyst, — Udødelighedens.

Saint-Just.

Hvorledes vil der være? — Skønt, skønt maa der være — og fredeligt. Noget som Rousseaus Eremitage, og tillige et Pantheon af alt stort! — Ja, ja — det er der altsammen, Natur og Frihed — der græsser Løven ved Lammets Side — Lighed og Broderskab — og ingen Rædsel — ingen Guillotine!

Henriette

trykker sig gysende til ham.

Men her, her!

Saint-Just.

Ja, ja — den Port skal vi igennem. Som

en Æresport var den forklædt paa hin Fest for det højeste Væsen, skjult af Roser og Blade. En Æresport! — Alle Republikkens Heroer er vandret gennem den til Udødeligheden; Girondisterne med Frihedshymnen paa deres veltalende Læber, fulgt af deres Egeria, den aandfulde Madame Roland, og af deres tragiske Muse, Corneilles Ætling Charlotte Corday, med den blodige Dolk; — den letlevende Græker Camille Desmoulins og den varmblodige Danton; — og nu ogsaa vi. — Vi vil alle række hinanden Haanden og forstaa hinanden. Heroerne fælde hinanden paa Valpladsen, — i Pantheon favnes de. — En Æresport! naar man anklager os og tager den til Vidne, skal den svare, at vi skaanede ikke os selv.

Raab fra Pladsen.

Leve Konventet! Saint-Just springer op.

Henriette

kaster sig om hans Hals.

Antoine! Antoine.

Saint-Just

omfavner hende længe og heftig. Han ser sig febrilsk om, griber en Papirsax som ligger paa Bordet og trykker den i Haanden paa Henriette.

Klip mit Haar, Henriette.

Henriette.

Hvorfor? Hvad mener du?

Saint-Just.

Klip mig for at ikke — Bødlen —

Henriette afbrydende ham.

Ja ja — sæt dig.

Saint Just sætter sig i Lænestolen og bøjer sit Hoved frem. Henriette klipper hans lange Nakkehaar.

Raab i selve Trappehuset.

Leve Konventet!

Henriette farer sammen.

Lebas'

Stemme fra Sideværelset.

Leve Republikken!

Knaldet af en Pistol fra Sideværelset skærer næsten Ordet over. Henriette tager sig til Brystet og maa holde sig ved Stoleryggen. Pludselig kaster hun sig over Saint-Justs Nakke, som hendes Sax har blottet for Haar, og kysser den lidenskabelig. Et Smil af Ømhed

og Vellyst stråaler paa Saint Justs Ansigt. — I dette Øjeblik bliver Fløjdørene til Trappen pludselig sprængt op, og en Række Bøssepiber pege ind i Salen. Saint-Just rører sig ikke; Henriette rejser sig uden at se derhen og klipper de sidste Lokker af.

Gardister træde ind i Salen.

Bourdon d'Oise

brøler i Døren.

Ned med Tyrannerne.

Jeg tror ikke at burde skille mig fra denne Bog, uden at medgive idetmindste en Antydning af dens Forhold overfor fremmed Ejendomsret.

Hvad Historikeren meddeler af Fakta er et Stof, overfor hvilket Digteren staar med samme Frihed, som overfor det selv-oplevede. Hvor Historikeren i selvstændige Synsmaader, aandfulde tidskarakteriserende Bemærkninger o. s. v. gaar udenfor dette Omraade, eller hvor han beriger det ved en delvis kunstnerisk Formning, dèr erhverver han sig utvivlsomt Forfatterret. Denne er ikke altid bleven respekteret af Digterne. Det er bekendt, at Shakespeare generede sig ligesaa lidt overfor Plutarch og de engelske Krønnikeskrivere, som overfor italienske Novellister. Anskuelserne om aandelig Ejendom var den Gang anderledes og Kilderne saa faa, at der ingen Fare laa deri; enhver kunde let overbevise sig om, hvad Digteren direkte havde taget fra Historie-Skribenten. Naar man nutil-

dags gør det samme, tror jeg det rettest, for at undgaa Misforstaaelser og af en Slags Pietet, selv at gøre opmærksom derpaa.

Ernest Hamels to store Værker, Saint-Justs Liv og Robespierres Liv skylder jeg vel kun Facta, men saa lidet kendte, med uendelig Flid af Archiverne udgravne Facta, at jeg uden dem næppe havde indladt mig paa Arbejdet. Ganske omvendt med Michelets store Revolutionshistorie; Michelet er ligesaa meget af en Kunstner, som han er for lidt af en Kritiker, og hans altid levende og aandfulde men ofte ikke helt paalidelige Fremstilling har forsynet mig med mere konkrete Billeder. Som de vigtigste af disse fremhæver jeg Scenen med Colporteurdrengen og Svenden Marcels Gengivelse af Forstædernes Stemning i Begyndelsen af 3die Akt, — Skildringen af Sikkerhedsudvalget og af enkelte Konventsgrupper, samt mindre Træk, som det flygtige Moment af Stormen paa Tuillerierne (IV, 17), og Bemærkninger som at Saint-Just havde den militære Gnist, der savnedes i Revolutionen, og at han kunde opnaa »Rædslens« Virkninger uden dens Midler. — En anden Sætning, der saa vidt jeg véd tilhører ham, har jeg lagt i Munden paa en af de barske Republikanere: »Han (Saint-Just) er for stor til en Republik. Athen vilde have bekranset ham og forvist ham.«

At overhovedet en stor Del af de prægnante Sætninger ikke ere opfundne af mig, følger næsten af sig

selv, naar man betænker, at jeg har fremstillet en Tid i hvilken Frasen blev en Verdensmagt. Frasen — ikke at forstaa som indholdsløs klingende Talemaade; den republikanske Frase fra halvfemserne er Revolutions-Aanden, destilleret i en Draabe; »le mot« blev denne nye Verdens skabende »Logos«; hele Revolutionens Væsen, dens Skyggesider og dens Glorie, dens Storhed og dens Hulhed findes deri. Den blev for Republikkens Stormænd en Herskerkaabe, for dens Snylteskabninger en rollegivende Maskeradestads, for dens Fjender den skjulende Sammensværgelses-Domino; for dem alle Liv og Død. Den fulgte Helten paa Skafottet, ja paa Faldbrættet; »la mort sans frase« er en Misforstaaelse, den er aldrig tænkt under Revolutionen. Intet Under, at der udviklede sig en exempelløs Virtuositet i Frase-Improvisation hos Revolutionsmændene: — De følte sig — og med Rette! — som Skuespillere i et heroisk Verdensdrama med alle Tiders Menneskehed til Tilskuere; — var ikke selve Konvents-Salen et gammelt Theater! Her kun en lille »Sortie« fra denne Scene for at illustrere det sagte: — Man forhandlede Konstitutionens enkelte Paragrafer; en lød saaledes: »Den franske Republik slutter ikke Fred med en Fjende, der staar paa dens Territorium«. En saadan Forfatningsbestemmelse kunde nok give Anledning til Betænkning hos kolde Hoveder, som ikke have forstaaet, at den der ikke fordrer det umulige af sig selv, opnaar ikke det højest mulige. Et Medlem — en Girondist —

havde ikke drukket sin Enthousiasme-Rus stærk nok; han bekæmpede Paragrafen: »Avez-vous fait un traité avec la victoire?« udbryder han tilsidst og haaber ved denne Trumf at vende Stemningen. Men næppe har nogle Hænder begyndt at røre sig, før en barsk Stemme lyder fra en af Bjærgets højeste Bænke: — »Nous en avons fait un avec la mort!« — Unødvendigt at tilføje noget om Paragrafens Skæbne.

Jeg har ikke villet berøve disse Fraser noget af deres Duft ved at oversætte dem. — Hele »Saint-Just« burde være skrevet paa Fransk.

Først og fremmest maatte Robespierres og Saint-Justs Taler, Notitser, Breve og opbevarede Privatytringer afgive et rigt Materiale til deres Replikker; her findes der større sammenhængende »ægte« Stykker, saaledes Saint-Justs Anklage mod Dantonisterne og Robespierres Tale i Kommunen, der næsten helt er sammensat af Sætninger fra de sidste Dage. I ringere Grad gælder dette ogsaa om de fleste andre fremragende Personer. Historiske ere saaledes de Ord, hvormed Lebas tager Afsked med sin Hustru, der overlevede Midten af vort Aarhundrede og var kendt af Revolutionens betydeligste Historikere.[1]) Ogsaa

---

[1]) Det var efter en Samtale med hende 1847, at Lamartine udkastede en Skildring af Robespierres Interieur og private Liv, der udkom i „Le national". Sønnen, Philippe Lebas, Historiker og Medlem af Akademiet, skrev efter Læsningen et Brev til sin „illustre confrère", hvori

enkelte af Tidens Forfattere have maattet holde for; saaledes finder man p. 35 en Sætning af Madame Roland, og p. 68 er Udtrykket »Davids kyndige Pensler«, der ligesom er præget af det akademiske i hans Kunst og i Tidens Smag, taget fra André Chéniers Ode »Boldhuseden«. Hvor min Erindring bød mig en ægte Frase, var der for mig ingen Grund til at skrive en anden, undtagen hvis denne kunde karakterisere Personen i den givne Situation, hvilket med den Slags Sætninger kun sjælden vil være Tilfældet. Thi for Kunstværket er det ligegyldigt fra hvem Sætningen stammer; men kun med Kunstværkets Fuldkommengørelse har Forfatteren at gøre, ingenlunde med den personlige Tilfredsstillelse selv at »have hittet paa det altsammen«.

---

han klagede over nogle Fejltagelser, hvoraf en enkelt havde krænket dem, medens han i det Hele udtalte sin Samstemning („nous avons admiré le talent de l'auteur et lui sommes reconnaissants de la justice, qu'il rend a un homme, qui nous est cher“ etc.). Lamartine omarbejdede da hele Stykket efter nye Samtaler med Fru Lebas (eller efter Philippe Lebas' Noter), idet han kun mente at burde holde paa et Par misbilligede Sætninger, og det er i denne berigtigede og i alt faktisk af et Øjenvidne underskrevne Form, at disse Kapitler findes i „L'histoire des Girondins“. Ogsaa Hamel, Esquirol og Michelet har kendt Fru Lebas. Hun ejede et Portræt af Saint-Just i Pastel, det eneste ægte Billede, malet af hans Værtinde, der kun skilte sig ved det af Frygt for Thermidorianerne. En Gengivelse findes i anden Udgave af Hamels „Vie de Saint-Just“, der ogsaa bringer Davids karakterfulde Pennetegning af Philippe Lebas den ældre.

Den eneste Fare herved, er den at smykke sig med laante Fjer; den haaber jeg nu at have undgaaet. Hvis jeg skulde blive opfordret dertil, vil Lejlighed være mig kærkommen til at gøre nøjagtig Rede for, hvad der er ægte og hvad der er original Efterligning. For enhver anden vil dette være fuldstændig umuligt: en stor Mængde Sætninger, som en Kritikker af »indre Grunde« vilde tilkende Tiden, ere af mig selv, og sandsynligvis ogsaa omvendt. Men en nøjagtig optællende Redegørelse vilde her næppe være paa sin Plads.

JUL 1 1937

